

ก้าวไกล *Big Bang*

ถอดชนวน 6 ระเบิดเวลา
สร้างประเทศไทยก้าวไกลกว่าเดิม

รัฐล่าหลัง

บันทึกร่างกฎหมาย
ที่พรรคก้าวไกลยื่นต่อสภาผู้แทนราษฎร
กรกฎาคม 2566 - มีนาคม 2567

พรรคก้าวไกล
MOVE FORWARD PARTY

ถอดชนวน 6 ระเบิดเวลา

สร้างประเทศไทย ก้าวไกลกว่าเดิม

ไม่ว่าเราจะหมั่นเข้มนหาพิภกกลับไปที่ครั้ง เวลาที่ยังเดินไปข้างหน้าเสมอ

แต่เวลาที่เดินหน้า ไม่ได้หมายถึงโอกาสแห่งการเปลี่ยนแปลงเท่านั้น ในทางตรงกันข้าม ทุกวินาทีที่ประเทศไทยถูกจุดรั้งจากการเปลี่ยนแปลงตามเสียงเรียกร้องของประชาชน คือทุกวินาทีที่เราเสียโอกาส

- โอกาสที่เด็กๆ จะได้เรียนในโรงเรียนที่มีคุณภาพ
 - โอกาสที่เด็กหนุ่มจะได้เดินตามความฝัน ไม่ต้องถูกกักขังในระบบบังคับเกณฑ์ทหาร
 - โอกาสที่นักวิจัยจะกลายเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ สร้างนวัตกรรมที่จะพาไทยไปแข่งขันในเวทีโลก
 - โอกาสที่ชานานจะได้มีที่ทำกินของตัวเอง
 - โอกาสที่คนหลากหลายทางเพศจะได้ใช้ชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกับทุกคน
 - โอกาสที่คนชาติพันธุ์จะได้หลุดพ้นจากสภาวะพลเมืองชั้นสอง
 - โอกาสที่คนสูงวัยจะได้ใช้ชีวิตอย่างสบายด้วยระบบสวัสดิการรัฐ
- หลังจากทำงานหนักมาทั้งชีวิต

2 ทศวรรษ ที่ประเทศไทยอยู่ในวังวนของความขัดแย้งแก่งแย่งอำนาจทางการเมือง ปัญหาใหญ่ที่สุดของผู้มีอำนาจ คือการรักษาตัวรอด รักษาโครงสร้างเครือข่ายที่เอื้อต่อผลประโยชน์ของตน โดยละเลยปัญหาของประชาชน ละเลยความเปลี่ยนแปลงในสังคมโลก อันนำมาซึ่งความท้าทายใหม่ ๆ ตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ ไปจนถึงโรคระบาด และเทคโนโลยี AI

ผลที่ตามมาคือ ประชาชนไทยถูกทิ้งให้ต่อสู้ดิ้นรนตามอัตภาพ เผชิญกับคุณภาพชีวิตที่ตกต่ำ เศรษฐกิจที่โตช้ากว่าค่าเฉลี่ยโลก และรั้งท้ายประเทศเพื่อนบ้านอาเซียน ในวันที่โลกกำลังหาวิธีรับมือปัญหาของศตวรรษที่ 21 ประเทศไทยยังคงจมอยู่กับปัญหาน้ำประปาไม่สะอาด ระบบขนส่งมวลชนไม่ทั่วถึง และการรัฐประหารซ้ำซาก

วันนี้ ไม่เหลือเวลาให้เสียอีกแล้ว

การปล่อยประเทศตามยถากรรมตลอด 20 ปีที่ผ่านมา ทำให้ทุกปัญหาสะสมหมักหมมจนกลายเป็นระเบิดเวลาขนาดยักษ์ ที่รอวันปะทุ

ระเบิดเศรษฐกิจ

กำแพงสูงตระหง่านที่ขวางกั้นโอกาสของผู้ประกอบการรายใหม่ๆ

ระเบิดเกษตร

ปวงแห่งความยากจนที่จุดรั้งอนาคต

ระเบิดระบบราชการ

ยักษ์ที่กลืนกินงบประมาณมหาศาลโดยถูกตั้งคำถามถึงประสิทธิภาพ

ระเบิดเผด็จการซ่อนรูป

ประชาธิปไตยจอมปลอมที่แฝงอยู่ในรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ

ระเบิดคุณภาพชีวิต

โลกที่สามในศตวรรษที่ 21

ระเบิดการศึกษา

อนาคตที่ถูกขโมย

พรรคก้าวไกลเชื่อว่า ไม่มีเวลาเหลืออีกแล้วสำหรับรัฐบาลในการถอดชนวนระเบิดทั้ง 6 ลูก แม้วันนี้เราจะเป็นพรรคฝ่ายค้าน แต่พรรคก้าวไกลได้จัดเตรียมร่างกฎหมาย 90 ฉบับ เพื่อแก้ปัญหาที่ประชาชนกำลังเผชิญอย่างเป็นระบบ ปรับโครงสร้างทางการเมืองและเศรษฐกิจของประเทศให้พร้อมเผชิญกับความท้าทายของโลก และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน สร้างประเทศไทยที่มีอนาคตสำหรับคนรุ่นต่อไป

หนังสือเล่มนี้ รวบรวมร่างกฎหมาย 52 ฉบับ ที่ได้ยื่นเข้าสู่สภาไปแล้ว โดยความหวังว่า สภาผู้แทนราษฎรจะเห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนของปัญหาของประชาชน และผ่านร่างกฎหมายเหล่านี้โดยเร็วที่สุด

นี่ไม่ใช่ทางเลือก แต่คือทางรอดของประเทศไทย
ก่อนที่จะกลายเป็นประเทศไทยที่รังทำยโลกไปมากกว่านี้

ถอดชนวน 6 ระเบิดเวลา และนำพาประเทศไทยไปสู่ก้าวใหม่ที่ไกลกว่าเดิม

รัฐไทยมีกำลังคน 3.2 ล้านคน (ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ ลูกจ้างชั่วคราว พนักงานรัฐวิสาหกิจ ฯลฯ) มีงบประมาณราว 3.5 ล้านล้านบาท ประชากรไทยมีจำนวน 66 ล้านคน หากนำอาหารเฉลี่ยก็จะเกิดคำถามง่ายๆ ว่า ในฐานะคนไทยที่จ่ายภาษี คุณรู้สึกว่าได้รับบริการที่มีมูลค่า 53,000 บาทต่อปี และการดูแลใกล้ชิดระดับ 20:1 หรือไม่ หากไม่แน่ใจ ยังมีข้อมูลเสริมว่า รัฐไทยเพิ่มกำลังคนถึง 500,000 คนในสิบปีที่ผ่านมา จนทำให้งบประมาณร้อยละ 40 ของประเทศเป็นรายจ่ายบุคลากรภาครัฐ ขนาดของรัฐไทยใหญ่ขึ้นทุกปี ในขณะที่พื้นที่งบประมาณจำกัดแคบลงเรื่อยๆ หากไม่ปฏิรูปรัฐไทย ปรับใหญ่ งบประมาณกันจริงจัง คุณคิดว่ารัฐไทย ในอีก 4 ปีข้างหน้าจะมีหน้าตาเป็นอย่างไร

รัฐลำปาง

**ร่างพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอน
การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
(ฉบับที่ ..) พ.ศ.**

(วราภ วิริยะโรจน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
ประธานวินิจฉัยเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน

ยื่นเข้าสภาแล้ว

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ
ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เหตุผล

โดยที่การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่บรรลุผลอย่างเป็น
รูปธรรมเท่าที่ควรนั้นจึงสมควรแก้ไขกฎหมายเพื่อส่งเสริมให้เกิดการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง
แก้ไขเพิ่มเติมอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้มีอำนาจในการกำหนด
มาตรฐานขั้นต่ำของบริการสาธารณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดทำและมีอำนาจ
กำหนดหลักเกณฑ์วินัยการเงินการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกู้เงินและออก
พันธบัตรยกเลิกการกำหนดเฉพาะเจาะจงอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการ
สาธารณะของท้องถิ่นให้ท้องถิ่นจัดระบบการบริการสาธารณะได้ทั้งหมดกำหนดเพียงสิ่งที่
ห้ามทำ แก้ไขเพิ่มเติมอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นสามารถร้องขอหรือร่วมมือกันดำเนินการให้รัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นหรือ
เอกชนดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ ได้และแก้ไขเพิ่มเติมที่มาของรายได้จากภาษีอากรของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถออกข้อบัญญัติจัดเก็บภาษีเองได้ จึงจำเป็นต้อง
ตราพระราชบัญญัตินี้

ร่างพระราชบัญญัติ

กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
(ฉบับที่ ..) พ.ศ.

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการกำหนดแผนและขั้นตอน
การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอน
การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ..) พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศใน
ราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (๑๗) และ (๑๘) ของมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒

“(๑๗) กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของบริการสาธารณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดทำ

(๑๘) กำหนดหลักเกณฑ์ วินัยการเงิน การคลัง ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกู้เงิน และออกพันธบัตร”

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๖ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจโดยทั่วไปในการจัดทำบริการสาธารณะในระดับท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น โดยไม่รวมเรื่องดังต่อไปนี้

- (๑) การกิจทางทหารและการป้องกันประเทศ
- (๒) การดำเนินงานเกี่ยวกับศาล
- (๓) การทำสัญญาระหว่างประเทศ
- (๔) การดำเนินงานของธนาคารกลางและระบบเงินตรา
- (๕) บริการสาธารณะอื่นที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนโดยรวมทั้งประเทศ

ทั้งนี้ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกมาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๑ บรรดาอำนาจและหน้าที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบของรัฐตามกฎหมายรัฐอาจมอบอำนาจและหน้าที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการแทนได้

ในการดำเนินงานตามอำนาจและหน้าที่ตามมาตรา ๑๖ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจร้องขอ หรือร่วมมือกันดำเนินการให้ รัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น หรือเอกชน ดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ได้

การจัดทำบริการสาธารณะตามวรรคสอง หมายความว่ารวมถึง การมอบอำนาจ การจัดตั้งองค์กรร่วมกัน การร่วมกันดำเนินกิจการ การลงทุนร่วมกัน การบริหารกิจการร่วมกัน

การจัดทำบริการสาธารณะตามวรรคสอง ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และมีให้ถือว่าเป็นการทำกิจการนอกเขต”

มาตรา ๗ ให้ยกเลิกมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๘ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นอนุมาตรา (๒๑) ของมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒

“(๒๑) ค่าธรรมเนียม และรายได้อื่น ตามข้อบัญญัติท้องถิ่นที่สภาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นกำหนด โดยได้รับความเห็นชอบจากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น”

มาตรา ๙ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นอนุมาตรา (๑๔) ของมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒

“(๑๔) ค่าธรรมเนียม และรายได้อื่น ตามข้อบัญญัติท้องถิ่นที่สภาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นกำหนด โดยได้รับความเห็นชอบจากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น”

มาตรา ๑๐ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นอนุมาตรา (๒๒) ของมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒

“(๒๒) ค่าธรรมเนียม และรายได้อื่น ตามข้อบัญญัติท้องถิ่นที่สภาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นกำหนดและได้รับความเห็นชอบจากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น”

มาตรา ๑๑ ให้ยกเลิกความใน (๑๔) ของมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๑๔) รายได้จากค่าธรรมเนียมพิเศษ การออกพันธบัตรตาม (๘) การกู้เงินจากองค์กร หรือนิติบุคคลต่าง ๆ ตาม (๙) การกู้เงินตาม (๑๐) และรายได้ตาม (๑๓) ให้ออกเป็นข้อบัญญัติท้องถิ่นที่สภาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นกำหนด โดยได้รับความเห็นชอบจากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น”

มาตรา ๑๒ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๓๐ แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีการระบุรายละเอียดดังนี้

(๑) รายการภารกิจถ่ายโอนที่รัฐดำเนินการตามกฎหมาย ในเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๒) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะรับภารกิจถ่ายโอน

(๓) ระยะเวลาในการออกแผนปฏิบัติการเพื่อกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจของแต่ละภารกิจถ่ายโอนที่กำหนดในแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๔) หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบหลัก และหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

ให้คณะกรรมการจัดทำแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

เมื่อคณะกรรมการจัดทำแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว ให้เสนอคณะรัฐมนตรีเห็นชอบ แล้วรายงานต่อสภาผู้แทนราษฎรเพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาใช้บังคับต่อไป

ให้คณะกรรมการมีหน้าที่ติดตามการทำให้แผนปฏิบัติการเพื่อกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจของแต่ละภารกิจถ่ายโอนตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และให้รายงานความคืบหน้า ปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไข ให้คณะรัฐมนตรีและสภาผู้แทนราษฎรรับทราบทุกปี”

มาตรา ๑๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๓๒ แผนปฏิบัติการเพื่อกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจ ของภารกิจถ่ายโอนตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

- (๑) กำหนดอำนาจและหน้าที่ตามกฎหมายของภารกิจถ่ายโอน
- (๒) ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องในภารกิจถ่ายโอน
- (๓) กรอบอัตรากำลัง และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในภารกิจถ่ายโอน
- (๔) งบประมาณ เงินจัดสรร ในการดำเนินการภารกิจถ่ายโอน
- (๕) ส่วนแบ่งค่าธรรมเนียม ภาษี ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการภารกิจถ่ายโอน
- (๖) คู่มือปฏิบัติงาน ในการดำเนินการภารกิจถ่ายโอน
- (๗) ระยะเวลาแต่ละขั้นตอนในการดำเนินการถ่ายโอนให้เสร็จสิ้น

ให้หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบหลักในแต่ละภารกิจถ่ายโอนตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เสนอร่างแผนปฏิบัติการเพื่อกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจของภารกิจถ่ายโอน ต่อคณะกรรมการ ภายในระยะเวลาที่กำหนดในแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ให้คณะกรรมการพิจารณาร่างแผนปฏิบัติการเพื่อกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจของภารกิจถ่ายโอนที่หน่วยงานเสนอ และมีอำนาจปรับปรุงให้เหมาะสม ก่อนเสนอให้คณะรัฐมนตรีเห็นชอบ เพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาใช้บังคับต่อไป

ในกรณีที่หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบหลักในภารกิจถ่ายโอน ไม่ได้เสนอร่างแผนปฏิบัติการเพื่อกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจของภารกิจถ่ายโอน ต่อคณะกรรมการภายในระยะเวลาที่กำหนดในแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้คณะกรรมการแจ้งให้คณะรัฐมนตรีรับทราบและเร่งรัดหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้ดำเนินการโดยเร็ว และรายงานให้รัฐมนตรีผู้กำกับหน่วยงานของรัฐนั้น พิจารณาโทษทางวินัยหัวหน้าหน่วยงานของรัฐดังกล่าว และให้คณะกรรมการสามารถจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจของภารกิจถ่ายโอน เสนอให้คณะรัฐมนตรีเห็นชอบ เพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาใช้บังคับต่อไปเองได้”

มาตรา ๑๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๓๓ เมื่อแผนปฏิบัติการเพื่อกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจ ของภารกิจถ่ายโอนตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกาศบังคับใช้ ในราชกิจจานุเบกษา ให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่ต้องดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ เพื่อกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจนั้นเมื่อ

(๑) คณะกรรมการ ออกประกาศถ่ายโอนภารกิจตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการมีอำนาจออกหลักเกณฑ์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะรับภารกิจถ่ายโอนหรือไม่ก็ได้ และให้ประกาศบังคับใช้ในราชกิจจานุเบกษา

(๒) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะรับภารกิจถ่ายโอนตามแผนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อขอรับภารกิจถ่ายโอนนั้น และให้ประกาศบังคับใช้ในราชกิจจานุเบกษา

ในกรณีที่หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบหลักในภารกิจถ่ายโอน ไม่ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการเพื่อกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจของภารกิจถ่ายโอน ภายในระยะเวลาที่กำหนดในแผนปฏิบัติการเพื่อกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจของภารกิจถ่ายโอน ให้คณะกรรมการ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะรับภารกิจถ่ายโอน มีอำนาจ แจ้งให้คณะรัฐมนตรีรับทราบและเร่งรัดหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้ดำเนินการโดยเร็ว และรายงานให้รัฐมนตรีผู้กำกับหน่วยงานของรัฐนั้น พิจารณาโทษทางวินัยหัวหน้าหน่วยงานของรัฐดังกล่าว”

มาตรา ๑๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๓๔ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดทำบริการสาธารณะตามหน้าที่และอำนาจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้เป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องจัดระบบภาษี หรือการจัดสรรภาษีที่เหมาะสม ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้ของตนเองเพียงพอที่จะจัดทำบริการสาธารณะตามหน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละรูปแบบ และเกิดความทัดเทียมกันแก่ประชาชนไม่ว่าจะอยู่ในเขตการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบใด โดยมีเป้าหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้คิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้สุทธิของรัฐบาล ในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละสามสิบห้า

ในระหว่างที่ยังไม่สามารถดำเนินการตามวรรคหนึ่งได้ ให้รัฐจัดสรรเงินอุดหนุน สำหรับการดำเนินการโดยทั่วไปที่ไม่กำหนดวัตถุประสงค์ในการใช้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้นทุกปี โดยให้สัดส่วนรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อรายได้สุทธิของรัฐบาลเพิ่มขึ้นในแต่ละปีงบประมาณไม่น้อยกว่าร้อยละหนึ่งในแต่ละปี จนกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีรายได้เพียงพอตามวรรคหนึ่ง

เพื่อประโยชน์ในการกำหนดความเพียงพอตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการเสนอจำนวนรายได้พื้นฐานขั้นต่ำที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะพึงต้องมีตามแต่ละภารกิจที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบ ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ และเมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้ว ให้ถือเป็นเป้าหมายในการจัดระบบภาษีหรือการจัดสรรภาษีตามวรรคหนึ่งและการจัดสรรเงินอุดหนุนตามวรรคสอง

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดมีรายได้ไม่ถึงรายได้พื้นฐานขั้นต่ำตามวรรคสาม ให้คณะกรรมการนำเงินจัดสรรที่รัฐจัดให้ตามวรรคสองจัดสรรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจนมีรายได้ถึงจำนวนรายได้พื้นฐานขั้นต่ำก่อน เหลือเท่าใดจึงนำไปจัดสรรตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

เพื่อประโยชน์ในการจูงใจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บรายได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ให้หักเงินรายได้ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งจัดเก็บได้เองจำนวนหนึ่งก่อนคำนวณเงินอุดหนุนที่จะจัดสรรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามวรรคสาม โดยคำนวณตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

เพื่อประโยชน์ในการจูงใจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควมรวมหรือยกฐานะ เพื่อให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดใหญ่และมีประสิทธิภาพมากขึ้น ให้คณะกรรมการสามารถกำหนดสิทธิประโยชน์ในการคำนวณเงินอุดหนุนที่จะจัดสรรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามวรรคสามเป็นกรณีพิเศษได้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

ในระหว่างที่รัฐยังต้องจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามวรรคสองภายในสิ้นเดือนตุลาคมของทุกปี ให้คณะกรรมการเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบจำนวนเงินอุดหนุนที่รัฐต้องจัดสรรให้ตามวรรคสองสำหรับปีงบประมาณถัดไป และเมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติให้ความเห็นชอบแล้วให้สำนักงบประมาณดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามมตินั้น เพื่อให้คณะกรรมการนำเงินนั้นไปจัดสรรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามวรรคห้าต่อไป

การจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนอกเหนือจากการจัดสรรตามมาตรา นี้ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ”

มาตรา ๑๖ บรรดาระเบียบ ประกาศ แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและแผนปฏิบัติการ หรือมติที่ออกตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ยังคงใช้บังคับได้ต่อไปเพียงเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้จนกว่าจะมีพระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ หรือมติตามพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

**บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ
ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.**

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะได้เสนอร่างพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ต่อสภาผู้แทนราษฎร และได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติตามข้อ ๑๑๐ ของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่บรรลุผลอย่างเป็นรูปธรรมเท่าที่ควรนั้น จึงสมควรแก้ไขกฎหมายเพื่อส่งเสริมให้เกิดการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง แก้ไขเพิ่มเติมอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการการกระจายอำนาจ ให้มีอำนาจในการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของบริการสาธารณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดทำ และมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์วินัยการเงินการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกู้เงินและออกพันธบัตร ยกเลิกการกำหนดเฉพาะเจาะจงอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะของท้องถิ่น ให้ท้องถิ่นจัดระบบการบริการสาธารณะได้ทั้งหมดกำหนดเพียงสิ่งที่ห้ามทำ แก้ไขเพิ่มเติมอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถร้องขอหรือร่วมมือกันดำเนินการให้รัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นหรือเอกชนดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ได้ และแก้ไขเพิ่มเติมที่มาของรายได้จากภาษีอากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถออกข้อบัญญัติจัดเก็บภาษีเองได้ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

๒.๑ กำหนดชื่อร่างพระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่) พ.ศ.” (ร่างมาตรา ๑)

๒.๒ กำหนดวันมีผลบังคับใช้ของพระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ร่างมาตรา ๒)

๒.๓ กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของบริการสาธารณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดทำ และกำหนดหลักเกณฑ์ วินัยการเงิน การคลัง ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกู้เงิน และออกพันธบัตร (ร่างมาตรา ๓)

๒.๔ กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจโดยทั่วไปในการจัดทำบริการสาธารณะในระดับท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นโดยไม่รวมเรื่องภารกิจทางทหารและการป้องกันประเทศ การดำเนินงานเกี่ยวกับศาล การทำสัญญาระหว่างประเทศ การดำเนินงานของธนาคารกลางและระบบเงินตรา บริการสาธารณะอื่นที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนโดยรวมทั้งประเทศตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด (ร่างมาตรา ๔)

๒.๕ กำหนดให้ยกเลิกมาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ (ร่างมาตรา ๕)

๒.๖ กำหนดให้อำนาจและหน้าที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบของรัฐตามกฎหมาย รัฐอาจมอบอำนาจและหน้าที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการแทนได้ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจร้องขอหรือร่วมมือกันดำเนินการให้ รัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น หรือเอกชน ดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ได้ ทั้งการมอบอำนาจ การจัดตั้งองค์กรร่วมกัน การร่วมกันดำเนินกิจการ การลงทุนร่วมกัน การบริหารกิจการร่วมกัน โดยหากเป็นการจัดทำบริการสาธารณะจะต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และมีให้ถือว่าเป็นการทำกิจการนอกเขต (ร่างมาตรา ๖)

๒.๗ กำหนดให้ยกเลิกมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ (ร่างมาตรา ๗)

๒.๘ กำหนดเพิ่มเติมให้เทศบาล เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบล มีรายได้จาก ค่าธรรมเนียม และรายได้อื่น ตามข้อบัญญัติท้องถิ่นที่สภาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น กำหนดโดยได้รับความเห็นชอบจากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น (ร่างมาตรา ๘)

๒.๙ กำหนดเพิ่มเติมให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีรายได้จากค่าธรรมเนียม และรายได้ อื่น ตามข้อบัญญัติท้องถิ่นที่สภาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นกำหนด โดยได้รับความ เห็นชอบจากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น (ร่างมาตรา ๙)

๒.๑๐ กำหนดเพิ่มเติมให้กรุงเทพมหานคร มีรายได้จากค่าธรรมเนียม และ รายได้อื่น ตามข้อบัญญัติท้องถิ่นที่สภาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นกำหนด โดยได้รับ ความเห็นชอบจากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น (ร่างมาตรา ๑๐)

๒.๑๑ กำหนดเพิ่มรายได้จากค่าธรรมเนียมพิเศษ การออกพันธบัตรตาม (๘) การกู้เงิน จากองค์กร หรือนิติบุคคลต่าง ๆ ตาม (๙) การกู้เงินตาม (๑๐) และรายได้ตาม (๑๓) ให้ออก เป็นข้อบัญญัติท้องถิ่นที่สภาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นกำหนดและได้รับความเห็นชอบ จากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น (ร่างมาตรา ๑๑)

๒.๑๒ กำหนดให้แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีการ ระบุรายการตามที่กำหนด และให้คณะกรรมการจัดทำแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และมีอ คณะกรรมการจัดทำแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้วให้เสนอคณะ รัฐมนตรีเห็นชอบแล้วรายงานต่อสภาผู้แทนราษฎรเพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาใช้บังคับ ต่อไป โดยให้คณะกรรมการมีหน้าที่ติดตามการดำเนินการเพื่อกำหนดขั้นตอนการกระจาย อำนาจของแต่ละภารกิจถ่ายโอนตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และให้รายงานความคืบหน้า ปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไข ให้คณะรัฐมนตรีและสภา ผู้แทนราษฎรรับทราบทุกปี (ร่างมาตรา ๑๒)

๒.๑๓ กำหนดให้แผนปฏิบัติการเพื่อกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจ ของภารกิจ ถ่ายโอนตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างน้อยต้องมีสาระ สำคัญตามที่กำหนด และให้หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบหลักในแต่ละภารกิจถ่ายโอนตาม แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เสนอร่างแผนปฏิบัติการเพื่อกำหนด ขั้นตอนการกระจายอำนาจของภารกิจถ่ายโอนต่อคณะกรรมการ ภายในระยะเวลาที่กำหนด ในแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และให้คณะกรรมการพิจารณา ร่างแผนปฏิบัติการเพื่อกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจของภารกิจถ่ายโอนที่หน่วยงานเสนอ และมีอำนาจปรับปรุงให้เหมาะสม ก่อนเสนอให้คณะรัฐมนตรีเห็นชอบ ในกรณีที่หน่วยงานที่ มีหน้าที่รับผิดชอบหลักในการกิจถ่ายโอน ไม่ได้เสนอร่างแผนปฏิบัติการเพื่อกำหนดขั้นตอน การกระจายอำนาจของภารกิจถ่ายโอนต่อคณะกรรมการภายในระยะเวลาที่กำหนดในแผนการ กระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้คณะกรรมการแจ้งให้คณะรัฐมนตรีรับทราบ และเร่งรัดหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้ดำเนินการโดยเร็ว และ รายงานให้รัฐมนตรีผู้กำกับ หน่วยงานของรัฐนั้น พิจารณาโทษทางวินัยหัวหน้าหน่วยงานของรัฐดังกล่าว และให้คณะ กรรมการสามารถจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจของภารกิจ ถ่ายโอน เสนอให้คณะรัฐมนตรีเห็นชอบ เพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาใช้บังคับต่อไปเองได้ (ร่างมาตรา ๑๓)

๒.๑๔ กำหนดให้เมื่อแผนปฏิบัติการเพื่อกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจ ของภารกิจ ถ่ายโอนตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกาศบังคับใช้ใน ราชกิจจานุเบกษา ให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่ต้องดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ เพื่อกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจนั้นเมื่อคณะกรรมการ ออกประกาศถ่ายโอนภารกิจตาม แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคณะกรรมการมีอำนาจออก หลักเกณฑ์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะรับภารกิจถ่ายโอนหรือไม่ก็ได้ และให้ประกาศ บังคับใช้ในราชกิจจานุเบกษา โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะรับภารกิจถ่ายโอนตาม แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อขอรับ ภารกิจถ่ายโอนนั้น และให้ประกาศบังคับใช้ในราชกิจจานุเบกษา และในกรณีที่หน่วยงานที่ มีหน้าที่รับผิดชอบหลักในภารกิจถ่ายโอน ไม่ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการเพื่อกำหนดขั้นตอน การกระจายอำนาจของภารกิจถ่ายโอน ภายในระยะเวลาที่กำหนดในแผนปฏิบัติการเพื่อกำหนด ขั้นตอนการกระจายอำนาจของภารกิจถ่ายโอน ให้คณะกรรมการ หรือ องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นที่จะรับภารกิจถ่ายโอน มีอำนาจ แจ้งให้คณะรัฐมนตรีรับทราบและเร่งรัดหน่วยงาน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้ดำเนินการโดยเร็ว และ รายงานให้รัฐมนตรีผู้กำกับหน่วยงานของรัฐนั้น พิจารณาโทษทางวินัยหัวหน้าหน่วยงานของรัฐดังกล่าว (ร่างมาตรา ๑๔)

๒.๑๕ กำหนดหน้าที่ของรัฐที่จะต้องจัดระบบภาษี หรือการจัดสรรภาษีที่เหมาะสม ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้ของตนเองเพียงพอที่จะจัดทำบริการสาธารณะตาม หน้าที่โดยมีเป้าหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้คิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้สุทธิของ รัฐบาลในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละสามสิบห้า และกำหนดวิธีการจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่องค์กร ปกครองท้องถิ่น (ร่างมาตรา ๑๕)

๒.๑๖ บทเฉพาะกาลโดยกำหนดผลของระเบียบ ประกาศ แผนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแผนปฏิบัติการ หรือมติที่ออกตามพระราชบัญญัติ กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ภายหลังจากวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแล้ว (ร่างมาตรา ๑๖)

**ร่างพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณา
อนุญาตและการให้บริการแก่ประชาชน พ.ศ.**
(วรภพ วีริยะโรจน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

ยื่นเข้าสภาแล้ว

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาต
และการให้บริการแก่ประชาชน

พ.ศ.

หลักการ

ปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ

เหตุผล

โดยที่พระราชบัญญัติอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ.๒๕๕๘ ซึ่งเป็นกฎหมายกลางในการกำหนดขั้นตอนในการพิจารณาและระยะเวลาในการ อนุญาตอันเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการประกอบกิจการ ยังขาดบทบัญญัติ และกลไกการอนุญาตกรณีหน่วยงานราชการละเลยการปฏิบัติหน้าที่ พิจารณาอนุญาตล่าช้า หรือไม่อนุญาตภายในระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนด ทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาและ อุปสรรคของประชาชนในการยื่นขออนุญาตหรือบริการได้ ดังนั้น เพื่อเป็นการยกระดับการให้ บริการของหน่วยงานของรัฐในการพิจารณาอนุญาต พร้อมกับเป็นหลักประกันด้านระยะเวลา ในการพิจารณาอนุญาตในการประกอบกิจการของประชาชน โดยกำหนดกลไกให้มีการอนุญาต โดยอัตโนมัติเมื่อได้ดำเนินการตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดแล้ว รวมทั้งปรับปรุงขั้นตอนการ ดำเนินการของหน่วยงานของรัฐให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง

พระราชบัญญัติ

การอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตและการให้บริการแก่ประชาชน

พ.ศ.

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการ พิจารณาอนุญาตของทางราชการ

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการ พิจารณา อนุญาตและการให้บริการแก่ประชาชน พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วัน ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป เว้นแต่มาตรา ๓๑ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๓๒ วรรค สาม ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาต
ของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘

มาตรา ๔ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับแก่ บรรดาการอนุญาต การจดทะเบียน หรือ
การแจ้งที่มีกฎหมายหรือกฎกำหนดให้ต้องขออนุญาต จดทะเบียนรวมตลอดทั้งบรรดาการ
พิจารณาและการให้บริการอื่นใดแก่ประชาชนที่มีกฎหมายหรือกฎ กำหนดให้ขอต่อหน่วยงาน
ของรัฐก่อนจะดำเนินการใด บทบัญญัติของกฎหมายหรือกฎใดที่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้
ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัตินี้

“เจ้าหน้าที่” หมายความว่า เจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการ
ส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา องค์การมหาชน
และหน่วยงานอื่นของรัฐทุกหน่วยงาน แต่ไม่หมายความรวมถึง หน่วยงานในฝ่ายนิติบัญญัติ
หน่วยงานในฝ่ายตุลาการ องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ และองค์การอัยการ

“อนุญาต” หมายความว่า การที่เจ้าหน้าที่ยินยอมให้บุคคลใดกระทำการใดที่มีกฎหมาย
กำหนดให้ต้องได้รับความยินยอมก่อนกระทำการนั้น และให้หมายความรวมถึงการออก
ใบอนุญาตการอนุมัติการจดทะเบียน การขึ้นทะเบียน การรับแจ้ง การให้ประทับตราและ
การให้อาชญาบัตรด้วย

“ผู้อนุญาต” หมายความว่า ผู้ซึ่งกฎหมายกำหนดให้มีอำนาจในการอนุญาต

“ความเสี่ยง” หมายความว่า ระดับความรุนแรง ขอบเขต และโอกาสที่จะเกิดความ
เสียหายหรือผลกระทบต่อบุคคล ทรัพย์สิน สัตว์ พืช สิ่งแวดล้อม หรือสังคม ทั้งนี้ กิจการ
ประเภทใดถือเป็นกิจการที่มีความเสี่ยงระดับสูง กลาง หรือต่ำ ให้เป็นไปตามแนวทางที่คณะ
กรรมการพัฒนาระบบราชการกำหนด

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการ
อนุญาต “กฎหมายว่าด้วยการอนุญาต” หมายความว่า บรรดากฎหมายที่มีบทบัญญัติกำหนด
ให้การดำเนินการใดหรือการประกอบกิจการใดจะต้องได้รับอนุญาตก่อนจึงจะดำเนินการได้

“คำขอ” หมายความว่า คำขออนุญาต

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๖ พระราชบัญญัตินี้มิให้ใช้บังคับแก่

(๑) รัฐสภาและคณะรัฐมนตรี

(๒) การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลและการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ใน
กระบวนการพิจารณาคดี การบังคับคดี และการวางทรัพย์

(๓) การดำเนินงานตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ทั้งนี้ตั้งแต่ในชั้นการสืบสวน
และการสอบสวนเป็นต้นไป

(๔) การอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ เฉพาะกรณีที่ไม่อาจกำหนดระยะเวลาดำเนินการได้ เช่น การอนุญาตให้ดำเนินโครงการหรือกิจการที่ต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

(๕) การอนุญาตที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการทางทหารด้านยุทธการ รวมทั้งตามกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมยุทธภัณฑ์ และกฎหมายว่าด้วยโรงงานผลิตอาวุธของเอกชน การยกเว้นไม่ให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับแก่การดำเนินกิจการใดหรือกับหน่วยงานใดนอกจากที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่งให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๗ เพื่อให้เกิดการลดขั้นตอนการอนุญาตที่ไม่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกและรวดเร็วแก่ประชาชน ให้เป็นหน้าที่ของผู้อนุญาตที่จะต้องพิจารณากฎหมายที่ให้อำนาจในการอนุญาตอย่างน้อยทุกห้าปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับในประเด็นดังต่อไปนี้

(๑) สมควรแก้ไขหรือปรับปรุงกฎหมายนั้น เพื่อยกเลิกการอนุญาตจัดให้มีมาตรการอื่นแทนการอนุญาตหรือปรับลดจากการกำหนดให้ขอรับใบอนุญาตเป็นจดทะเบียน ขึ้นทะเบียน จัดแจ้ง หรือกำหนดเกณฑ์ให้ปฏิบัติตามหรือไม่

(๒) ในกรณีที่กฎหมายว่าด้วยการอนุญาตกำหนดให้หน้าที่และอำนาจในการพิจารณาอนุญาตเป็นของคณะกรรมการ สมควรแก้ไขให้เป็นที่และอำนาจของหน่วยงานของรัฐหรือหัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือไม่

(๓) ในกรณีที่การอนุญาตเรื่องใดมีกฎหมายว่าด้วยการอนุญาตที่เกี่ยวข้องจำนวนมากกว่าหนึ่งฉบับ สามารถกำหนดให้หน้าที่และอำนาจในการพิจารณาอนุญาตของผู้อนุญาตตามกฎหมายอื่น ๆ เป็นหน้าที่และอำนาจของผู้อนุญาตตามกฎหมายฉบับใดฉบับหนึ่งได้หรือไม่

คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการหรือคณะกรรมการพัฒนากฎหมายตามกฎหมายว่าด้วย คณะกรรมการกฤษฎีกาจะเสนอให้ผู้อนุญาตแก้ไขประเด็นตามวรรคหนึ่งก่อนครบรอบระยะเวลาห้าปีก็ได้ และให้ผู้อนุญาตดำเนินการให้เป็นไปตามข้อเสนอแนะ

ในกรณีที่มีข้อร้องเรียนจากประชาชนหรือภาคเอกชนเกี่ยวกับกระบวนการหรือขั้นตอนการอนุญาตที่ไม่จำเป็นไปยังสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการพิจารณาว่าสมควรเสนอให้ผู้อนุญาตแก้ไขในประเด็นใดตามวรรคหนึ่งหรือไม่ โดยให้รับฟังความเห็นของหน่วยงานของรัฐของผู้อนุญาตด้วย และให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเสนอข้อร้องเรียน พร้อมความเห็นต่อคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ เพื่อพิจารณาดำเนินการตามวรรคสองต่อไป

ถ้าผู้อนุญาตพิจารณาในประเด็นตามวรรคหนึ่ง พร้อมกับการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายว่าด้วยการอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายให้ผู้อนุญาตแสดงผลของผลการพิจารณาดังกล่าวไว้อย่างชัดเจนในรายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายนั้นด้วย

คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการหรือคณะกรรมการพัฒนากฎหมายตามกฎหมายว่าด้วย คณะกรรมการกฤษฎีกาจะมิขอเสนอแนะให้หน่วยงานของรัฐที่จัดทำรายงานการ

ประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายพิจารณาบททวนกฎหมายว่าด้วยการอนุญาตที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐนั้นในประเด็นใดหรือทุกประเด็นตามวรรคหนึ่งก็ได้ และให้หน่วยงานของรัฐนั้นรายงานผลการพิจารณาบททวนประเด็นดังกล่าวพร้อมเหตุผลต่อคณะรัฐมนตรีภายในเก้าสิบวันเพื่อพิจารณาต่อไป

มาตรา ๘ ในกรณีที่มิใช่กฎหมายกำหนดให้การกระทำใดจะต้องได้รับอนุญาต ผู้อนุญาตจะต้องจัดทำคู่มือสำหรับประชาชน ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วย หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข (ถ้ามี) ในการยื่นคำขอ ขั้นตอนและระยะเวลาในการพิจารณาอนุญาต และรายการเอกสารหรือหลักฐานที่ผู้ขออนุญาตจะต้องยื่นมาพร้อมกับคำขอและจะกำหนดให้ยื่นคำขอโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์แทนการมายื่นคำขอด้วยตนเองก็ได้

คู่มือสำหรับประชาชนตามวรรคหนึ่งให้เผยแพร่ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และเปิดเผยต่อสาธารณะ สถานที่ที่กำหนดให้ยื่นคำขอโดยพลัน ในกรณีที่ประชาชนประสงค์จะได้สำเนาคู่มือดังกล่าว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดสำเนาให้โดยจะคิดค่าใช้จ่ายตามควรแก่กรณีก็ได้ และให้ระบุค่าใช้จ่ายดังกล่าวไว้ในคู่มือสำหรับประชาชนด้วย

ในกรณีที่ผู้อนุญาตเป็นผู้ปฏิบัติงานในส่วนภูมิภาคหรือส่วนท้องถิ่น ให้หน่วยงานของรัฐผู้รับผิดชอบกฎหมายว่าด้วยการนั้นในส่วนกลางเป็นผู้จัดทำคู่มือสำหรับประชาชนตามวรรคหนึ่งเป็นคู่มือกลางฉบับเดียว คู่มือสำหรับประชาชนดังกล่าวให้เปิดเผยและเผยแพร่ ณ สถานที่ทำการและทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของหน่วยงานของรัฐดังกล่าวและของผู้อนุญาตในส่วนภูมิภาคหรือส่วนท้องถิ่นทุกราย

ให้เป็นหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการในการตรวจสอบขั้นตอนและระยะเวลาในการพิจารณาอนุญาตที่กำหนดตามวรรคหนึ่งว่าเป็นระยะเวลาที่เหมาะสมตามหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือไม่ ในกรณีที่เห็นว่าขั้นตอนและระยะเวลาที่กำหนดดังกล่าวก่อภาระแก่ประชาชนหรือล่าช้าเกินสมควร ให้เสนอคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการก่อนเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาและสั่งการให้ผู้อนุญาตดำเนินการแก้ไขให้เหมาะสมโดยเร็ว

ในการจัดทำคู่มือสำหรับประชาชนตามวรรคหนึ่ง ให้กำหนดระยะเวลาในการพิจารณาอนุญาตไว้ภายในสิบห้าวันหรือตามที่มิใช่กฎหมายกำหนดแล้วแต่ระยะเวลาใดจะน้อยกว่า เว้นแต่การพิจารณาอนุญาตใดที่ไม่สามารถดำเนินการตามกำหนดระยะเวลาภายในสิบห้าวันได้ ให้หน่วยงานของรัฐของผู้อนุญาตเสนอรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาออกกฎกระทรวงกำหนดระยะเวลาในการพิจารณาอนุญาตนั้น

มาตรา ๙ ให้ผู้อนุญาตตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุง กระบวนการ ขั้นตอน และระยะเวลาในการพิจารณาอนุญาตตามที่กำหนดในคู่มือสำหรับประชาชนเป็นประจำอย่างน้อยทุกสองปี เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ พัฒนาการทางเทคโนโลยี และความเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ โดยต้องมีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องและประชาชน และให้นำสถิติการแจ้งเหตุแห่งความล่าช้าตามมาตรา ๑๔ มาประกอบการพิจารณาด้วย

การรับฟังความคิดเห็นตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยให้ดำเนินการผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของหน่วยงานของรัฐของผู้อนุญาตเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสามสิบวันและจะใช้วิธีการอื่นด้วยก็ได้ เช่น การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นการสัมภาษณ์หรือการเชิญผู้รับใบอนุญาตให้เข้าร่วมชี้แจงหรือแสดงความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็นและวิธีการอื่นใดที่หน่วยงานของรัฐของผู้อนุญาตเห็นว่าเหมาะสม

มาตรา ๑๐ ในกรณีการยื่นคำขอและเอกสารประกอบการพิจารณาเป็นเอกสารให้เป็นที่น่าพอใจของพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ในการรับคำขอจะต้องตรวจสอบคำขอและรายการเอกสารหรือหลักฐานที่ยื่นพร้อมคำขอให้ถูกต้องครบถ้วนตามที่ระบุในคู่มือสำหรับประชาชนตามมาตรา ๘ หากเห็นว่าคำขอไม่ถูกต้องหรือยังขาดเอกสารหรือหลักฐานใดให้แจ้งให้ผู้ยื่นคำขอทราบทันที ถ้าเป็นกรณีที่สามารถแก้ไขหรือเพิ่มเติมได้ในขณะนั้นให้แจ้งให้ผู้ยื่นคำขอดำเนินการแก้ไขหรือยื่นเอกสารหรือหลักฐานเพิ่มเติมให้ครบถ้วน ถ้าเป็นกรณีที่ไมอาจดำเนินการได้ในขณะนั้นให้บันทึกความบกพร่อง และรายการเอกสารหรือหลักฐานที่จะต้องยื่นเพิ่มเติมพร้อมทั้งกำหนดระยะเวลาที่ผู้ยื่นคำขอจะต้องดำเนินการแก้ไขหรือยื่นเพิ่มเติมไว้ในวันที่ยื่นคำขอด้วยและให้พนักงานเจ้าหน้าที่และผู้ยื่นคำขอลงนามไว้ในวันที่ยื่น

ให้รัฐมนตรีออกกฎกระทรวงกำหนดให้คำขอใดที่ไมอาจดำเนินการได้ตามวรรคหนึ่งเนื่องจากมีเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก โดยให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่สามารถใช้เวลาในการตรวจสอบคำขอและรายการเอกสารหรือหลักฐานที่ยื่นพร้อมคำขอเกินระยะเวลาตามวรรคหนึ่งได้ ทั้งนี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ใช้เวลาในการตรวจสอบคำขอและรายการเอกสารหรือหลักฐานที่ยื่นพร้อมคำขอให้ถูกต้องครบถ้วนแล้วแจ้งให้ผู้ยื่นคำขอทราบผลการตรวจสอบภายในหนึ่งวันทำการนับแต่วันที่ผู้ยื่นคำขอได้ยื่นคำขอ

ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มอบสำเนาบันทึกตามวรรคหนึ่งหรือออกไปรับคำขอตามวรรคสอง ให้ผู้ยื่นคำขอไว้เป็นหลักฐาน

ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอได้จัดทำคำขอถูกต้องและแนบเอกสารหรือหลักฐานครบถ้วนตามที่ระบุในคู่มือสำหรับประชาชนตามมาตรา ๘ แล้ว หรือได้แก้ไขหรือยื่นเอกสารหรือหลักฐานเพิ่มเติมครบถ้วนตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่แนะนำหรือตามที่ปรากฏในบันทึกตามวรรคหนึ่งแล้วพนักงานเจ้าหน้าที่จะเรียกเอกสารหรือหลักฐานเพิ่มเติมอื่นใดอีกไม่ได้และจะปฏิเสธการพิจารณาคำขอนั้นโดยอาศัยเหตุแห่งความไม่สมบูรณ์ของคำขอหรือความไม่ครบถ้วนของเอกสารหรือหลักฐานไม่ได้ เว้นแต่เป็นกรณีที่ความไม่สมบูรณ์หรือความไม่ครบถ้วนนั้น เกิดจากความประมาทเลินเล่อหรือทุจริตของพนักงานเจ้าหน้าที่ และเป็นผลให้ไมอาจอนุญาตได้ในกรณีนี้ให้ผู้อนุญาตสั่งการตามที่เห็นสมควรและให้ดำเนินการทางวินัยหรือดำเนินคดีกับพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องโดยไมชักช้า

ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอไม่แก้ไขเพิ่มเติมคำขอหรือไม่ส่งเอกสารหรือหลักฐานเพิ่มเติมตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งให้ทราบหรือตามที่ปรากฏในบันทึกตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่คืนคำขอให้แก่ผู้ยื่นคำขอ พร้อมทั้งแจ้งเป็นหนังสือถึงเหตุแห่งการคืนคำขอให้ทราบด้วย

ผู้ยื่นคำขอจะอุทธรณ์คำสั่งคืนคำขอตามวรรคห้า ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองหรือจะยื่นคำขอใหม่ก็ได้ แต่ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้ต้องยื่นคำขอใดภายในระยะเวลาที่กำหนด ผู้ยื่นคำขอจะต้องยื่นคำขอนั้นใหม่ภายในระยะเวลาดังกล่าว

มาตรา ๑๑ ในกรณีการยื่นคำขอและเอกสารประกอบการพิจารณาโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐของผู้อนุญาตในการตรวจสอบคำขอและรายการเอกสารหรือหลักฐานที่ยื่น พร้อมคำขอให้ถูกต้องครบถ้วนตามที่ระบุในคู่มือสำหรับประชาชนตามมาตรา ๘ หากเห็นว่าคำขอไม่ถูกต้องหรือยื่นขาดเอกสารหรือหลักฐานใดให้แจ้งให้ผู้ยื่นคำขอทราบภายในวันทำการถัดไป โดยให้บันทึกความบกพร่องและรายการเอกสารหรือหลักฐานที่จะต้องยื่นเพิ่มเติม พร้อมทั้งกำหนดระยะเวลาที่ผู้ยื่นคำขอจะต้องดำเนินการแก้ไขหรือยื่นเพิ่มเติมไว้ในบันทึกดังกล่าวด้วย และให้พนักงานเจ้าหน้าที่ลงนามไว้ในบันทึกนั้น

ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งบันทึกตามวรรคหนึ่ง โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ให้ผู้ยื่นคำขอไว้เป็นหลักฐาน

ให้นำความในมาตรา ๑๐ วรรคสี่ วรรคห้า และวรรคหก มาใช้บังคับแก่กรณีการยื่นคำขอและเอกสารประกอบการพิจารณาโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ด้วยโดยอนุโลม ทั้งนี้ การแจ้งการเรียกเอกสารหรือหลักฐาน และการคืนคำขอในกรณีดังกล่าวให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

มาตรา ๑๒ ผู้อนุญาตอาจจัดให้มีช่องทางพิเศษแบบเร่งด่วนสำหรับประชาชนที่มีความจำเป็นหรือต้องการได้รับอนุญาตหรือบริการอย่างรวดเร็วเป็นพิเศษได้ ช่องทางพิเศษดังกล่าว จะกำหนดขึ้นสำหรับกรณีที่ผู้ยื่นคำขอชำระค่าธรรมเนียมพิเศษหรือค่าบริการพิเศษตาม que ผู้อนุญาตกำหนดหรือกรณียกระดับการบริการตามเงื่อนไขที่ผู้อนุญาตกำหนด โดยไม่มีการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมพิเศษหรือค่าบริการพิเศษก็ได้

ค่าธรรมเนียมพิเศษหรือค่าบริการพิเศษตามวรรคหนึ่งให้นำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน แต่หน่วยงานของรัฐของผู้อนุญาตโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังอาจหักเป็นรายจ่ายสำหรับพัฒนาการให้บริการแก่ประชาชนได้ไม่เกินร้อยละห้าสิบ

ในกรณีที่จัดให้มีช่องทางพิเศษตามวรรคหนึ่งผู้อนุญาตต้องระบุหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข (ถ้ามี) ในการยื่นคำขอ ขั้นตอนและระยะเวลาในการพิจารณาอนุญาตที่รวดเร็วกว่ากรณีปกติ รวมทั้งค่าธรรมเนียมพิเศษหรือค่าบริการพิเศษไว้ในคู่มือสำหรับประชาชน ตามมาตรา ๘ ด้วย ทั้งนี้ หากผู้อนุญาตดำเนินการไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าวให้คืนค่าธรรมเนียมพิเศษหรือค่าบริการพิเศษแก่ผู้ยื่นคำขอแล้วแต่กรณี และให้นำความในมาตรา ๑๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๓ ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอได้ยื่นคำขอ และเอกสารหรือหลักฐานถูกต้อง ครบถ้วนแล้ว ต่อมามีความจำเป็นต้องให้ข้อมูลหรือคำชี้แจงเพิ่มเติมประกอบเอกสารหรือหลักฐานที่ได้ยื่นไว้แล้ว ผู้ยื่นคำขออาจส่งข้อมูลหรือคำชี้แจงดังกล่าวแก่ผู้อนุญาตได้หากยังไม่เกินระยะเวลาตามที่ระบุไว้ในคู่มือสำหรับประชาชนตามมาตรา ๘

ข้อมูลหรือคำชี้แจงตามวรรคหนึ่งให้หมายความรวมถึงข้อมูลทางวิชาการหรือรายงานผลการวิจัยหรือทดสอบเกี่ยวกับการขออนุญาตหรือเอกสารอื่นใดในทำนองเดียวกันด้วย

มาตรา ๑๔ ผู้อนุญาตต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาที่ระบุไว้ในคู่มือสำหรับประชาชนตามมาตรา ๘ และแจ้งให้ผู้ยื่นคำขอทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่พิจารณาแล้วเสร็จ

เมื่อครบกำหนดเวลาตามที่ระบุไว้ในคู่มือสำหรับประชาชนตามมาตรา ๘ แล้ว ในกรณีที่กำหนดระยะเวลาในการพิจารณาอนุญาตไว้อย่างชัดเจน แต่ไม่แจ้งผลการพิจารณาตามระยะเวลาในคู่มือที่จัดทำขึ้น ให้ถือว่าอนุญาตตั้งแต่วันถัดจากวันที่ครบกำหนดระยะเวลาในการพิจารณา เว้นแต่เป็นคำขอที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่ผู้อนุญาตไม่จัดทำคู่มือสำหรับประชาชน หรือจัดทำคู่มือสำหรับประชาชนแล้ว แต่ไม่ได้กำหนดระยะเวลาในการพิจารณาอนุญาตไว้อย่างชัดเจน ให้ถือว่าอนุญาตเมื่อพ้นกำหนดสิบห้าวันนับถัดจากวันที่ผู้ขออนุญาตยื่นคำขอ

ในกรณีที่คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเห็นว่าความล่าช้าตามวรรคสองนั้นเกินสมควรแก่เหตุหรือเกิดจากการขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการของหน่วยงานของรัฐของผู้อนุญาต ให้คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการรายงานต่อคณะรัฐมนตรีพร้อมทั้งเสนอแนะให้มีการพัฒนาหรือปรับปรุงหน่วยงานของรัฐ หรือระบบการปฏิบัติราชการของหน่วยงานของรัฐนั้น

การแจ้งตามมาตรา นี้จะดำเนินการโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ ในกรณีไม่แจ้งตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองหรือแจ้งเกินระยะเวลาที่กำหนดอันเป็นการล่าช้าเกินสมควร ให้ถือว่าผู้อนุญาตกระทำการหรือละเว้นกระทำการเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น เว้นแต่จะเป็นเพราะมีเหตุสุดวิสัย

มาตรา ๑๕ ในกรณีที่กฎหมาย กฎระเบียบ หรือข้อบังคับได้ออกใช้บังคับ และมีผลให้ต้องเปลี่ยนแปลง หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข หรือรายละเอียดอื่นใดที่ปรากฏในคู่มือสำหรับประชาชนตามมาตรา ๘ การเปลี่ยนแปลงเช่นนั้นมิให้ใช้บังคับกับการยื่นคำขอที่ได้ยื่นไว้แล้ว โดยชอบก่อนวันที่กฎหมาย กฎระเบียบ หรือข้อบังคับดังกล่าวมีผลใช้บังคับ เว้นแต่กฎหมายนั้นจะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น แต่สำหรับในกรณีกฎระเบียบ หรือข้อบังคับนั้นจะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นได้ก็แต่เฉพาะในกรณีที่การเปลี่ยนแปลงนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ยื่นคำขอ

ในกรณีที่กฎหมายว่าด้วยการอนุญาตได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมหรือปรับปรุงในสาระสำคัญอันส่งผลให้การดำเนินการบางกรณีต้องการขออนุญาตตามกฎหมายดังกล่าวเพิ่มเติม ห้ามมิให้บังคับใช้กฎหมายดังกล่าว ในทางที่เป็นผลร้ายหรือก่อภาระแก่ผู้ประกอบการ จนกว่าจะมีการแก้ไขคู่มือสำหรับประชาชนตามมาตรา ๘ ให้สอดคล้องกับการแก้ไขเพิ่มเติมหรือปรับปรุงกฎหมายนั้นและเผยแพร่ตามมาตรา ๘ วรรคสองและวรรคสามด้วย

มาตรา ๑๖ ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้หน่วยงานของรัฐใดมีหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาหรือให้บริการอย่างหนึ่งอย่างใดแก่ประชาชนให้นำความในมาตรา ๘ มาตรา ๙ มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๕ มาใช้บังคับแก่การพิจารณาหรือการให้บริการของหน่วยงานของรัฐนั้นด้วยโดยอนุโลม โดยในกรณีที่บทบัญญัติมาตราดังกล่าวกำหนดให้เป็นหน้าที่หรืออำนาจของผู้อนุญาต ให้ถือว่า เป็นหน้าที่หรืออำนาจของหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายในการพิจารณาหรือให้บริการดังกล่าว

มาตรา ๑๗ ผู้อนุญาตต้องจัดให้มีแบบฟอร์มคำขอใบอนุญาตหลักฐานการต่ออายุใบอนุญาต และใบแทนใบอนุญาตเป็นภาษาอังกฤษให้แก่ผู้ยื่นคำขอหรือผู้รับใบอนุญาตแล้วแต่กรณีตามที่ผู้ยื่นคำขอหรือผู้รับใบอนุญาตร้องขอ

การขอเอกสารตามวรรคหนึ่งเป็นภาษาอังกฤษไม่ตัดสิทธิของผู้ยื่นคำขอหรือผู้รับใบอนุญาตในการได้รับเอกสารดังกล่าวเป็นภาษาไทย

มาตรา ๑๘ ในกรณีที่กฎหมายกำหนดอายุใบอนุญาตไว้ผู้รับใบอนุญาตจะต่ออายุใบอนุญาตโดยการชำระค่าธรรมเนียมการต่ออายุใบอนุญาตตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายนั้น ๆ แทนการยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตก็ได้ และเมื่อหน่วยงานของรัฐซึ่งมีอำนาจออกใบอนุญาตได้รับค่าธรรมเนียมดังกล่าวแล้ว ให้ออกหลักฐานการต่ออายุใบอนุญาตให้แก่ผู้รับใบอนุญาตโดยเร็ว โดยให้ถือว่าผู้รับใบอนุญาตได้รับการต่ออายุใบอนุญาตตามกฎหมายนั้น ๆ แล้ว

การชำระค่าธรรมเนียมการต่ออายุใบอนุญาตแทนการยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

การชำระค่าธรรมเนียมการต่ออายุใบอนุญาตแทนการยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตตามวรรคหนึ่งและกฎกระทรวงตามวรรคสองไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อการยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายและกฎที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการหรือการดำเนินการนั้น โดยผู้รับใบอนุญาตจะเลือกใช้วิธีการยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตก็ได้

รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีจะออกกฎกระทรวงกำหนดให้ใบอนุญาตในกรณีดังต่อไปนี้ ไม่อาจชำระค่าธรรมเนียมการต่ออายุใบอนุญาตแทนการยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตตามวรรคหนึ่งก็ได้ กฎกระทรวงดังกล่าวให้ระบุชื่อพระราชบัญญัติและประเภทของใบอนุญาตตามพระราชบัญญัติดังกล่าวที่ประชาชนไม่อาจดำเนินการตามวรรคหนึ่งได้

(๑) กรณีที่การประกอบกิจการหรือการดำเนินการที่ได้รับใบอนุญาตนั้นไม่มีลักษณะที่เห็นได้ว่าผู้รับใบอนุญาตจะประกอบกิจการหรือดำเนินการนั้นต่อเนื่องกัน หรือ

(๒) กรณีที่การประกอบกิจการหรือการดำเนินการที่ได้รับใบอนุญาตนั้นมีความเสี่ยงสูงที่จะก่อให้เกิดสาธารณภัย หรือก่ออันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนหรือสิ่งแวดล้อมในวงกว้าง

มาตรา ๑๙ การประกอบกิจการหรือดำเนินการเรื่องใดที่ประชาชนจำเป็นต้องได้รับอนุญาตจากผู้อนุญาตมากกว่าหนึ่งราย คณะรัฐมนตรีจะกำหนดให้ประชาชนที่ได้รับใบอนุญาตที่เป็นใบอนุญาตหลักของเรื่องนั้นถือว่าได้รับใบอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการอนุญาตที่เกี่ยวข้องครบถ้วนแล้วก็ได้ และให้ผู้รับใบอนุญาตชำระค่าธรรมเนียมของใบอนุญาตที่เหลือทั้งหมดภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับใบอนุญาตหลัก หากไม่ชำระหรือชำระไม่ครบถ้วนให้ถือว่าผู้รับใบอนุญาตหลักไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการอนุญาตอื่นนับแต่วันถัดจากวันที่ครบกำหนดสามสิบวัน และให้ยื่นคำขอตามกฎหมายว่าด้วยการอนุญาตอื่นที่เกี่ยวข้องตามเดิมต่อไป ในกรณีเช่นว่านั้น ให้แจ้งผู้ยื่นคำขอทราบด้วยการประกอบกิจการที่ขออนุญาตภายหลังครบกำหนดสามสิบวันดังกล่าวเป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการอนุญาตที่ผู้ยื่นคำขอไม่ชำระค่าธรรมเนียมใบอนุญาตตามกฎหมายนั้นหรือชำระไม่ครบถ้วน

การกำหนดเรื่องที่ได้รับใบอนุญาตหลักถือว่าได้รับใบอนุญาตครบถ้วนแล้วตามวรรคหนึ่ง รวมตลอดทั้งการกำหนดใบอนุญาตที่ให้เป็นใบอนุญาตหลักของแต่ละเรื่องให้ตรา

เป็นพระราชกฤษฎีกาในพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวให้ระบุชื่อพระราชบัญญัติและประเภทของ
ใบอนุญาตที่เป็นใบอนุญาตหลักและใบอนุญาตรองของแต่ละเรื่องไว้ด้วย

มาตรา ๒๐ เพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการขออนุญาต คำขอเพื่อประกอบกิจการหรือ
ดำเนินการเรื่องใดที่กฎหมายกำหนดให้บุคคลต้องได้รับอนุญาตจากผู้อนุญาตมากกว่าหนึ่งราย
ให้ผู้อนุญาตตามกฎหมายนั้น มีอำนาจในการพิจารณาคำขออนุญาตแทนกันได้ด้วย

คำขอใดที่ผู้มีอำนาจอนุญาตตามกฎหมายเป็นของคณะกรรมการ ให้หน่วยงานของรัฐ
หรือหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบควบคุมดูแลการประกอบกิจการหรือดำเนินการนั้น
มีอำนาจในการพิจารณาคำขอแทนคณะกรรมการได้ด้วย

รายการคำขอและหลักเกณฑ์การพิจารณาอนุญาตแทนกันได้ตามวรรคหนึ่งและ
วรรคสอง ให้เป็นไปตามกฎกระทรวงที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๒๑ ในกรณีที่การประกอบกิจการที่ต้องขออนุญาตใดไม่มีความเสี่ยงที่จะก่อ
ให้เกิดอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนหรือสิ่งแวดล้อมในวงกว้าง คณะรัฐมนตรี
จะกำหนดให้ประชาชนอาจทดลองประกอบกิจการนั้นเป็นการชั่วคราวก่อนได้รับใบอนุญาตก็ได้
โดยให้แจ้งต่อผู้อนุญาตก่อนเริ่มประกอบกิจการเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน และหากประชาชน
ที่ประกอบกิจการชั่วคราวนั้นประสงค์จะประกอบกิจการต่อไป ให้ยื่นคำขอต่อผู้อนุญาตภายใน
หนึ่งปีนับแต่วันที่เริ่มประกอบกิจการชั่วคราว

การกำหนดให้การประกอบกิจการใดสามารถทดลองประกอบกิจการเป็นการชั่วคราว
ตามวรรคหนึ่งได้ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา ในพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวให้ระบุชื่อ
พระราชบัญญัติและประเภทของใบอนุญาตตามพระราชบัญญัติดังกล่าวที่ประชาชนอาจ
ดำเนินการตามวรรคหนึ่งได้

มาตรา ๒๒ ในกรณีที่กฎหมายกำหนดอายุใบอนุญาตไว้และคณะรัฐมนตรีเห็นว่า
อายุใบอนุญาตที่กำหนดในกฎหมายนั้นไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปหรือใบ
อนุญาตใดไม่มีความจำเป็นต้องมีอายุใบอนุญาตอีกต่อไป คณะรัฐมนตรีจะกำหนดให้ใบอนุญาต
นั้นมีอายุไม่น้อยกว่าห้าปี หรือไม่มีอายุใบอนุญาตเลยก็ได้แล้วแต่กรณี

การกำหนดให้ใบอนุญาตใดไม่มีอายุใบอนุญาตหรือมีอายุใบอนุญาตไม่น้อยกว่าห้าปี
ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา ในพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวให้ระบุชื่อพระราชบัญญัติและ
ประเภทของใบอนุญาตตามพระราชบัญญัติดังกล่าวรวมตลอดทั้งอายุใบอนุญาตที่กำหนดขึ้น
ใหม่ไว้ด้วย

มาตรา ๒๓ ก่อนตราพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๑๙ มาตรา ๒๑ หรือมาตรา ๒๒
ให้คณะรัฐมนตรี ส่งร่างพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเป็นเวลา
ไม่น้อยกว่าสามสิบวันแต่ไม่เกินหกสิบวันเมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วหากสภาผู้แทนราษฎร
หรือวุฒิสภามีได้มีมติทักท้วง ให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงตราพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว
ต่อไป

ให้เป็นหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการที่จะหารือกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการออกใบอนุญาตเพื่อเสนอคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการดำเนินการตามมาตรา ๑๙ มาตรา ๒๑ หรือมาตรา ๒๒ ต่อไป

มาตรา ๒๔ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๘ ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตขอต่ออายุใบอนุญาต โดยไม่ต้องชำระค่าธรรมเนียมแต่ต้องมีการตรวจสอบ เมื่อผู้รับใบอนุญาตยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตแล้ว ให้ถือว่าเป็นผู้รับใบอนุญาตต่อไปจนกว่าผู้อนุญาตจะมีคำสั่งไม่ต่ออายุใบอนุญาตซึ่งต้องกระทำภายหลังการตรวจสอบและให้ถือว่าหลักฐานการยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตเป็นหลักฐานการต่ออายุใบอนุญาตไปพลางก่อน

มาตรา ๒๕ ให้เป็นหน้าที่ของผู้อนุญาตที่จะต้องกำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางการตรวจสอบการประกอบกิจการหรือการดำเนินกิจการของผู้รับใบอนุญาตให้เป็นไปตามที่กฎหมายว่าด้วยการอนุญาต กำหนดและให้เป็นหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่และผู้อนุญาตที่จะต้องตรวจสอบตามหลักเกณฑ์และแนวทางดังกล่าว

เมื่อมีผู้ได้รับความเดือดร้อนรำคาญหรือเสียหายจากการประกอบกิจการหรือการดำเนินกิจการของผู้ได้รับอนุญาตไม่ว่าความจะปรากฏต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เองหรือมีผู้ร้องเรียน ให้เป็นหน้าที่ของพนักงาน เจ้าหน้าที่ที่จะดำเนินการตรวจสอบและสั่งการตามหน้าที่และอำนาจโดยเร็ว

มาตรา ๒๖ ในกรณีที่ใบอนุญาตหรือหลักฐานการต่ออายุใบอนุญาตชำรุดในสาระสำคัญสูญหายหรือถูกทำลายให้ผู้อนุญาตออกใบแทนได้โดยผู้รับอนุญาตไม่ต้องยื่นหลักฐานที่แสดงการแจ้งความต่อเจ้าพนักงานตำรวจ

มาตรา ๒๗ เพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนให้หน่วยงานของรัฐของผู้อนุญาตจัดให้มีศูนย์บริการร่วมเพื่อรับคำขอและชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการอนุญาตต่าง ๆ ตามกฎหมายว่าด้วยการอนุญาตไว้ ณ ที่เดียวกันตามแนวทางที่คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการกำหนด

เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในศูนย์บริการร่วมอาจพิจารณาอนุญาตตามคำขอของประชาชนที่ยื่นต่อศูนย์บริการร่วมได้ในเรื่องที่กำหนดในกฎกระทรวงโดยคำแนะนำของคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

มาตรา ๒๘ เพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการจัดให้มีศูนย์รับคำขอล่างขึ้น ซึ่งดำเนินการผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการรับคำขอตามกฎหมายว่าด้วยการอนุญาต ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการจะมอบหมายให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการศูนย์ดังกล่าว โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเป็นผู้กำกับดูแลก็ได้

เมื่อมีศูนย์รับคำขอล่างตามวรรคหนึ่งแล้วให้ดำเนินการและมีผลดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่กฎหมายว่าด้วยการอนุญาตหรือกฎที่ออกตามกฎหมายดังกล่าวกำหนดให้ต้องยื่นคำขอหรือส่งเอกสารหรือหลักฐาน หรือค่าธรรมเนียมใด ณ สถานที่ใด ถ้าได้มีการยื่นคำขอหรือส่งเอกสารหรือหลักฐาน หรือค่าธรรมเนียมทางอิเล็กทรอนิกส์ไปยังศูนย์รับคำขอกกลางแล้ว ให้ถือว่าได้มีการยื่นคำขอ หรือส่งเอกสารหรือหลักฐาน หรือค่าธรรมเนียมโดยชอบตามกฎหมายนั้นแล้ว

(๒) บรรดาเงินค่าธรรมเนียมหรือเงินอื่นใดที่ศูนย์รับคำขอกกลางได้รับไว้ตาม (๑) ให้ศูนย์รับคำขอกกลางนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินในนามของหน่วยงานของรัฐของผู้อนุญาตหรือส่งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แล้วแต่กรณี และแจ้งให้หน่วยงานของรัฐของผู้อนุญาตทราบ

(๓) ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐของผู้อนุญาตมีสิทธิหักค่าใช้จ่ายจากเงินที่จะต้องนำส่งคลัง ให้ศูนย์รับคำขอกกลางหักเงินดังกล่าวแทนและส่งมอบเงินที่หักไว้คืนให้แก่หน่วยงานของรัฐของผู้อนุญาต โดยให้ศูนย์รับคำขอกกลางมีสิทธิหักค่าใช้จ่ายของศูนย์รับคำขอกกลางตามอัตราที่จะได้ตกลงกับหน่วยงานของรัฐของผู้อนุญาต

(๔) ระยะเวลาตามมาตรา ๑๔ ให้นับแต่วันที่ศูนย์รับคำขอกกลางส่งเรื่องให้ผู้อนุญาต โดยศูนย์รับคำขอกกลางจะต้องส่งเรื่องให้ผู้อนุญาตไม่ช้ากว่าหนึ่งวันทำการ และให้นามาตรา ๑๔ วรรคสี่ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

(๕) ให้เป็นหน้าที่ของผู้อนุญาตที่จะต้องส่งคู่มือสำหรับประชาชนตามมาตรา ๘ ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบันให้ศูนย์รับคำขอกกลางและดำเนินการให้มีการฝึกอบรมหรือชี้แจงแก่เจ้าหน้าที่ของศูนย์รับคำขอกกลางเพื่อให้เกิดความชำนาญในการปฏิบัติหน้าที่ด้วย

(๖) ให้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของศูนย์รับคำขอกกลางที่จะต้องดำเนินการตามมาตรา ๑๐ และต้องรับผิดชอบในฐานะเช่นเดียวกับพนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐

ภายใต้บังคับมาตรา ๑๙ ให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการจัดให้มีแบบคำขอกกลางที่สามารถใช้ในการยื่นคำขอผ่านศูนย์รับคำขอกกลางได้ในหลายประเภทกิจการและต่อหลายหน่วยงานของรัฐโดยหากการอนุญาตใดจำเป็นต้องพิจารณาข้อมูลนอกเหนือจากข้อมูลที่ผู้ยื่นคำขอให้ไว้ในแบบคำขอกกลาง ให้จัดทำเป็นแบบคำขอผนวกเฉพาะสำหรับการอนุญาตนั้น

มาตรา ๒๙ ให้ศูนย์รับคำขอกกลางรองรับการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) รับคำขอและค่าธรรมเนียมรวมตลอดทั้งค่าอุทธรณ์ ตามกฎหมายว่าด้วยการอนุญาต

(๒) ให้ข้อมูลชี้แจงและแนะนำผู้ยื่นคำขอหรือประชาชนให้ทราบถึงหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขในการขออนุญาตรวมตลอดทั้งความจำเป็นในการยื่นคำขออื่นใดที่จำเป็นต้องดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการอนุญาตทั้งปวงในการประกอบกิจการหรือดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด

(๓) ส่งคำขอหรือค่าอุทธรณ์ที่ได้รับจากผู้ยื่น คำขอหรือผู้ยื่นคำอุทธรณ์พร้อมทั้งเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และคอยติดตามเร่งรัดหน่วยงานดังกล่าวเพื่อดำเนินการให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนดตามพระราชบัญญัตินี้ และคู่มือสำหรับประชาชนตามมาตรา ๘ หรือตามกฎหมายที่ให้สิทธิในการอุทธรณ์

มาตรา ๓๐ ในการดำเนินงานศูนย์รับคำขอลงให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา
ระบบราชการมีหน้าที่และอำนาจในการกำกับดูแลประสาน และขับเคลื่อนให้หน่วยงานของรัฐ
พัฒนาการให้บริการประชาชนในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการให้บริการ
ประชาชนในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์อย่างเต็มรูปแบบตลอดทั้งกระบวนการ และให้มีหน้าที่และ
อำนาจ ดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) รวบรวมปัญหาและอุปสรรคจากการอนุญาตและการดำเนินการของศูนย์รับคำ
ขอลงเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการและรายงานต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา
สั่งการให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมต่อไป

(๒) ในกรณีที่เห็นว่าหลักเกณฑ์หรือวิธีการในการยื่นคำขอมีรายละเอียดหรือกำหนด
ให้ต้องส่งเอกสารที่ไม่จำเป็นหรือไม่เอื้อต่อการให้บริการประชาชนในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์
หรือเป็นภาระเกินสมควรแก่ประชาชนให้เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อสั่งการให้หน่วยงาน
ของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

(๓) เสนอแนะในการพัฒนาหรือปรับปรุงกระบวนการ ขั้นตอน ระยะเวลาเกี่ยวกับการ
อนุญาตต่าง ๆ รวมถึงข้อเสนอกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือกำหนดหลักเกณฑ์ที่
เกี่ยวกับการอนุญาตเพื่อให้ประชาชนได้รับความสะดวกมากขึ้น

มาตรา ๓๑ ในวาระเริ่มแรกให้ผู้อนุญาตดำเนินการพิจารณากฎหมายที่ให้อำนาจใน
การอนุญาต ในความรับผิดชอบว่าสมควรปรับปรุงกฎหมายนั้นเพื่อยกเลิกการอนุญาตหรือ
จัดให้มีมาตรการอื่นแทนการอนุญาต หรือปรับลดจากการกำหนดให้ขอรับใบอนุญาตเป็น
จดทะเบียน ขึ้นทะเบียน จดแจ้ง หรือกำหนดเกณฑ์ให้ปฏิบัติตาม หรือไม่เพราะเหตุใด และมี
หนังสือแจ้งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการพร้อมด้วยเหตุผลภายในหนึ่งร้อยแปด
สิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการรวบรวมผลการพิจารณาของผู้
อนุญาตตามวรรคหนึ่งเสนอคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการพิจารณาภายในหนึ่งร้อยแปด
สิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ในกรณีที่คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ
พิจารณาแล้วไม่เห็นด้วยกับผลการพิจารณาของผู้อนุญาตกรณีใด ให้เสนอคณะรัฐมนตรี
พิจารณาพร้อมด้วยเหตุผลต่อไป

มาตรา ๓๒ คู่มือสำหรับประชาชนที่จัดทำขึ้นตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวก
ในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ ให้ใช้บังคับได้ต่อไปจนกว่าจะมี
คู่มือสำหรับประชาชนตามพระราชบัญญัตินี้ในเรื่องเดียวกัน

ในวาระเริ่มแรกให้ผู้อนุญาตตรวจสอบทบทวน และปรับปรุงกระบวนการ ขั้นตอนและ
ระยะเวลาในการพิจารณาอนุญาตที่กำหนดในคู่มือสำหรับประชาชนตามพระราชบัญญัติการ
อำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ และจัดทำคู่มือ
สำหรับประชาชนฉบับใหม่ตามพระราชบัญญัตินี้ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่
พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับโดยให้นำความในมาตรา ๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายในการพิจารณาหรือให้บริการแก่ประชาชนจัดทำแบบฟอร์มคำขอใบอนุญาตหลักฐานการต่ออายุใบอนุญาตและใบแทนใบอนุญาตเป็นภาษาอังกฤษตามมาตรา ๑๗ ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๓๓ ให้พระราชกฤษฎีกากำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตชำระค่าธรรมเนียมการต่ออายุใบอนุญาตแทนการยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาต พ.ศ. ๒๕๖๔ ใช้บังคับได้ต่อไปจนกว่ากฎกระทรวงตามมาตรา ๑๘ จะใช้บังคับ

มาตรา ๓๔ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงนั้นเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

**บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติ
การอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตและการให้บริการแก่ประชาชน
พ.ศ.**

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะได้เสนอร่างพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตและการให้บริการแก่ประชาชน พ.ศ. ต่อสภาผู้แทนราษฎร และได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติตามข้อ ๑๑๐ ของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่พระราชบัญญัติอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งเป็นกฎหมายกลางในการกำหนดขั้นตอนในการพิจารณาและระยะเวลาในการอนุญาตอันเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการประกอบกิจการ ยังขาดบทบัญญัติและกลไกการอนุญาตกรณีหน่วยงานราชการละเลยการปฏิบัติหน้าที่ พิจารณาอนุญาตล่าช้า หรือไม่อนุญาตภายในระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนด ทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของประชาชนในการยื่นขออนุญาตหรือบริการได้ ดังนั้น เพื่อเป็นการยกระดับการให้

บริการของหน่วยงานของรัฐในการพิจารณาอนุญาต พร้อมกับเป็นหลักประกันด้านระยะเวลาในการพิจารณาอนุญาตในการประกอบกิจการของประชาชน โดยกำหนดกลไกให้มีการอนุญาตโดยอัตโนมัติเมื่อได้ดำเนินการตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดแล้ว รวมทั้งปรับปรุงขั้นตอนการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

๒.๑ วันใช้บังคับ กำหนดให้พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป เว้นแต่มาตรา ๓๑ และมาตรา ๓๒ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ร่างมาตรา ๒)

๒.๒ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ (ร่างมาตรา ๓)

๒.๓ กำหนดให้พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับกับบรรดาการพิจารณาและการให้บริการอื่นใดแก่ประชาชนที่มีกฎหมายหรือกฎ กำหนดให้ขอต่อหน่วยงานของรัฐ นอกเหนือจากบรรดาการอนุญาต การจดทะเบียน หรือการแจ้งที่มีกฎหมายหรือกฎกำหนดให้ต้องขออนุญาต (ร่างมาตรา ๔)

๒.๔ บทนิยาม กำหนดบทนิยามคำว่า “เจ้าหน้าที่” “หน่วยงานของรัฐ” “อนุญาต” “ผู้อนุญาต” “ความเสี่ยง” “พนักงานเจ้าหน้าที่” “กฎหมายว่าด้วยการอนุญาต” “คำขอ” และ “รัฐมนตรี” (ร่างมาตรา ๕)

๒.๕ กำหนดองค์กร สถาบัน หน่วยงาน และประเภทการอนุญาตที่พระราชบัญญัตินี้มิใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๖)

๒.๖ กำหนดให้หน่วยงานราชการที่มีอำนาจในการอนุญาตทบทุนกฎหมายอย่างน้อยทุกห้าปี (ร่างมาตรา ๗)

๒.๗ กำหนดให้ผู้อนุญาตจะต้องจัดทำคู่มือสำหรับประชาชน ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วย หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข (ถ้ามี) ในการยื่นคำขอ ขั้นตอนและระยะเวลาในการพิจารณาอนุญาต โดยต้องเผยแพร่ให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย (ร่างมาตรา ๘)

๒.๘ กำหนดให้ผู้อนุญาตตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุง กระบวนการ ขั้นตอน และระยะเวลาในการพิจารณาอนุญาตตามที่กำหนดในคู่มือสำหรับประชาชน (ร่างมาตรา ๙)

๒.๙ กำหนดหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจรับคำร้องขอ และขั้นตอนกรณีหลักฐานไม่ครบถ้วน (ร่างมาตรา ๑๐)

๒.๑๐ กำหนดหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐกรณีผู้ขออนุญาตยื่นคำขอและเอกสารโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (ร่างมาตรา ๑๑)

๒.๑๑ กำหนดให้ผู้อนุญาตสามารถจัดให้มีช่องทางพิเศษแบบเร่งด่วนสำหรับประชาชนที่มีความจำเป็นหรือต้องการได้รับอนุญาตหรือบริการอย่างรวดเร็วเป็นพิเศษได้ โดยชำระค่าธรรมเนียมหรือค่าบริการพิเศษ (ร่างมาตรา ๑๒)

๒.๑๒ กำหนดให้ผู้นยื่นคำขอสามารถส่งข้อมูลหรือคำชี้แจงเพิ่มเติมได้ (ร่างมาตรา ๑๓)

๒.๑๓ กำหนดให้ผู้อนุญาตต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในคู่มือสำหรับประชาชน และกำหนดกลไกให้เป็นการอนุญาตโดยอัตโนมัติหากผู้อนุญาตไม่ปฏิบัติตามคู่มือสำหรับประชาชน (ร่างมาตรา ๑๔)

๒.๑๔ กำหนดให้การตีความหมายอื่นที่ใช้บังคับในภายหลังกฎหมายนี้ใช้บังคับแล้วมีผลเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ในคู่มือสำหรับประชาชน มิให้การเปลี่ยนแปลงนั้นมีผลต่อคำขอที่ยื่นไว้โดยชอบก่อนตามกฎหมายนี้ เว้นแต่กฎหมายนั้นจะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น (ร่างมาตรา ๑๕)

๒.๑๕ กำหนดให้การพิจารณาหรือการให้บริการของหน่วยงานของรัฐอื่น ๆ ต้องดำเนินการพิจารณาหรือให้บริการ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ของการอนุญาตในบทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้ โดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๑๖)

๒.๑๖ กำหนดให้ผู้อนุญาตต้องจัดให้มีแบบฟอร์มการอนุญาตเป็นภาษาอังกฤษหากผู้ยื่นคำขอหรือผู้รับใบอนุญาตร้องขอ (ร่างมาตรา ๑๗)

๒.๑๗ กำหนดเงื่อนไขการต่อใบอนุญาตและชำระค่าธรรมเนียม โดยให้ถือว่าผู้รับอนุญาตได้รับการต่ออายุใบอนุญาตนั้นเมื่อชำระค่าธรรมเนียมเสร็จสิ้น (ร่างมาตรา ๑๘)

๒.๑๘ กำหนดให้การประกอบกิจการหรือดำเนินการใดที่ประชาชนที่ต้องขออนุญาตจากผู้อนุญาตมากกว่าหนึ่งราย สามารถถือใบอนุญาตหลักเป็นใบอนุญาตแทนใบอนุญาตอื่นที่เกี่ยวข้องได้ โดยต้องชำระค่าธรรมเนียมใบอนุญาตที่เหลือให้ครบถ้วนภายในระยะเวลาที่กำหนด (ร่างมาตรา ๑๙)

๒.๑๙ กำหนดให้การประกอบกิจการหรือดำเนินการใดที่ประชาชนที่ต้องขออนุญาตจากผู้อนุญาตมากกว่าหนึ่งราย ให้ผู้อนุญาตตามกฎหมายนั้นมีอำนาจในการพิจารณาคำขออนุญาตแทนกันได้ด้วย รวมทั้งคำขอใดที่ผู้มีอำนาจอนุญาตตามกฎหมายเป็นของคณะกรรมการให้หน่วยงานของรัฐหรือหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบควบคุมดูแลการประกอบกิจการหรือดำเนินการนั้น มีอำนาจในการพิจารณาคำขอแทนคณะกรรมการได้ด้วย (ร่างมาตรา ๒๐)

๒.๒๐ กำหนดให้ในกรณีที่มีการประกอบกิจการ ที่ต้องขออนุญาตใดไม่มีความเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนหรือสิ่งแวดล้อมในวงกว้าง คณะรัฐมนตรีจะกำหนดให้ประชาชนอาจทดลองประกอบกิจการนั้นเป็นการชั่วคราวก่อนได้รับใบอนุญาตก็ได้ (ร่างมาตรา ๒๑)

๒.๒๑ กำหนดให้กรณีที่กฎหมายกำหนดอายุใบอนุญาตไว้และคณะรัฐมนตรีเห็นว่าอายุใบอนุญาตที่กำหนดในกฎหมายนั้นไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปหรือใบอนุญาตใดไม่มีความจำเป็นต้องมีอายุใบอนุญาตอีกต่อไป คณะรัฐมนตรีจะกำหนดให้ใบอนุญาตนั้นมีอายุไม่น้อยกว่าห้าปี หรือไม่มีอายุใบอนุญาตเลยก็ได้แล้วแต่กรณี (ร่างมาตรา ๒๒)

๒.๒๒ กำหนดให้คณะรัฐมนตรีสั่งร่างพระราชกฤษฎีกาที่ต้องตราตามพระราชบัญญัตินี้ ให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสามสิบวันแต่ไม่เกินหกสิบวันเมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว หากสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภามิได้มีมติทักท้วงให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงตราพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวต่อไป (ร่างมาตรา ๒๓)

๒.๒๓ กำหนดให้กรณีผู้รับใบอนุญาตขอต่ออายุใบอนุญาต โดยไม่ต้องชำระค่าธรรมเนียม แต่ต้องมีการตรวจสอบ เมื่อผู้รับใบอนุญาตยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตแล้วให้ถือว่าเป็นผู้รับใบอนุญาตต่อไปจนกว่าผู้อนุญาตจะมีคำสั่งไม่ต่ออายุใบอนุญาตซึ่งต้องกระทำการตรวจสอบและให้ถือว่าหลักฐานการยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตเป็นหลักฐานการต่ออายุใบอนุญาตไปพลางก่อน (ร่างมาตรา ๒๔)

๒.๒๔ กำหนดหน้าที่ของผู้อนุญาตในการกำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางการตรวจสอบการประกอบกิจการหรือดำเนินกิจการของผู้รับอนุญาตให้เป็นไปตามกฎหมายนั้น (ร่างมาตรา ๒๕)

๒.๒๕ กำหนดหน้าที่ของผู้อนุญาตในการออกใบแทนใบอนุญาต กรณีใบอนุญาตหรือหลักฐานการต่อใบอนุญาตชำรุด โดยไม่ต้องให้ผู้รับอนุญาตแจ้งความต่อพนักงานตำรวจก่อน (ร่างมาตรา ๒๖)

๒.๒๖ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐของผู้อนุญาต จัดให้มีศูนย์บริการร่วมเพื่อรับคำขอและชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการอนุญาตต่าง ๆ ตามกฎหมายว่าด้วยการอนุญาตไว้ ณ ที่เดียวกันตามแนวทางที่คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการกำหนด (ร่างมาตรา ๒๗)

๒.๒๗ กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการจัดให้มีศูนย์รับคำขอกกลางขึ้น ซึ่งดำเนินการผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการรับคำขอตามกฎหมายว่าด้วยการอนุญาต ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการจะมอบหมายให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการศูนย์ดังกล่าว โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเป็นผู้กำกับดูแลก็ได้ โดยให้ศูนย์รับคำขอกกลางมีหน้าที่ดำเนินการ (ร่างมาตรา ๒๘ และร่างมาตรา ๒๙)

๒.๒๘ กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการมีหน้าที่และอำนาจในการกำกับดูแลประสานและขับเคลื่อนให้หน่วยงานของรัฐพัฒนาการให้บริการประชาชน ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการให้บริการประชาชนในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์อย่างเต็มรูปแบบตลอดทั้งกระบวนการ และให้มีหน้าที่และอำนาจตามที่กำหนดไว้ดังกล่าว (ร่างมาตรา ๓๐)

๒.๒๙ บทเฉพาะกาล

๒.๒๙.๑ ในวาระเริ่มแรกให้ผู้อนุญาตดำเนินการพิจารณากฎหมายที่ให้อำนาจในการอนุญาต ในความรับผิดชอบว่าสมควรปรับปรุงกฎหมายนั้นเพื่อ ยกเลิกการอนุญาตหรือจัดให้มีมาตรการอื่นแทนการอนุญาต หรือปรับลดจากการกำหนดให้ขอรับใบอนุญาต เป็นจดทะเบียน ขึ้นทะเบียน จัดแจ้ง หรือกำหนดเกณฑ์ให้ปฏิบัติตามหรือไม่ เพราะเหตุใด และมีหนังสือแจ้งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการพร้อมด้วยเหตุผลภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๓๑)

๒.๒๙.๒ ให้คู่มือสำหรับประชาชนที่จัดทำขึ้นตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ ให้ใช้บังคับได้ต่อไปจนกว่าจะมีคู่มือสำหรับประชาชนตามพระราชบัญญัตินี้ในเรื่องเดียวกัน (ร่างมาตรา ๓๒)

๒.๒๙.๓ ให้พระราชกฤษฎีกากำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตชำระค่าธรรมเนียมการต่ออายุใบอนุญาตแทนการยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาต พ.ศ. ๒๕๖๔ ใช้บังคับได้ต่อไปจนกว่ากฎกระทรวงตามมาตรา ๑๘ จะใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๓๓)

๒.๓๐ มาตราการรักษาการ ให้นำกรรณบัตรรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๓๔)

ร่างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารสาธารณะ พ.ศ.
(วรภพ วิริยะโรจน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

ยื่นเข้าสู่สภาแล้ว

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารสาธารณะ
พ.ศ.

หลักการ

ปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ

เหตุผล

โดยที่พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน จึงมีบทบัญญัติและมาตรการบางประการที่ไม่เหมาะสมหรือสอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้มีการรับรองสิทธิของบุคคลและชุมชนในการรับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยกำหนดหน้าที่ของรัฐ ให้ต้องเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐที่มีใช้ข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือเป็นความลับของทางราชการตามที่กฎหมายบัญญัติ และต้องจัดให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารดังกล่าวได้โดยสะดวก อีกทั้งเพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลที่มีการเชื่อมโยงเทคโนโลยีทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะได้โดยสะดวกและมีประสิทธิภาพ ลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะ อันเป็นการเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการรับทราบและตรวจสอบการดำเนินงานของภาครัฐ ซึ่งจะช่วยให้การป้องกันปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐมีประสิทธิภาพ การปฏิบัติราชการมีธรรมาภิบาล มีการกำกับดูแลตรวจสอบการดำเนินงานภาครัฐให้เป็นไปอย่างโปร่งใส รวมทั้ง เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิทราบการดำเนินงานของภาครัฐที่อาจจะมีผลกระทบต่อสิทธิหรือกำหนดหน้าที่อย่างใด ๆ แก่ประชาชนอันเป็นการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ของประชาชนจากคำสั่งทางปกครองหรือการกระทำทางปกครองต่าง ๆ ของเจ้าหน้าที่รัฐ โดยมีการใช้ระบบปฏิบัติการที่มีเทคโนโลยีสารสนเทศทันสมัยมาเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
ข้อมูลข่าวสารสาธารณะ
พ.ศ.

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้การจัดการข้อมูลข่าวสารสาธารณะมีประสิทธิภาพ ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้ สอดคล้องกับเจตนารมณ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารสาธารณะ พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป เว้นแต่บทบัญญัติในมาตรา ๑๑ ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสามปีนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“ข้อมูลข่าวสาร” หมายความว่า สิ่งสื่อความหมายให้รู้เรื่องราวข้อเท็จจริง ข้อมูล หรือสิ่งใด ๆ ไม่ว่าการสื่อความหมายนั้นจะทำได้โดยสภาพของสิ่งนั้นเองหรือโดยผ่านวิธีการใด ๆ และไม่ว่าจะได้จัดทำไว้ในรูปของเอกสาร แฟ้ม รายงาน หนังสือ แผนผัง แผนที่ ภาพวาด ภาพถ่าย ฟิล์ม การบันทึกภาพหรือเสียง การประมวลผลหรือการบันทึกโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือวิธีอื่นใดที่ทำให้สิ่งที่บันทึกไว้ปรากฏได้

“ข้อมูลข่าวสารของราชการ” หมายความว่า ข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในความครอบครอง หรือควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐ ไม่ว่าจะ เป็นข้อมูลข่าวสารสาธารณะหรือข้อมูลข่าวสารอื่นที่เกี่ยวกับการดำเนินการของรัฐหรือเกี่ยวกับเอกชน

“ข้อมูลข่าวสารสาธารณะ” หมายความว่า ข้อมูลข่าวสารที่ผู้ครอบครองหรือควบคุมดูแล ต้องเปิดเผยให้ประชาชนได้รับทราบหรือตรวจดูได้โดยไม่จำเป็นต้องร้องขอ

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน ส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ศาลและศาลรัฐธรรมนูญ เฉพาะในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาคดี องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ องค์การอัยการ มหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาของรัฐซึ่งไม่เป็นส่วนราชการและอยู่ในกำกับของรัฐ องค์การควบคุมการประกอบวิชาชีพ และหน่วยงานอื่นของรัฐตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า ผู้ซึ่งปฏิบัติงานให้แก่หน่วยงานของรัฐ

“เอกชนซึ่งมีข้อมูลข่าวสารสาธารณะ” หมายความว่า บุคคลหรือนิติบุคคลเอกชนที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

(๑) ที่ใช้อำนาจหรือได้รับมอบให้ใช้อำนาจแทนหน่วยงานของรัฐ

(๒) ที่ได้รับสัมปทานจากหน่วยงานของรัฐ

(๓) ที่ได้ทำสัญญาาร่วมลงทุนกับหน่วยงานของรัฐ ตามกฎหมายว่าด้วยการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน

(๕) ที่เป็นผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด ตามกฎหมายว่าด้วยการแข่งขันทางการค้า

(๕) ที่หน่วยงานของรัฐมีทุนหรือถือหุ้นอยู่ด้วย

(๖) ที่รับบริจาคและได้รับสิทธิลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีอากร ตามกฎหมายว่าด้วยภาษีอากร

(๗) ที่ครอบครองข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์สาธารณะในวงกว้าง ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“ข้อมูลส่วนบุคคล” หมายความว่า ข้อมูลส่วนบุคคลตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

“ดิจิทัล” หมายความว่า เทคโนโลยีที่ใช้วิธีการนำสัญลักษณ์ศูนย์และหนึ่ง หรือสัญลักษณ์อื่นมาแทนค่าสิ่งทั้งปวง เพื่อใช้สร้างหรือก่อให้เกิดระบบต่าง ๆ เพื่อให้มนุษย์ใช้ประโยชน์

มาตรา ๕ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และมีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๖ ให้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะขึ้นในสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีทำหน้าที่ปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับงานวิชาการและธุรการให้แก่คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะ ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐและให้คำปรึกษาแก่เอกชนเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

ให้สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ในสำนักนายกรัฐมนตรี มีหน้าที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานวิชาการและธุรการให้แก่คณะกรรมการข้อมูลความลับราชการ ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑

ข้อมูลข่าวสารสาธารณะ

มาตรา ๗ รายการข้อมูลข่าวสารสาธารณะของหน่วยงานของรัฐที่ต้องเปิดเผยต่อสาธารณะ จะต้องมียกข้อยกเว้นดังต่อไปนี้

(๑) ข้อมูลข่าวสารสาธารณะตามมาตรา ๘

(๒) ผลการพิจารณาหรือคำวินิจฉัยที่มีผลโดยตรงต่อเอกชน รวมทั้งความเห็นแย้งและคำสั่งที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาวินิจฉัยดังกล่าว รวมถึงคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลด้วย

(๓) นโยบาย การตีความ หรือการตอบข้อหารือที่ไม่เข้าข่ายต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษาตามมาตรา ๘ (๔)

- (๔) แผนงาน โครงการ และงบประมาณรายจ่ายประจำปีของปีที่กำลังดำเนินการ
- (๕) แนวปฏิบัติ คู่มือ หรือคำสั่งเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีผลกระทบต่อสิทธิหน้าที่ของเอกชน ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการบริการประชาชนและคู่มือสำหรับประชาชน ตามกฎหมายว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ
- (๖) สัญญาของหน่วยงานของรัฐ
- (๗) ข้อยุติในการไกล่เกลี่ยหรือประนีประนอมข้อพิพาทในสัญญาตาม (๖) และคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการในสัญญาดังกล่าว
- (๘) การอนุญาตและเงื่อนไขประกอบกิจการที่เป็นบริการสาธารณะ หรือการใช้ทรัพยากรสาธารณะหรือสารสนเทศสมบัติของแผ่นดินในการประกอบกิจการหรือการดำเนินการต่ออายุใบอนุญาต การยกเลิกเพิกถอน หรือการแก้ไขเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขในการอนุญาตดังกล่าว
- (๙) วาระการประชุม บันทึกการประชุม รายงานการประชุม บันทึกภาพและเสียงของการประชุม ชวเลข เอกสารประกอบการนำเสนอในที่ประชุมของคณะรัฐมนตรี คณะกรรมการหรือคณะกรรมการที่แต่งตั้งโดยกฎหมายหรือโดยมติคณะรัฐมนตรี รวมถึง ผลการลงมติและความคิดเห็นของคณะรัฐมนตรี คณะกรรมการ หรือคณะกรรมการเป็นรายบุคคล
- (๑๐) ข้อมูลข่าวสารของราชการในทุกขั้นตอนการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณ รายรับ การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ การใช้และบริหารเงินแผ่นดิน การใช้และบริหารทรัพย์สินของทางราชการ งบการเงิน และการเงินการคลัง ของหน่วยงานของรัฐ และข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ กฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ และกฎหมายว่าด้วยวิธีทรงงบประมาณ
- (๑๑) ข้อมูลสถิติที่หน่วยงานของรัฐรวบรวม ครอบครอง หรือวิเคราะห์จากการใช้อำนาจหรือหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐนั้น รายงานประจำปี ผลการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ รายงานการศึกษาและวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง
- (๑๒) ร่างแผนงาน ร่างโครงการ ร่างขอบเขตของงาน ร่างสัญญา ร่างคำของบประมาณ และเอกสารประกอบ ร่างพระราชบัญญัติและร่างกฎหมายลำดับรองต่าง ๆ ที่ส่งต่อหรือเปิดเผยต่อหน่วยงานอื่นหรือบุคคลภายนอก
- (๑๓) ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในทุกขั้นตอนการดำเนินการ ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะด้านสิ่งแวดล้อม สาธารณสุข และสิทธิผู้บริโภค
- (๑๔) ข้อมูลข่าวสารความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ข้อร้องเรียน การประเมินผล ผลสำรวจ และข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อหน่วยงานของรัฐ ที่ผู้ให้ข้อมูลไม่ได้ต้องการให้ปกปิดต่อสาธารณะ
- (๑๕) ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับกรอบอัตรากำลัง จำนวนบรรจุจริง และการแต่งตั้งความรับผิดชอบ เป้าหมาย ผลงานตามเป้าหมาย ของบุคลากรเจ้าหน้าที่ของรัฐ และตามโครงสร้างของหน่วยงานของรัฐ รวมถึงตำแหน่งงานว่างหรือที่เปิดรับของหน่วยงานของรัฐ
- (๑๖) นโยบายการตั้งราคาหรือค่าบริการ และนโยบายการพิจารณาส่วนลดราคาหรือค่าบริการของหน่วยงานของรัฐ

(๑๗) ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับที่ดิน ทะเบียนที่ดิน ประเภทที่ดิน พิกัดและตำแหน่งที่ดิน การครอบครอง และแผนที่

(๑๘) ทะเบียนฐานข้อมูล บัญชีข้อมูล ชุดข้อมูลและข้อมูลข่าวสารภายในบัญชีข้อมูล ตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล และข้อมูล ข่าวสารในฐานข้อมูลและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของหน่วยงานของรัฐ

(๑๙) ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องในการสืบสวน สอบสวน ประเมิน พิจารณา และ วินิจฉัย ที่เสร็จสิ้นการใช้ดุลยพินิจของหน่วยงานนั้นแล้ว

(๒๐) ข้อมูลข่าวสารสาธารณะอื่นตามที่คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะกำหนด

มาตรา ๘ หน่วยงานของรัฐต้องส่งข้อมูลข่าวสารสาธารณะอย่างน้อยดังต่อไปนี้ลง ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(๑) โครงสร้างและการจัดองค์กรในการดำเนินงาน รายนามผู้บริหารหน่วยงานของรัฐ สถานที่ปฏิบัติงาน หมายเลขโทรศัพท์ ที่อยู่สำหรับการติดต่อทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail address) พร้อมข้อมูลสำหรับการติดต่อ

(๒) สรุปอำนาจหน้าที่ วิธีการดำเนินงาน วัสดุภัณฑ์ และพันธกิจ

(๓) สถานที่ติดต่อ หมายเลขโทรศัพท์ ที่อยู่สำหรับการติดต่อทางจดหมาย อิเล็กทรอนิกส์ และช่องทางการติดต่อบนระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อติดต่อ สอบถาม ร้องเรียน และยื่นคำขอ ตามมาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๒๖

(๔) กฎ มติคณะรัฐมนตรี ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง หนังสือเวียน แบบแผนนโยบาย หรือการตีความ ทั้งนี้ เฉพาะที่จัดให้มีขึ้นโดยมีสภาพอย่างกฎเพื่อให้ผลเป็นการทั่วไปต่อ เอกชนที่เกี่ยวข้อง

(๕) ข้อมูลข่าวสารสาธารณะอื่นตามที่คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะกำหนด ข้อมูลข่าวสารสาธารณะใดที่ได้มีการจัดพิมพ์เพื่อให้แพร่หลายตามจำนวนพอสมควร แล้ว ถ้ามีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาโดยอ้างอิงถึงสิ่งพิมพ์นั้นก็ให้ถือว่าเป็นการปฏิบัติตามบทบัญญัติวรรคหนึ่งแล้ว

ให้หน่วยงานของรัฐรวบรวมและจัดให้มีข้อมูลข่าวสารสาธารณะตามวรรคหนึ่งไว้เผยแพร่เพื่อขายหรือจำหน่ายแจก ณ ที่ทำการของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๙ ข้อมูลข่าวสารสาธารณะที่ต้องประกาศตามมาตรา ๘ (๔) ถ้ายังไม่ได้ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา จะนำมาใช้บังคับในทางที่ไม่เป็นคุณแก่ผู้ใดไม่ได้ เว้นแต่ผู้นั้น จะได้รู้ถึงข้อมูลข่าวสารสาธารณะนั้นตามความเป็นจริงมาก่อนแล้วเป็นเวลาพอสมควร

มาตรา ๑๐ หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่จัดทำและเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาธารณะของ หน่วยงานของรัฐตามรายการในมาตรา ๗ ในรูปแบบข้อมูลดิจิทัล เพื่อความสะดวกในการเข้าถึง ของคนทุกกลุ่มโดยเร็วที่สุดหรือภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะกำหนด ทั้งนี้ ตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์การเปิดเผยข้อมูลที่กำหนดโดยคณะกรรมการพัฒนาารัฐบาล ดิจิทัลตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล

หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาธารณะโดยกำหนดรูปแบบข้อมูล ช่องทางเผยแพร่ ความเร็วในการเปิดเผย ความถี่ในการปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยไม่น้อยกว่าหนึ่งครั้งต่อเดือน โดยคำนึงถึงความสะดวกของประชาชนในการนำข้อมูลข่าวสารสาธารณะไปใช้งานต่อได้ดีที่สุด

หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่จัดให้มีระบบข้อมูล ฐานข้อมูล ช่องทางในการเปิดเผย ร้องเรียนและขอรับข้อมูลข่าวสารสาธารณะได้อย่างสะดวก ตามมาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ มาตรา ๒๖ ผ่านระบบดิจิทัลหรือระบบเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นใดเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะกำหนดเพิ่มเติม

มาตรา ๑๑ หน่วยงานของรัฐต้องจัดเก็บข้อมูลข่าวสารของราชการในรูปแบบ ข้อมูลดิจิทัลและจัดเก็บในฐานข้อมูลหรือระบบเทคโนโลยีสารสนเทศบนระบบดิจิทัล ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล และตามระเบียบที่คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะกำหนด

บทบัญญัติตามวรรคหนึ่งให้ยกเว้นสำหรับข้อมูลข่าวสารของราชการที่ใช้ภายใน หน่วยงานของรัฐและยังมิได้เปิดเผยหรือส่งต่อให้กับหน่วยงานอื่นหรือบุคคลภายนอก

มาตรา ๑๒ หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีสถานที่ติดต่อและเจ้าหน้าที่ข้อมูลข่าวสาร สาธารณะภายในหน่วยงานของรัฐ มีหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ดังนี้

(๑) ประสานงาน ให้คำแนะนำแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งภายในหน่วยงานของรัฐและ ระหว่างหน่วยงานของรัฐ

(๒) รับคำขอ คำร้อง อำนวยความสะดวกในการจัดหาข้อมูลและชี้แจงต่อบุคคล และหน่วยงานของรัฐ

มาตรา ๑๓ เอกชนซึ่งมีข้อมูลข่าวสารสาธารณะ มีหน้าที่จัดทำและเปิดเผยข้อมูล ข่าวสารสาธารณะ ตามรายการข้อมูลข่าวสารสาธารณะของเอกชนซึ่งมีข้อมูลข่าวสารสาธารณะ นั้น โดยเร็วที่สุด โดยกำหนดรูปแบบข้อมูล ช่องทางเผยแพร่ ความเร็วในการเปิดเผย ความถี่ ในการปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยไม่น้อยกว่าหนึ่งครั้งต่อเดือน โดยคำนึงถึงความสะดวกของ ประชาชนในการนำข้อมูลข่าวสารสาธารณะไปใช้งานต่อได้ดีที่สุดในรูปแบบข้อมูลดิจิทัล ทั้งนี้ ตามวิธีการและหลักเกณฑ์การเปิดเผย ที่คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะประกาศกำหนด

เพื่อประโยชน์สาธารณะ คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารอาจกำหนดหรือปรับปรุง รายการข้อมูลข่าวสารสาธารณะตามวรรคหนึ่งตามความเหมาะสมได้

การประกาศตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และ ก่อนประกาศ ให้คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารปรึกษาหน่วยงานรัฐที่มีอำนาจกำกับดูแลตามกฎหมาย เป็นการเฉพาะ และในกรณีที่ไม่มีหน่วยงานใดมีอำนาจกำกับดูแลตามกฎหมาย เป็นการเฉพาะ ให้คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารปรึกษาสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทาง อิเล็กทรอนิกส์

มาตรา ๑๔ บุคคลไม่ว่าจะมีส่วนได้เสียหรือไม่ ย่อมมีสิทธิเข้าตรวจดู ขอสำเนา หรือขอสำเนาที่มีคำรับรองถูกต้องของข้อมูลข่าวสารสาธารณะ หรือข้อมูลข่าวสารของราชการ จากหน่วยงานของรัฐ และมีสิทธิได้รับข้อมูลข่าวสารในรูปแบบที่ขอ รวมถึง ขอให้หน่วยงานของรัฐเปิดเผยข้อมูลข่าวสารนั้นบนเว็บไซต์ของหน่วยงานของรัฐ หรือช่องทางการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามระเบียบที่คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะกำหนดได้

หน่วยงานของรัฐต้องส่งมอบสำเนาข้อมูลข่าวสารตามวรรคหนึ่ง ในรูปแบบที่บุคคลขอหรือใกล้เคียงกับรูปแบบที่ขอมากที่สุดซึ่งหน่วยงานของรัฐมีอยู่แล้ว ในสภาพที่พร้อมจะให้ได้ หรือสามารถจัดทำให้ได้โดยไม่เป็นภาระเกินสมควร โดยในกรณีมีข้อมูลพร้อมที่จะจัดหาให้ได้ ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยเร็วหรือภายในวันที่รับคำขอ ในกรณีข้อมูลที่มีจำนวนมากหรือไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในวันที่รับคำขอได้จะต้องแจ้งให้ผู้ขอทราบภายในเจ็ดวัน รวมทั้ง แจ้งกำหนดวันที่จะดำเนินการแล้วเสร็จให้ผู้ขอข้อมูลทราบด้วย ทั้งนี้ จะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอ

หน่วยงานของรัฐอาจเรียกค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการจัดทำสำเนาข้อมูลข่าวสารตามวรรคสอง ในอัตราที่เหมาะสมและไม่เกินต้นทุนที่เกิดขึ้นจริง ตามระเบียบที่คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะกำหนด เว้นแต่จะมิกฎหมายเฉพาะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

เจ้าหน้าที่ของรัฐอาจปฏิเสธคำขอตามวรรคหนึ่งได้ หากบุคคลผู้ขอมีเจตนาถกเถียงแก่งแย่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือขอข้อมูลข่าวสารบ่อยครั้งโดยไม่มีเหตุอันสมควร แต่ต้องตอบกลับและให้เหตุผลต่อบุคคลนั้นภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอ

ในกรณีที่มีผู้ยื่นคำขอข้อมูลข่าวสารของราชการตามวรรคหนึ่ง แม้ว่าข้อมูลข่าวสารของราชการที่ขอจะอยู่ในความควบคุมดูแลของหน่วยงานส่วนกลางหรือส่วนสาขาของหน่วยงานแห่งนั้น หรือจะอยู่ในความควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นก็ตาม ให้หน่วยงานของรัฐที่รับคำขอให้คำแนะนำเพื่อไปยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐที่ควบคุมดูแลข้อมูลข่าวสารนั้นโดยไม่ชักช้า

มาตรา ๑๕ บุคคลไม่ว่าจะมีส่วนได้เสียหรือไม่ มีสิทธิยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนซึ่งมีข้อมูลข่าวสารสาธารณะ ให้เพิ่ม ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง รายการข้อมูลข่าวสารสาธารณะใด ๆ ในรายการข้อมูลข่าวสารสาธารณะของหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนซึ่งมีข้อมูลข่าวสารสาธารณะนั้น หรือให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาธารณะตามมาตรา ๑๐ หรือส่งมอบข้อมูลข่าวสารของราชการหรือข้อมูลข่าวสารสาธารณะ ตามมาตรา ๑๔ ให้ถูกต้อง ครบถ้วน ตามหลักการและเหตุผลของพระราชบัญญัตินี้

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือเอกชนซึ่งมีข้อมูลข่าวสารสาธารณะ ปฏิเสธหรือไม่ปฏิบัติตามคำขอตามวรรคหนึ่งภายในระยะเวลาสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอโดยไม่มีเหตุอันสมควร บุคคลนั้นมีสิทธิร้องเรียนต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะ

นอกจากการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ผู้ใดเห็นว่าหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนซึ่งมีข้อมูลข่าวสารสาธารณะ ผ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือปฏิบัติล่าช้า หรือเห็นว่าตนไม่ได้รับความสะดวกโดยไม่มีเหตุอันสมควร ผู้นั้นมีสิทธิร้องเรียนต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะได้

เมื่อได้รับคำร้องเรียนตามวรรคสองและวรรคสามแล้ว คณะกรรมการข้อมูลข่าวสาร
สาธารณะต้องพิจารณาคำร้องเรียนให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องเรียน
ในกรณีที่มีเหตุจำเป็น ให้ขยายเวลาออกไปได้ แต่ต้องแสดงเหตุผลและรวมเวลาทั้งหมดแล้ว
ต้องไม่เกินหกสิบวัน แล้วแจ้งผลการวินิจฉัยไปยังผู้ร้องเรียน และหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน
ซึ่งมีข้อมูลข่าวสารสาธารณะที่เกี่ยวข้องโดยเร็ว

หมวด ๒ ข้อมูลความลับราชการ

มาตรา ๑๖ ข้อมูลข่าวสารของราชการใดที่เป็นข้อมูลความลับราชการ ไม่ต้องถูก
เปิดเผยตามมาตรา ๑๐ โดยชี้แจงว่าเป็นข้อมูลความลับราชการ ปกปิดและตัดทอนเฉพาะส่วน
ที่เป็นข้อมูลความลับราชการ และเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาธารณะที่เหลือตามปกติ

ให้หน่วยงานของรัฐมีดุลพินิจในการเปิดเผยหรือไม่เปิดเผยข้อมูลความลับราชการ
ตามมาตรา ๑๔ หรือ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับหน่วยงานรัฐอื่นๆ โดยคำนึงถึงการปฏิบัติ
หน้าที่ตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐ ประโยชน์สาธารณะ ประโยชน์และการมีส่วนร่วมได้
ส่วนเสียของบุคคลที่เกี่ยวข้องประกอบกัน

บทบัญญัติตามวรรคหนึ่งไม่กระทบถึงข้อมูลข่าวสารของราชการที่มีกฎหมายเฉพาะ
กำหนดให้มีการเข้าถึง เผยแพร่ หรือเปิดเผย ด้วยวิธีการอย่างอื่น

มาตรา ๑๗ ข้อมูลความลับราชการ แบ่งชั้นข้อมูลความลับตามลักษณะเงื่อนไขของ
ความลับดังนี้

(๑) ลับที่สุด (Top Secret) หมายความว่า ข้อมูลข่าวสารใด ๆ ที่การเปิดเผยจะ
ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ข้อมูลด้านการถวายนามพลอดภัย หรือ
ข้อมูลข่าวสารใด ๆ ที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

(๒) ลับมาก (Secret) หมายความว่า ข้อมูลข่าวสารด้านการต่างประเทศที่เกี่ยวกับ
ความมั่นคงของรัฐ ด้านการทหารและการป้องกันประเทศ ด้านการข่าวกรอง ด้านการป้องกัน
และปราบปรามการก่อการร้าย ด้านการรักษาความปลอดภัยบุคคล และข้อมูลข่าวสารของ
ราชการอื่น ๆ ตามที่คณะรัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยข้อเสนอของคณะกรรมการข้อมูล
ข่าวสารสาธารณะ

(๓) ลับ (Confidential) หมายความว่า ข้อมูลข่าวสารใด ๆ ที่การเปิดเผยจะทำให้การ
บังคับใช้กฎหมายเสื่อมประสิทธิภาพ หรือไม่อาจสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้ ไม่ว่าจะเกี่ยวกับการ
ป้องกัน การป้องกัน การปราบปราม การทดสอบ การตรวจสอบ หรือการรู้แหล่งที่มาของข้อมูล
ข่าวสารหรือไม่ก็ตาม ข้อมูลรายชื่อผู้ทำหน้าที่ประเมินผลงานทางวิชาการเพื่อแต่งตั้งบุคคลให้
ดำรงตำแหน่งทางวิชาการหรือตำแหน่งอื่นที่มีลักษณะเดียวกัน ซึ่งการเปิดเผยอาจกระทบต่อความ
เป็นอิสระในการประเมินผลงานนั้น ข้อมูลข่าวสารที่การเปิดเผยจะก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตหรือ
ความปลอดภัยของบุคคลหนึ่งบุคคลใด และข้อมูลข่าวสารของราชการอื่น ๆ ตามที่คณะรัฐมนตรี
ประกาศกำหนดเพิ่มเติมโดยข้อเสนอของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะ

ข้อมูลความลับราชการจะไม่รวมถึง ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจ
ผิดกฎหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐ

มาตรา ๑๘ ข้อมูลตามมาตรา ๑๗ ด้านการต่างประเทศที่เกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ
ได้แก่ข้อมูลดังต่อไปนี้

(๑) ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวกับท่าทีและกลยุทธ์การเจรจาในประเด็นการต่างประเทศที่
เกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ

(๒) ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการปกป้องชีวิตและร่างกายของประชาชน การพิทักษ์
รักษาไว้ซึ่งเอกราช อธิปไตย และบูรณภาพแห่งดินแดน หรือการธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความ
มั่นคงระหว่างประเทศ

(๓) ข้อมูลเกี่ยวกับโครงสร้างระบบการสื่อสาร รหัสลับ หรือข้อมูลที่มีการสื่อสารผ่าน
รหัสลับของหน่วยงานด้านการต่างประเทศ

(๔) ข้อมูลที่ประเทศไทยมีพันธกรณีให้เปิดเผยตามกฎหมายระหว่างประเทศ

(๕) ข้อมูลเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยในการเยือนต่างประเทศของบุคคลสำคัญ
ของไทย

มาตรา ๑๙ ข้อมูลตามมาตรา ๑๗ ด้านการทหารและการป้องกันประเทศ ได้แก่
ข้อมูลดังต่อไปนี้

(๑) ข้อมูลเกี่ยวกับที่ตั้งทางทหาร การรักษาความปลอดภัยที่ตั้ง อัตรากำลังหน่วย
และกำลังทหาร อาวุธยุทโธปกรณ์และยุทธภัณฑ์

(๒) ข้อมูลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาขีดความสามารถในการป้องกันประเทศ
อาวุธยุทโธปกรณ์และยุทธภัณฑ์ซึ่งอยู่ระหว่างขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา ทั้งนี้ ที่มีการกำหนด
ชั้นความลับไว้

(๓) ข้อมูลเกี่ยวกับแผนหรือการรักษาความปลอดภัยในการปฏิบัติการทางทหาร

(๔) ข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันประเทศ การรักษาความสงบเรียบร้อย และความมั่นคง
ทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ

(๕) ข้อมูลเกี่ยวกับการข่าว ข่าวกรอง รหัสลับ สัญญาณต่าง ๆ ทางทหาร

มาตรา ๒๐ ข้อมูลตามมาตรา ๑๗ ด้านการข่าวกรอง ได้แก่ข้อมูลดังต่อไปนี้

(๑) แผนหรือรายงานปฏิบัติการด้านการข่าวกรอง หรือรายงานข่าวสารที่เป็นผลผลิต
จากการปฏิบัติการด้านการข่าวกรอง

(๒) รายงานข่าวสารที่มีชั้นความลับที่ได้รับจากบุคคลหรือหน่วยงานของรัฐ หน่วยงาน
ของรัฐต่างประเทศ หรือหน่วยงานระหว่างประเทศ

(๓) รายงานข่าวกรอง

(๔) ข้อมูลเกี่ยวกับการข่าวกรอง การต่อต้านข่าวกรอง การข่าวกรองทางการสื่อสาร
รหัสลับ และสัญญาณต่าง ๆ ในทางการข่าว

มาตรา ๒๑ ข้อมูลตามมาตรา ๑๗ ด้านการป้องกันและปราบปรามการก่อการร้าย ได้แก่ข้อมูลดังต่อไปนี้

- (๑) ข้อมูลเกี่ยวกับที่ตั้ง กำลังพล การรักษาความปลอดภัยของที่ตั้ง อัตรากาการจัดหน่วย และกำลัง อาวุธยุทโธปกรณ์และยุทธภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการก่อการร้าย
- (๒) แผนหรือรายงานปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามการก่อการร้าย
- (๓) รายงานข่าวสารที่มีชั้นความลับที่ได้รับจากบุคคลหรือหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานของรัฐต่างประเทศ หรือหน่วยงานระหว่างประเทศ
- (๔) ข้อมูลเกี่ยวกับการข่าวกรอง การต่อต้านข่าวกรอง หรือการข่าวกรองทางการสื่อสาร รหัสลับและสัญญาณต่าง ๆ ในทางการข่าว ทั้งนี้ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการก่อการร้าย

มาตรา ๒๒ ข้อมูลตามมาตรา ๑๗ ด้านการรักษาความปลอดภัยบุคคล ได้แก่ข้อมูลดังต่อไปนี้

- (๑) มาตรการ แผน หรือแนวทางในการรักษาความปลอดภัยบุคคลสำคัญ และสถานที่พำนักของผู้นั้น
- (๒) มาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยานคดีความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญา

มาตรา ๒๓ หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่จัดชั้นข้อมูลความลับราชการเมื่อมีข้อมูลความลับราชการเกิดขึ้น ตามที่กำหนดในรายการข้อมูลความลับราชการของหน่วยงานของรัฐตามมาตรา ๒๔

หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่กำหนดระยะเวลาที่ข้อมูลความลับราชการจะเปลี่ยนเป็นข้อมูลข่าวสารสาธารณะเมื่อครบระยะเวลาที่กำหนด นับตั้งแต่ปีที่ข้อมูลความลับราชการเกิดขึ้น ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการข้อมูลความลับราชการกำหนด โดยระยะเวลาที่หน่วยงานของรัฐกำหนดตามวรรคหนึ่ง จะต้องไม่มากกว่าระยะเวลาที่กำหนดตามชั้นข้อมูลความลับ ดังนี้

- (๑) ลับที่สุด ๗๕ ปี
- (๒) ลับมาก ๒๐ ปี
- (๓) ลับ ๑๐ ปี

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐแห่งใดเห็นว่า ข้อมูลความลับราชการใดที่อยู่ในความครอบครองของตน ไม่เข้าเงื่อนไขการเป็นข้อมูลความลับตามมาตรา ๑๗ หรือไม่มีความจำเป็นที่จะเป็นข้อมูลความลับต่อไป ให้หน่วยงานของรัฐนั้นยกเลิกชั้นความลับ และเปลี่ยนเป็นข้อมูลข่าวสารสาธารณะได้

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐแห่งใดเห็นว่า ข้อมูลข่าวสารของราชการรายการใดที่อยู่ในความครอบครองของตนยังไม่ควรเปิดเผยเมื่อครบระยะเวลาตามวรรคสอง ให้หน่วยงานของรัฐนั้นเสนอขอขยายระยะเวลาข้อมูลความลับราชการต่อคณะกรรมการข้อมูลความลับราชการออกไป

อีกได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ ให้มีคำสั่งขยายเวลากำกับไว้เป็นการเฉพาะรายการและกำหนดระยะเวลาไว้ด้วย โดยขยายได้ไม่เกินคราวละสามปี แต่จะขยายระยะเวลาจนเกินความจำเป็นไม่ได้

มาตรา ๒๔ หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่จัดทำและเปิดเผยรายการข้อมูลความลับราชการของหน่วยงานของรัฐ เพื่อแสดงให้เห็นประเภทหรือขอบเขตของข้อมูลความลับราชการที่หน่วยงานของรัฐนั้นครอบครองอยู่ ให้ประชาชนได้รับทราบและเข้าใจได้ง่าย และเพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้จัดชั้นเป็นข้อมูลความลับราชการได้ แต่ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขของข้อมูลความลับราชการ ตามมาตรา ๑๗ และต้องไม่ขัดต่อคำวินิจฉัยที่คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะหรือศาลที่ได้เคยกำหนดหรือมีคำพิพากษาว่าข้อมูลข่าวสารใดไม่เป็นข้อมูลความลับราชการ

หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่เผยแพร่รายการข้อมูลความลับราชการของหน่วยงานของรัฐบนระบบเครือข่ายสารสนเทศ หรือเว็บไซต์ของหน่วยงานของรัฐ หรือตามที่คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะกำหนด

มาตรา ๒๕ หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่จัดทำดัชนีข้อมูลความลับราชการเพื่อแสดงให้เห็นถึงหัวข้อหรือขอบเขตหรือประเด็นของข้อมูลข่าวสารอันเป็นข้อมูลความลับราชการในแต่ละรายการที่หน่วยงานของรัฐนั้นครอบครองอยู่ แต่ไม่ต้องแสดงเนื้อหาของข้อมูลข่าวสารนั้น และนำส่งให้คณะกรรมการข้อมูลความลับราชการรับรองทุกหกเดือน ตามวิธีการและหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการข้อมูลความลับราชการกำหนด

หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่รักษาและคุ้มครองข้อมูลความลับราชการ จนกว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงเป็นข้อมูลข่าวสารสาธารณะ ตามระเบียบที่คณะกรรมการข้อมูลความลับราชการกำหนด

มาตรา ๒๖ บุคคลไม่ว่าจะมีส่วนได้เสียหรือไม่ มีสิทธิยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐ ให้แก้ไข ปรับปรุง รายการข้อมูลความลับราชการของหน่วยงานของรัฐ ว่าไม่เข้าเงื่อนไขของข้อมูลความลับราชการตามมาตรา ๑๗

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิเสธหรือไม่ปฏิบัติตามคำขอตามวรรคหนึ่ง ผู้ยื่นสิทธิร้องเรียนต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้อื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐนั้นได้

เมื่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะได้รับคำร้องเรียนตามวรรคสองแล้ว คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะ ต้องพิจารณาคำร้องเรียนให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้องเรียน ในกรณีที่มิเหตุจำเป็นให้ขยายเวลาออกไปได้ แต่ต้องแสดงเหตุผลและรวมเวลาทั้งหมดแล้วต้องไม่เกินหกสิบวัน แล้วแจ้งผลการวินิจฉัยไปยังผู้ร้องเรียน และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องโดยเร็ว

มาตรา ๒๗ การพิจารณาคดีในศาล หากมีพยานหลักฐานหรือเป็นเรื่องพิจารณาเกี่ยวกับข้อมูลความลับราชการ ให้ศาลพิจารณาเป็นการลับ และให้ศาลรับฟังข้อมูลข่าวสารนั้นเป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาพิพากษาคดีได้ แต่ห้ามมิให้เปิดเผยเนื้อหาสาระของข้อมูลและวิธีการได้มาของข้อมูลทั้งหมดหรือบางส่วนในคำพิพากษาหรือคำสั่ง เว้นแต่เป็นการพิจารณาคดีเรื่องสถานะของข้อมูลความลับราชการหากศาลตัดสินให้ข้อมูลนั้นมิใช่ข้อมูลความลับราชการศาลอาจเปิดเผยเนื้อหาในคำพิพากษาหรือคำสั่งบางส่วนเท่าที่พอจะแสดงผลประกอบคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นได้

มาตรา ๒๘ นายกรัฐมนตรีมีอำนาจเข้าถึงข้อมูลความลับราชการทุกชั้นความลับ

หมวด ๓ ข้อมูลส่วนบุคคล

มาตรา ๒๙ หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดระบบข้อมูลส่วนบุคคลและคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

มาตรา ๓๐ สำนักข่าวกรองแห่งชาติ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ และหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง อาจออกระเบียบโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะ กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่มีให้นำบทบัญญัติวรรคหนึ่ง (๓) ของมาตรา ๓๑ มาใช้บังคับกับข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความควบคุมดูแลของหน่วยงานดังกล่าวก็ได้

หน่วยงานของรัฐแห่งอื่นที่จะกำหนดในกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่งนั้น ต้องเป็นหน่วยงานของรัฐ ซึ่งการเปิดเผยประเภทข้อมูลส่วนบุคคลตามมาตรา ๓๑ วรรคหนึ่ง (๓) จะเป็นอุปสรรคร้ายแรงต่อการดำเนินการของหน่วยงานดังกล่าว

มาตรา ๓๑ หน่วยงานของรัฐต้องปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดระบบข้อมูลส่วนบุคคลดังต่อไปนี้

(๑) ต้องจัดให้มีระบบข้อมูลส่วนบุคคลเพียงเท่าที่เกี่ยวข้องและจำเป็นเพื่อการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์เท่านั้น และยกเลิกการจัดให้มีระบบดังกล่าวเมื่อหมดความจำเป็น

(๒) พยายามเก็บข้อมูลข่าวสารโดยตรงจากเจ้าของข้อมูล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่จะกระทบถึงประโยชน์ได้เสียโดยตรงของบุคคลนั้น

(๓) จัดให้มีการพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษาและตรวจสอบแก้ไขให้ถูกต้องอยู่เสมอเกี่ยวกับสิ่งดังต่อไปนี้

- (ก) ประเภทของบุคคลที่มีการเก็บข้อมูลไว้
- (ข) ประเภทของระบบข้อมูลส่วนบุคคล
- (ค) ลักษณะการใช้ข้อมูลตามปกติ
- (ง) วิธีการขอตรวจดูข้อมูลข่าวสารของเจ้าของข้อมูล

(จ) วิธีการขอให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูล

(ฉ) แหล่งที่มาของข้อมูล

(๔) ตรวจสอบแก้ไขข้อมูลส่วนบุคคลในความรับผิดชอบให้ถูกต้องอยู่เสมอ

(๕) จัดระบบรักษาความปลอดภัยให้แก่ระบบข้อมูลส่วนบุคคลตามความเหมาะสม เพื่อป้องกันมิให้มีการนำไปใช้โดยไม่เหมาะสมหรือเป็นผลร้ายต่อเจ้าของข้อมูล

ในกรณีที่เก็บข้อมูลข่าวสารโดยตรงจากเจ้าของข้อมูล หน่วยงานของรัฐต้องแจ้งให้เจ้าของข้อมูลทราบล่วงหน้าหรือพร้อมกับการขอข้อมูลถึงวัตถุประสงค์ที่จะนำข้อมูลมาใช้ ลักษณะการใช้ข้อมูลตามปกติ และกรณีที่ขอข้อมูลนั้นเป็นกรณีที่น่าจะทำให้ข้อมูลได้โดยความ สัมผัสใจหรือเป็นกรณีมีกฎหมายบังคับ

มาตรา ๓๒ หน่วยงานของรัฐจะเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความควบคุมดูแล ของตนต่อหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นหรือผู้อื่น โดยปราศจากความยินยอมเป็นหนังสือของ เจ้าของข้อมูลที่ได้ไว้ล่วงหน้าหรือในขณะนั้นมิได้ เว้นแต่เป็นการเปิดเผย ดังต่อไปนี้

(๑) ต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานของตนเพื่อการนำไปใช้อำนาจหน้าที่ของ หน่วยงานของรัฐแห่งนั้น

(๒) เป็นการใช้ข้อมูลตามปกติภายในวัตถุประสงค์ของการจัดให้มีระบบข้อมูล ส่วนบุคคลนั้น

(๓) ต่อหน่วยงานของรัฐที่ทำงานด้านการวางแผนหรือการสถิติหรือสำมะโนต่าง ๆ ซึ่งมีหน้าที่ต้องรักษาข้อมูลส่วนบุคคลไว้ไม่ให้เปิดเผยต่อไปยังผู้อื่น

(๔) เป็นการให้เพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัยโดยไม่ระบุชื่อหรือส่วนที่ทำให้รู้ว่าเป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับบุคคลใด

(๕) ต่อหอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร หรือหน่วยงานอื่นของรัฐตาม มาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง เพื่อการตรวจดูคุณค่าในการเก็บรักษา

(๖) ต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อการป้องกันการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย การสืบสวน การสอบสวน หรือการฟ้องคดี ไม่ว่าเป็นคดีประเภทใดก็ตาม

(๗) เป็นการให้ซึ่งจำเป็นเพื่อการป้องกันหรือระงับอันตรายต่อชีวิตหรือสุขภาพ ของบุคคล

(๘) ต่อศาล และเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐหรือบุคคลที่มีอำนาจตามกฎหมาย

(๙) เป็นไปเพื่อการดำเนินการกิจเพื่อประโยชน์สาธารณะ

(๑๐) เป็นข้อมูลผู้ถือหุ้นหรือกรรมการของนิติบุคคล ผู้ถือครองกรรมสิทธิ์ในที่ดิน หรือสังหาริมทรัพย์

(๑๑) กรณีอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลตามวรรคหนึ่ง (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) และ (๑๑) ให้มีการจัดทำบัญชีแสดงการเปิดเผยกำกับไว้กับข้อมูลข่าวสารนั้น ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

มาตรา ๓๓ ในกรณีที่มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการด้วยการเชื่อมโยงหรือ แลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ระหว่างหน่วยงานของรัฐ หากข้อมูลข่าวสารนั้นมีข้อมูล ส่วนบุคคลรวมอยู่ด้วย ให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องแจ้งให้คณะกรรมการข้อมูลข่าวสาร สาธารณะทราบ รวมทั้ง จัดให้มีการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคลตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล โดยอย่างน้อยต้องมีหลักเกณฑ์และวิธีการในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) ระบบรักษาความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันมิให้มีการนำไปใช้ หรือเปิดเผยโดยไม่เหมาะสมหรือเป็นผลร้ายต่อเจ้าของข้อมูล หรือเพื่อป้องกันการทำให้เสียหาย ถูกทำลาย ถูกเรียกดู สืบค้น เชื่อมโยง ใช้ เปิดเผย ทำสำเนา เปลี่ยนแปลงข้อมูล หรือการกระทำ อื่นใดโดยไม่มีสิทธิหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย

(๒) การเข้าถึงและการใช้งานข้อมูลข่าวสาร อุปกรณ์ ระบบ เครือข่าย และสถานที่

(๓) การจัดให้มีระบบสำรองของสารสนเทศซึ่งอยู่ในสภาพพร้อมใช้งานและจัดทำแผน เตரியพร้อมกรณีฉุกเฉิน ในกรณีที่ระบบสารสนเทศไม่สามารถใช้งานได้ตามปกติอย่างต่อเนื่อง

(๔) การตรวจสอบและประเมินความเสี่ยงด้านสารสนเทศอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

(๕) การลบ ทำลาย หรือการดำเนินการอื่นเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อคุ้มครอง สิทธิเสรีภาพ

(๖) หลักเกณฑ์อื่นที่คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะประกาศกำหนด

หมวด ๔

เอกสารจดหมายเหตุ

มาตรา ๓๔ ข้อมูลข่าวสารของราชการที่เป็นเอกสารจดหมายเหตุตามกฎหมายว่า ด้วยจดหมายเหตุแห่งชาติ ให้หน่วยงานของรัฐจัดทำทะเบียนเอกสารจดหมายเหตุแล้วส่งมอบ ทะเบียนและเอกสารนั้นให้แก่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือหน่วยงานของรัฐจะเก็บรักษาไว้เองตามที่ทำความตกลงกับ กรมศิลปากรก็ได้ ส่วนข้อมูลข่าวสารของราชการที่มีใช้เอกสารจดหมายเหตุให้หน่วยงานของรัฐ ทำลายได้ตามกำหนดระยะเวลา หลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐเก็บรักษาข้อมูลไว้เองตามวรรคหนึ่ง ให้หน่วยงานของรัฐ ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยจดหมายเหตุแห่งชาติและคำแนะนำของกรมศิลปากร

ในการจัดทำทะเบียนเอกสารจดหมายเหตุตามวรรคหนึ่ง ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ คัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของชาติ การศึกษา และการวิจัย และผู้แทนกรมศิลปากรตามบัญชีรายชื่อที่กรมศิลปากรประกาศกำหนด เพื่อทำหน้าที่ประเมินคุณค่าข้อมูลข่าวสารของราชการและจัดทำทะเบียนเอกสารจดหมายเหตุ และแจ้งให้กรมศิลปากรทราบตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกรมศิลปากรประกาศกำหนด

หมวด ๕
คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะ

มาตรา ๓๕ ให้มีคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะ ประกอบด้วย

(๑) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนแปดคน โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วยผู้ที่มีความรู้เชี่ยวชาญในด้านนิติศาสตร์ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านบริหารธุรกิจ และด้านสื่อสารมวลชน ด้านละหนึ่งคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ที่คณะกรรมการสรรหาเสนอ

(๒) ผู้แทนจากหน่วยงานของรัฐจำนวนห้าคน ประกอบด้วย ผู้แทนจากกระทรวงกลาโหม ผู้แทนจากสภาความมั่นคงแห่งชาติ ผู้แทนจากสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล ผู้แทนจากกระทรวงการต่างประเทศ ผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ให้คณะกรรมการเลือกประธานกรรมการและรองประธานกรรมการ จากกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

ให้ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งข้าราชการของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีคนหนึ่งเป็นเลขานุการ และอีกสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๓๖ คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะ มีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) ออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือปฏิบัติการอื่น เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) กำหนดนโยบาย มาตรการ แผนยุทธศาสตร์ แนวทางดำเนินการเกี่ยวกับการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารสาธารณะ

(๓) ส่งเสริม สนับสนุน และกำกับการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาธารณะให้เป็นไปตามหลักการและเหตุผลของพระราชบัญญัตินี้

(๔) เสนอความเห็นต่อนายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี รัฐสภา หรือหน่วยงานของรัฐอื่น ๆ เพื่อกำหนดนโยบาย และปรับปรุงกฎหมาย เพื่อพัฒนาการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารสาธารณะ และเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(๕) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ รูปแบบ ชนิด ช่วงเวลา ช่องทาง ความถี่ในการปรับปรุงข้อมูล และระยะเวลาเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาธารณะ สำหรับหน่วยงานของรัฐในการจัดทำ จัดเก็บ รวบรวม ประมวลผล ปรับปรุง และแก้ไขข้อมูลข่าวสารสาธารณะ โดยคำนึงถึงการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน ในการรับรู้ เข้าถึง นำข้อมูลไปใช้ ตัดแปลง แก้ไข และทำซ้ำได้โดยง่าย

(๖) กำหนด เพิ่มเติม แก้ไข หรือยกเลิก ข้อมูลข่าวสารในรายการข้อมูลข่าวสารสาธารณะ และรายการข้อมูลความลับราชการ ของหน่วยงานของรัฐและเอกชนซึ่งมีข้อมูลข่าวสารสาธารณะ

(๗) สั่งให้หน่วยงานหรือบุคคล ส่งข้อมูลหรือเอกสาร หรือมาให้ข้อมูล ประกอบการพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องที่มีผู้ร้องเรียน หรือเรื่องพิจารณาอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาธารณะตามพระราชบัญญัตินี้

(๘) ออกคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐหยุดเผยแพร่ หรือแก้ไข ซึ่งข้อมูลข่าวสารใด ๆ เมื่อเห็นว่า การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารสาธารณะนั้นจะขัดต่อพระราชบัญญัตินี้

(๙) พิจารณาและวินิจฉัยคำร้องหรือข้อหาหรือของประชาชนหรือหน่วยงานของรัฐ ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

(๑๐) แต่งตั้งและกำหนดระเบียบ หลักเกณฑ์ อำนาจหน้าที่ ในการทำงานให้คณะอนุกรรมการ หรือเจ้าหน้าที่ เพื่อช่วยพิจารณาตรวจสอบและแสวงหาข้อเท็จจริง กรณีหน่วยงานของรัฐใดถูกร้องเรียนว่าไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือเรื่องที่ประชาชนร้องเรียน หรือเรื่องอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารสาธารณะตามพระราชบัญญัตินี้

(๑๑) อนุมัติคำขอผ่อนผันในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาธารณะของหน่วยงานของรัฐในเหตุจำเป็น ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน

(๑๒) จัดทำรายงานเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้เสนอคณะรัฐมนตรี อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง โดยแสดงสถิติ คำร้องขอและผลสรุป ตามมาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ และ มาตรา ๒๖ ของแต่ละหน่วยงานของรัฐ

(๑๓) ปฏิบัติการอื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

(๑๔) ดำเนินการเรื่องอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศตามวรรคหนึ่งให้ประธานกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะ เป็นผู้ลงนาม และให้ใช้บังคับเมื่อได้ประกาศลงในราชกิจจานุเบกษาแล้ว

มาตรา ๓๓๗ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบปี

(๓) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(๔) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๕) ไม่เป็นคนวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๖) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย

(๗) ไม่เคยถูกลงโทษทางวินัยถึงไล่ออกหรือปลดออก หรือให้ออกจากหน่วยงานของ เอกชนเพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

(๘) ไม่เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกโดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงสิบปี เว้นแต่ในความผิด อันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

มาตรา ๓๘ เมื่อมีกรณีที่จะต้องสรรหาผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๓๕ (๑) ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหา ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนจากพรรคการเมืองพรรคการเมืองหรือพรรคการเมืองที่มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สูงที่สุดตามลำดับ และผู้แทนจากพรรคการเมืองพรรคการเมืองฝ่ายค้านหรือพรรคการเมืองที่มีจำนวน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสูงที่สุดตามลำดับ ในกรณีที่มีผู้แทนจากพรรคการเมืองพรรคการเมือง พรรคการเมืองหรือพรรคการเมืองฝ่ายค้านไม่ครบฝ่ายละสี่คน ให้ตัวแทนจากพรรคการเมืองที่มีจำนวน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสูงที่สุดเพิ่มพรรคละหนึ่งคนตามลำดับจนครบจำนวน

ให้ประธานกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะกำหนดกรรมการสรรหาคนหนึ่งเป็นประธานกรรมการสรรหา

ให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรแต่งตั้งข้าราชการของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรคนหนึ่งเป็นเลขานุการ และอีกสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ และให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรปฏิบัติหน้าที่เป็นหน่วยธุรการของคณะกรรมการสรรหา

มาตรา ๓๙ ในการสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๓๕ (๑) ให้ประกาศรับสมัครบุคคลผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๓๗ โดยมีการเผยแพร่ประกาศให้ทราบเป็นการทั่วไปผ่านทางวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้ ให้มีระยะเวลาในการรับสมัครไม่น้อยกว่าสามสิบวันติดต่อกันและนอกจากการประกาศรับสมัครแล้วให้คณะกรรมการสรรหาดำเนินการสรรหาจากบุคคลซึ่งมีความเหมาะสมทั่วไปได้ด้วยแต่ต้องได้รับความยินยอมของบุคคลนั้น

ภายในสิบห้าวันนับแต่วันครบกำหนดระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครตามวรรคหนึ่ง แล้วเสนอบัญชีรายชื่อผู้สมัครซึ่งมีคุณสมบัติครบถ้วนไปยังคณะกรรมการสรรหา

ให้คณะกรรมการสรรหาดำเนินการสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๓๕ (๑) จากบัญชีรายชื่อตามวรรคสองภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับบัญชีรายชื่อ

ในการสรรหาให้ใช้วิธีลงคะแนนโดยเปิดเผยและให้กรรมการสรรหาแต่ละคนบันทึกและเปิดเผยเหตุผลในการเลือกไว้ด้วย

ผู้ซึ่งจะได้รับการสรรหาต้องได้รับคะแนนเสียงถึงสามในสี่ของจำนวนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของคณะกรรมการสรรหา

ถ้าไม่มีบุคคลใดได้รับคะแนนเสียงตามวรรคห้า หรือมีแต่ยังไม่ครบจำนวนที่จะต้องสรรหาให้มีการลงคะแนนใหม่สำหรับผู้ที่ได้คะแนนไม่ถึงสามในสี่ ถ้ายังได้ไม่ครบตามจำนวนให้มีการลงคะแนนอีกครั้งหนึ่งในกรณีที่การลงคะแนนครั้งหลังนี้ยังได้บุคคลไม่ครบตามจำนวนที่จะต้องสรรหา ให้ดำเนินการสรรหาใหม่สำหรับจำนวนที่ยังขาดอยู่

ให้ประธานกรรมการสรรหาเสนอชื่อผู้ได้รับการสรรหาให้นายกรัฐมนตรีมีคำสั่งแต่งตั้งต่อไป

มาตรา ๔๐ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๓๕ (๑) มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปีนับแต่วันที่รับแต่งตั้ง ผู้ที่พ้นจากตำแหน่งแล้วอาจได้รับแต่งตั้งใหม่ได้แต่ต้องไม่เกินสองวาระ

เมื่อครบกำหนดทุกๆ สองปี ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิออกจากตำแหน่งกึ่งหนึ่งโดยวิธีจับสลาก และให้ถือว่าการออกจากตำแหน่งโดยการจับสลากดังกล่าวเป็นการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้คณะกรรมการสรรหาดำเนินการสรรหาตามมาตรา ๓๙ แทน เว้นแต่วาระของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒินั้นเหลือไม่ถึงเก้าสิบวันจะไม่แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนก็ได้ และให้ผู้ได้รับแต่งตั้งแทนดำรงตำแหน่งที่ว่างอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้คณะกรรมการประกอบ
ด้วยกรรมการทั้งหมดที่มีอยู่จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามความในวรรคสาม

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจะพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ดำเนินการสรรหา
และแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเป็นการล่วงหน้าได้ โดยเริ่มดำเนินการสรรหาก่อนครบวาระ
ไม่เกินเก้าสิบวัน แต่ต้องไม่น้อยกว่าสี่สิบห้าวัน และในระหว่างที่ยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการ
ผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒินั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่า
จะได้แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่

มาตรา ๔๑ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตาม
มาตรา ๓๕ (๑) พ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) คณะรัฐมนตรีมีมติให้ออกเพราะมีความประพฤติเสื่อมเสีย บกพร่องหรือไม่สุจริต
ต่อหน้าที่ หรือหย่อนความสามารถ

(๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๓๗

มาตรา ๔๒ การประชุมของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะต้องมีกรรมการ
มาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่จึงจะเป็นองค์ประชุม

ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือ
ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานและ
รองประธานไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการ
คนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่ง
ในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่ง
เป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๔๓ คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะมีอำนาจเข้าไปในสถานที่ของ
ผู้ครอบครองหรือควบคุมดูแลข้อมูลเพื่อดำเนินการตรวจสอบข้อมูลข่าวสารของราชการและ
ข้อมูลข่าวสารสาธารณะ หรือเรียกให้บุคคลใดมาให้อภัยคำหรือให้ส่งวัตถุ เอกสาร หรือพยาน
หลักฐานมาประกอบการพิจารณาได้

หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเอกชนซึ่งมีข้อมูลข่าวสารสาธารณะต้อง
ยินยอมให้คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการข้อมูลข่าวสาร
สาธารณะมอบหมายเข้าตรวจสอบข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในความครอบครองของตนได้ไม่ว่าจะเป็น
ข้อมูลความลับราชการหรือไม่ก็ตาม

มาตรา ๔๔ คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะอาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะมอบหมายหรือมอบอำนาจให้กระทำการแทนได้และให้นำความในมาตรา ๔๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะมอบอำนาจให้คณะอนุกรรมการกระทำการแทน ให้คณะอนุกรรมการดำเนินการไปได้ โดยให้ถือว่ามติของคณะอนุกรรมการเป็นมติของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะ แล้วให้แจ้งคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะทราบต่อไป

มาตรา ๔๕ ให้หน่วยงานของรัฐ หรือเอกชนซึ่งมีข้อมูลข่าวสารสาธารณะ ปฏิบัติตามที่ได้รับทราบคำสั่งหรือคำวินิจฉัยของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะภายในเจ็ดวันหรือภายในระยะเวลาตามที่คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะกำหนด

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะให้เป็นที่สุดท้ายและมีผลผูกพันหน่วยงานของรัฐให้ต้องปฏิบัติตาม

ในกรณีที่คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะเห็นว่าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะแจ้งไปยังผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจแต่งตั้งและถอดถอน หรือผู้ควบคุมหรือกำกับดูแลเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น รวมถึงนายกรัฐมนตรี เพื่อสั่งการให้ดำเนินการตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะ และลงโทษทางวินัยภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง และแจ้งผลให้คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะทราบด้วย

ในกรณีที่บุคคลตามมาตรา ๑๕ และมาตรา ๒๖ หรือเอกชนซึ่งมีข้อมูลข่าวสารสาธารณะ ไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะ ผู้นั้นอาจฟ้องคดีต่อศาลปกครองสูงสุดภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ทราบหรือถือว่าทราบคำวินิจฉัยนั้น

ในกรณีที่คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะเห็นว่าหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนซึ่งมีข้อมูลข่าวสารสาธารณะ ไม่ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาธารณะและข้อมูลข่าวสารของราชการที่ได้รับตามมาตรา ๔๓ แทนหน่วยงานของรัฐและเอกชนซึ่งมีข้อมูลข่าวสารสาธารณะ

หมวด ๖

คณะกรรมการข้อมูลความลับราชการ

มาตรา ๔๖ ให้มีคณะกรรมการข้อมูลความลับราชการ ประกอบด้วย รัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ ผู้แทนกระทรวงกลาโหม ผู้แทนสำนักข่าวกรองแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เลขานุการสภาความมั่นคงแห่งชาติ เป็นกรรมการ ให้เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ แต่งตั้งข้าราชการของสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติคนหนึ่งเป็นเลขานุการ และอีกสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๔๗ คณะกรรมการข้อมูลความลับราชการ มีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

- (๑) ออกประกาศหรือระเบียบเพื่อกำหนดวิธีการรักษาคุ้มครองข้อมูลความลับราชการของหน่วยงานของรัฐ หรือเพื่อให้การดำเนินการอื่นใดเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้
- (๒) รวบรวม จัดเก็บและรับรองดัชนีข้อมูลความลับราชการที่หน่วยงานของรัฐนำส่ง
- (๓) ขยายเวลาข้อมูลความลับราชการตามมาตรา ๒๓
- (๔) ติดตามและตรวจสอบการเปิดเผยข้อมูลความลับราชการที่ครบระยะเวลาตามมาตรา ๒๓

(๕) แต่งตั้งคณะกรรมการ หรือเจ้าหน้าที่ เพื่อช่วยพิจารณาในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลความลับราชการตามพระราชบัญญัตินี้

(๖) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการข้อมูลความลับราชการ

ระเบียบหรือประกาศตามวรรคหนึ่งให้ประธานกรรมการข้อมูลความลับราชการเป็นผู้ลงนาม และให้ใช้บังคับเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว

มาตรา ๔๘ ให้นำความในมาตรา ๔๒ มาตรา ๔๔ มาใช้บังคับแก่คณะกรรมการข้อมูลความลับราชการโดยอนุโลม

หมวด ๗ **บทกำหนดโทษ**

มาตรา ๔๙ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ หรือตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐตามบทบัญญัติของกฎหมาย หรือตามความจำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือการปฏิบัติราชการ หรือตามคำสั่งหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่ครอบครองหรือควบคุมดูแลข้อมูลข่าวสารนั้น หรือตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะ ย่อมได้รับการคุ้มครองมิให้ผู้ใดฟ้องร้องหรือกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดทางอาญา ทางแพ่ง และทางวินัย เว้นแต่จะได้กระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง หรือกระทำการโดยไม่สุจริต หรือโดยเจตนาในการแสวงผลประโยชน์ที่มีควรได้หรือมิชอบด้วยกฎหมาย หรือเจตนาก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลหนึ่งบุคคลใด แต่ไม่เป็นเหตุให้หน่วยงานของรัฐพ้นจากความรับผิดชอบตามกฎหมายหากจะพึงมีในกรณีดังกล่าว

มาตรา ๕๐ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะที่สั่งตามมาตรา ๔๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๑ เอกชนซึ่งมีข้อมูลข่าวสารสาธารณะใด ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งคณะกรรมการ ข้อมูลข่าวสารสาธารณะตามมาตรา ๔๕ หรือ ไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาธารณะตามมาตรา ๑๓ ต้องชำระค่าปรับทางปกครองในอัตราไม่เกินหนึ่งแสนบาท และ ปรับอีกต่อวันในอัตราไม่เกิน ห้าหมื่นบาท หรือ ร้อยละศูนย์จุดหนึ่งของรายได้ในปีล่าสุด จนกว่าจะปฏิบัติตามคำสั่ง หรือ เปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาธารณะ

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๕๒ บรรดากฎกระทรวง ประกาศ หรือระเบียบที่ออกตามความใน พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ และระเบียบว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ ที่ใช้บังคับอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะมีกฎกระทรวง หรือประกาศที่ออกตามความใน พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

การดำเนินการออกกฎกระทรวง ประกาศ หรือ ระเบียบตามวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการ ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๕๓ ให้คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการตามพระราชบัญญัติข้อมูล ข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศ ในราชกิจจานุเบกษายังคงปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะอยู่ต่อไปจนกว่า จะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งต้องไม่เกิน เก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารสาธารณะ พ.ศ.

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะได้เสนอร่างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารสาธารณะ พ.ศ. ต่อสภาผู้แทนราษฎร และได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราช บัญญัติตามข้อ ๑๑๐ ของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลา นานจึงมีบทบัญญัติและมาตรการบางประการที่ไม่เหมาะสมหรือสอดคล้องกับสถานการณ์ใน ปัจจุบัน ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้มีการรับรองสิทธิของบุคคลและ ชุมชนในการรับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของ

รัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยกำหนดหน้าที่ของรัฐให้ต้องเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐที่มีใช้ข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือเป็นความลับของทางราชการตามที่กฎหมายบัญญัติ และต้องจัดให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารดังกล่าวได้โดยสะดวก อีกทั้ง เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลที่มีการเชื่อมโยงเทคโนโลยีทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะได้โดยสะดวกและมีประสิทธิภาพ ลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะ อันเป็นการเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการรับทราบและตรวจสอบการดำเนินงานของภาครัฐ ซึ่งจะทำให้การป้องกันปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐมีประสิทธิภาพ การปฏิบัติราชการมีธรรมาภิบาล มีการกำกับดูแลตรวจสอบการดำเนินงานภาครัฐให้เป็นไปอย่างโปร่งใส รวมทั้งเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิทราบการดำเนินงานของภาครัฐที่อาจจะส่งผลกระทบต่อสิทธิหรือกำหนดหน้าที่อย่างใด ๆ แก่ประชาชนอันเป็นการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ของประชาชนจากคำสั่งทางปกครองหรือการกระทำทางปกครองต่าง ๆ ของเจ้าหน้าที่รัฐ โดยมีการใช้ระบบปฏิบัติการที่มีเทคโนโลยีสารสนเทศทันสมัยมาเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สารสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารสาธารณะ พ.ศ. แบ่งออกเป็น ๗ หมวด จำนวน ๕๓ มาตรา มีสาระสำคัญสรุปได้ ดังต่อไปนี้

๒.๑ บทนิยามศัพท์ (ร่างมาตรา ๔)

๒.๒ ผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา ๕)

๒.๓ กำหนดให้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะขึ้นในสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีหน้าที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานวิชาการ และธุรการให้กับคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะ และคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร และกำหนดให้สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ในสำนักนายกรัฐมนตรี มีหน้าที่ ปฏิบัติงานวิชาการ และธุรการให้แก่คณะกรรมการข้อมูลความลับราชการ (ร่างมาตรา ๖)

๒.๔ หมวด ๑ ข้อมูลข่าวสารสาธารณะ

(๑) กำหนดรายการข้อมูลข่าวสารสาธารณะเบื้องต้นซึ่งหน่วยงานของรัฐ มีหน้าที่ต้องเปิดเผยต่อสาธารณะ (ร่างมาตรา ๗)

(๒) กำหนดรายการข้อมูลข่าวสารสาธารณะ ซึ่งหน่วยงานของรัฐต้องนำข้อมูลข่าวสารดังกล่าวส่งไปลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ร่างมาตรา ๘ และร่างมาตรา ๙)

(๓) กำหนดให้หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ต้องจัดทำ และเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาธารณะของหน่วยงานตามรายการที่กฎหมายกำหนด โดยสะดวกต่อการเข้าถึงของทุกกลุ่ม และโดยรวดเร็วที่สุด หรือภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารกำหนด ใน

รูปแบบข้อมูลดิจิทัล ตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์การเปิดเผยข้อมูลที่กำหนดโดยคณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารงาน และการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล (ร่างมาตรา ๑๐)

(๔) กำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องจัดเก็บข้อมูลข่าวสารของราชการในรูปแบบข้อมูลดิจิทัล และจัดเก็บในฐานข้อมูลหรือระบบเทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัล (ร่างมาตรา ๑๑)

(๕) กำหนดให้หน่วยงานของรัฐ จัดให้มีสถานที่ติดต่อ และเจ้าหน้าที่ข้อมูลข่าวสารสาธารณะภายในหน่วยงานของรัฐ โดยมีหน้าที่และอำนาจตามที่กฎหมายกำหนด (ร่างมาตรา ๑๒)

(๖) กำหนดให้เอกชนซึ่งมีข้อมูลข่าวสารสาธารณะ มีหน้าที่ต้องจัดทำและเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาธารณะตามรายการข้อมูลข่าวสารโดยเร็วที่สุด โดยกำหนดรูปแบบข้อมูลช่องทางและความเร็วในการเปิดเผย ความถี่ในการปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยไม่น้อยกว่าหนึ่งครั้งต่อเดือน (ร่างมาตรา ๑๓)

(๗) กำหนดให้บุคคลไม่ว่าจะมีส่วนได้ส่วนเสียหรือไม่ มีสิทธิเข้าตรวจดูขอสำเนา หรือขอสำเนาที่มีคำรับรองถูกต้องของข้อมูลข่าวสารสาธารณะหรือข้อมูลข่าวสารของราชการอื่นที่ไม่ใช่ข้อมูลความลับราชการจากหน่วยงานของรัฐ ในรูปแบบที่ขอ หรือใกล้เคียงกับรูปแบบที่ขอ สิทธิในการขอให้หน่วยงานของรัฐเปิดเผยบนเว็บไซต์ของหน่วยงานรัฐหรือช่องทางตามระเบียบที่คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะกำหนด รวมถึง การกำหนดให้หน่วยงานของรัฐให้คำแนะนำในกรณีข้อมูลข่าวสารที่ขออยู่ในความควบคุมดูแลของหน่วยงานกลาง ส่วนสาขาของหน่วยงานนั้น หรืออยู่ในความควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐแห่งอื่น (ร่างมาตรา ๑๔)

(๘) กำหนดให้บุคคลไม่ว่าจะมีส่วนได้ส่วนเสียหรือไม่ มีสิทธิยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐให้เพิ่มข้อมูลสาธารณะใด ๆ ในรายการข้อมูลข่าวสารสาธารณะ หรือเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาธารณะ หรือส่งมอบข้อมูลข่าวสารทางราชการให้ถูกต้องครบถ้วน อีกทั้ง กำหนดระยะเวลาในการพิจารณาคำร้องเรียนกรณีหน่วยงานของรัฐปฏิเสธคำขอ (ร่างมาตรา ๑๕)

๒.๕ หมวด ๒ ข้อมูลความลับราชการ

(๑) กำหนดให้ข้อมูลข่าวสารของราชการที่เป็นข้อมูลความลับราชการไม่ต้องถูกเปิดเผยโดยให้หน่วยงานของรัฐสามารถมีดุลพินิจในการเปิดเผยหรือไม่เปิดเผยข้อมูลความลับราชการ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ประโยชน์สาธารณะ ประโยชน์และการมีส่วนได้ส่วนเสียของบุคคลที่เกี่ยวข้อง (ร่างมาตรา ๑๖)

(๒) กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับประเภทและชั้นของข้อมูลความลับราชการ (ร่างมาตรา ๑๗ ถึงมาตรา ๒๒)

(๓) กำหนดให้ข้อมูลความลับราชการ จะต้องถูกปรับเปลี่ยนเป็นข้อมูลข่าวสารสาธารณะเมื่อครบระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดตามชั้นประเภทข้อมูลความลับ (ร่างมาตรา ๒๓)

(๔) กำหนดให้หน่วยงานของรัฐ มีหน้าที่จัดทำและเปิดเผยรายการข้อมูลความลับราชการของหน่วยงานของรัฐ รวมถึงการเผยแพร่รายการข้อมูลความลับราชการบนระบบเครือข่ายสารสนเทศ หรือเว็บไซต์ของหน่วยงานของรัฐ หรือตามที่คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะกำหนด (ร่างมาตรา ๒๔)

(๕) กำหนดให้หน่วยงานของรัฐ มีหน้าที่จัดทำดัชนีข้อมูลความลับราชการ และมีหน้าที่รักษาคุ้มครองข้อมูลความลับราชการ ตามวิธีการ และหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการข้อมูลความลับกำหนด (ร่างมาตรา ๒๕)

(๖) กำหนดให้บุคคลไม่ว่าจะมีส่วนได้ส่วนเสียหรือไม่ มีสิทธิยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐ ให้แก้ไขปรับปรุงรายการข้อมูลความลับราชการ กำหนดวิธีการและระยะเวลาในการร้องเรียน ตลอดจนระยะเวลาในการพิจารณาเรื่องร้องเรียนกรณีโต้แย้งคำสั่งเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะ (ร่างมาตรา ๒๖)

(๗) กำหนดเรื่องการพิจารณาข้อมูลความลับราชการในการพิจารณาคดี (ร่างมาตรา ๒๗)

(๘) กำหนดให้นายกรัฐมนตรี มีอำนาจเข้าถึงข้อมูลความลับราชการทุกชั้นความลับ (ร่างมาตรา ๒๘)

๒.๖ หมวด ๓ ข้อมูลส่วนบุคคล

(๑) กำหนดให้หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดระบบข้อมูลส่วนบุคคลตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (ร่างมาตรา ๒๙)

(๒) กำหนดให้สำนักข่าวกรองแห่งชาติ สำนักสภาความมั่นคงแห่งชาติ และหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นตามที่กฎหมายกำหนดอาจอกระเบียบโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะมาใช้กับข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความดูแลของหน่วยงานดังกล่าว (ร่างมาตรา ๓๐)

(๓) กำหนดให้หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่จัดระบบเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลตามที่กฎหมายกำหนด (ร่างมาตรา ๓๑)

(๔) กำหนดห้ามไม่ให้หน่วยงานของรัฐเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความดูแลของตนต่อหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นหรือผู้อื่น โดยปราศจากความยินยอมเป็นหนังสือของเจ้าของข้อมูลที่ได้รับล่วงหน้าหรือในขณะนั้น เว้นแต่เข้าข้อยกเว้นตามที่กฎหมายกำหนด (ร่างมาตรา ๓๒)

(๕) กำหนดให้การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารราชการด้วยการเชื่อมโยง หรือ แลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ระหว่างหน่วยงานของรัฐ ในกรณีที่ข้อมูลข่าวสารนั้นมีข้อมูลส่วนบุคคลรวมอยู่ด้วยให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องแจ้งให้คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะทราบ รวมทั้ง จัดให้มีการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคลตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายกำหนด (ร่างมาตรา ๓๓)

๒.๗ หมวด ๔ เอกสารจดหมายเหตุ

กำหนดเรื่องข้อมูลข่าวสารของราชการที่เป็นเอกสารจดหมายเหตุตามกฎหมายว่าด้วยจดหมายเหตุแห่งชาติ ให้หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่จัดทำทะเบียนเอกสารจดหมายเหตุแล้วส่งมอบทะเบียนและเอกสารให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือหากหน่วยงานของรัฐจะเก็บรักษาไว้เอง ให้ทำความตกลงกับกรมศิลปากร ทั้งนี้ ให้หน่วยงานของรัฐปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยจดหมายเหตุแห่งชาติและคำแนะนำ ของกรมศิลปากร กรณีข้อมูลข่าวสารของราชการที่ไม่ใช่เอกสารจดหมายเหตุให้หน่วยงานของรัฐทำลายได้ตามกำหนดระยะเวลา หลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี (ร่างมาตรา ๓๔)

๒.๘ หมวด ๕ คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะ

- (๑) กำหนดเรื่ององค์ประกอบของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะ (ร่างมาตรา ๓๕)
- (๒) กำหนดเรื่องหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะ (ร่างมาตรา ๓๖)
- (๓) กำหนดเรื่องคุณสมบัติของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (ร่างมาตรา ๓๗)
- (๔) กำหนดเรื่องคณะกรรมการสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (ร่างมาตรา ๓๘)
- (๕) กำหนดเรื่องวิธีการสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (ร่างมาตรา ๓๙)
- (๖) กำหนดเรื่องวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะประเภทกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (ร่างมาตรา ๔๐)
- (๗) กำหนดเรื่องการพ้นตำแหน่งของกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะประเภทกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (ร่างมาตรา ๔๑)
- (๘) กำหนดเรื่ององค์ประชุมของกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะ และการวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุม (ร่างมาตรา ๔๒)
- (๙) กำหนดให้คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะมีอำนาจเข้าดำเนินการตรวจสอบข้อมูลข่าวสารของราชการที่เกี่ยวกับการวินิจฉัยข้อร้องเรียนตามที่กฎหมายกำหนด (ร่างมาตรา ๔๓)
- (๑๐) กำหนดให้คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่ง ตามที่คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะมอบหมาย (ร่างมาตรา ๔๔)
- (๑๑) กำหนดให้หน่วยงานของรัฐปฏิบัติตามคำสั่งหรือคำวินิจฉัยของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะภายใน ๗ วัน หรือภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะกำหนด และกำหนดเรื่องการอุทธรณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะ กรณีหน่วยงานของรัฐไม่เห็นด้วยกับคำสั่งหรือคำวินิจฉัย (ร่างมาตรา ๔๕)

๒.๙ หมวด ๖ คณะกรรมการข้อมูลความลับราชการ

- (๑) กำหนดเรื่ององค์ประกอบของคณะกรรมการข้อมูลความลับราชการ (ร่างมาตรา ๔๖)
- (๒) กำหนดเรื่องหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการข้อมูลความลับราชการ (ร่างมาตรา ๔๗)
- (๓) กำหนดเรื่ององค์ประชุม อำนาจในการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการของคณะกรรมการข้อมูลความลับราชการ ทั้งนี้ให้นำเรื่ององค์ประชุมและอำนาจในการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะมาใช้โดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๔๘)

๒.๑๐ หมวด ๗ บทกำหนดโทษ

- (๑) กำหนดให้เจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายหรือตามความจำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือการปฏิบัติราชการ ให้ได้รับความคุ้มครองไม่ให้ถูกฟ้องร้องทั้งทางแพ่งและทางอาญา เว้นแต่การกระทำโดยประมาทเลินเล่อ หรือจงใจโดยไม่สุจริต หรือโดยทุจริต แต่ทั้งนี้ไม่เป็นเหตุให้หน่วยงานของรัฐพ้นจากความรับผิดชอบตามกฎหมาย (ร่างมาตรา ๔๙)
- (๒) กำหนดโทษกรณีไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะ (ร่างมาตรา ๕๐)
- (๓) กำหนดโทษกรณีเปิดเผยข้อมูลความลับราชการ ขัดกับหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนด (ร่างมาตรา ๕๑)

๒.๑๑ บทเฉพาะกาล

- (๑) กำหนดให้บรรดากฎหมายลำดับรองที่ออกตามความในพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร พ.ศ. ๒๕๔๐ และระเบียบว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติให้ใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะมีกฎหมายที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ทั้งนี้ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๑๘๐ วันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๕๒)
- (๒) กำหนดให้คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ.๒๕๔๐ ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ การสรรหาและการแต่งตั้งคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะจะต้องแล้วเสร็จภายใน ๙๐ วันนับจากวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๕๓)

ร่างพระราชบัญญัติภาษีความมั่งคั่ง พ.ศ.
(ศิริกัญญา ตันสกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

ยื่นเข้าสภาแล้ว

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติภาษีความมั่งคั่ง

พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยภาษีความมั่งคั่ง

เหตุผล

โดยในปัจจุบัน ประเทศไทยมีปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านทรัพย์สินอยู่ในระดับสูง ซึ่งวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวนอกเหนือจากการกระจายการถือครองทรัพย์สินให้เป็นธรรมแล้ว ยังจำเป็นต้องมีการออกแบบกลไกทางภาษีเพื่อให้รัฐสามารถกระจายความมั่งคั่งจากบุคคล ซึ่งถือครองทรัพย์สินเป็นจำนวนมากไปยังบุคคลอื่น ๆ ในสังคมได้ แต่การจัดเก็บภาษีในประเทศไทยส่วนใหญ่ยังมุ่งเน้นการคำนวณภาษีบนฐานบริโภคนและฐานรายได้เป็นสำคัญ ทำให้รายได้ของรัฐไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายเพื่อดำเนินโครงการทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อแก้ไขปัญหาข้างต้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง

พระราชบัญญัติภาษีความมั่งคั่ง

พ.ศ.

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้การจัดเก็บภาษีที่ดินรวมแปลงเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ อันจะมีประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติภาษีความมั่งคั่ง พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป เว้นแต่การจัดเก็บภาษีความมั่งคั่งตามหมวด ๔ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๕ เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในกรณีที่รัฐมนตรีเห็นว่าไม่สมควรจัดเก็บภาษีความมั่งคั่งในปีใด ให้เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อตราพระราชกฤษฎีกางดเว้นการจัดเก็บภาษีความมั่งคั่งเฉพาะในปีนั้น

พระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่ง เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้มีผลใช้บังคับได้

มาตรา ๔ กฎหมาย กฎ ระเบียบและข้อบังคับใดที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ซึ่งได้บัญญัติให้ทรัพย์สินของบุคคลใดได้รับยกเว้นภาษีอากร ไม่ให้มีความหมายเป็นการยกเว้นภาษีตามพระราชบัญญัตินี้

ความในวรรคแรกมิให้ใช้บังคับกับการยกเว้นภาษีอากรตามกฎหมายที่ตราขึ้นตามข้อผูกพันที่ประเทศไทยมีอยู่ต่อองค์การสหประชาชาติ หรือตามกฎหมายระหว่างประเทศ หรือตามความตกลงระหว่างประเทศ หรือตามหลักถ้อยที่ถ้อยปฏิบัติต่อกันกับนานาประเทศ

มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัตินี้

“ภาษี” หมายความว่า ภาษีความมั่งคั่ง

“ทรัพย์สิน” หมายความว่า วัตถุทั้งที่มีรูปร่างและไม่มีรูปร่าง ซึ่งอาจมีราคาและอาจถือเอาได้ โดยไม่ว่าจะอยู่ในราชอาณาจักรหรือนอกราชอาณาจักร

“หนี้สิน” หมายความว่า หนี้เงินซึ่งกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน

“มูลค่าสุทธิ” หมายความว่า ส่วนต่างระหว่างทรัพย์สินและหนี้สินของบุคคล

“ผู้เสียภาษี” หมายความว่า บุคคลซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่ต้องเสียภาษีตามพระราชบัญญัตินี้ และให้หมายความรวมถึงผู้มีหน้าที่เสียภาษีแทนผู้เสียภาษีตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า พนักงานประเมิน พนักงานเก็บภาษี และพนักงานเจ้าหน้าที่อื่นซึ่งถูกแต่งตั้งเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“พนักงานประเมิน” หมายความว่า ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้มีหน้าที่ประเมินภาษี

“พนักงานเก็บภาษี” หมายความว่า ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้มีหน้าที่รับชำระภาษีและเร่งรัดการชำระภาษี

“ปี” หมายความว่า ปีปฏิทิน

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมสรรพากร

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

มาตรา ๖ ให้รัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่และออกกฎกระทรวง ประกาศ หรือระเบียบเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑

บททั่วไป

มาตรา ๗ ภาษีความมั่งคั่งนี้อยู่ในประเภทภาษีอากรประเมิน

มาตรา ๘ ให้กรมสรรพากรมีอำนาจจัดเก็บภาษี ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้
ภาษีที่จัดเก็บได้ให้นำส่งเป็นรายได้ของแผ่นดิน

มาตรา ๙ บุคคลธรรมดาสัญชาติไทยบุคคลใดเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินชิ้นหนึ่งหรือหลายชิ้น ซึ่งมูลค่ารวมของทรัพย์สินนั้นเมื่อหักลบกับหนี้สินที่ตนมีแล้วคิดเป็นมูลค่าสุทธิไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาแต่ต้องไม่น้อยกว่าสามร้อยล้านบาท ในวันที่ ๑ มกราคมของทุกปี บุคคลนั้นมีหน้าที่ต้องเสียภาษี

การคำนวณมูลค่าของทรัพย์สินนั้นให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์การประเมินมูลค่าทรัพย์สินที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ในกรณีที่รัฐมนตรีไม่ได้ประกาศกำหนดหลักเกณฑ์การประเมินมูลค่าทรัพย์สินใด ให้บุคคลซึ่งเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์เป็นผู้ประเมินมูลค่าของทรัพย์สินนั้นโดยถือเอาราคาซึ่งอาจซื้อขายกันในห้องตลาดเป็นมูลค่าประเมิน

ทรัพย์สินประเภทใดที่ได้รับยกเว้นให้ไม่ต้องนำมาใช้คำนวณเป็นมูลค่าทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง หรือให้นำมาคำนวณเป็นมูลค่าทรัพย์สินน้อยกว่ามูลค่าประเมินของทรัพย์สินนั้นเป็นสัดส่วนเท่าใด ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๐ ให้รัฐมนตรีหรืออธิบดี แล้วแต่กรณี มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานประเมินพนักงานเก็บภาษี และพนักงานเจ้าหน้าที่อื่น เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรานี้เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๑๑ การส่งคำสั่งเป็นหนังสือ หนังสือแจ้งการเรียกเก็บภาษีเพิ่มเติม หนังสือแจ้งการเก็บภาษีย้อนหลังหรือหนังสืออื่น ให้เจ้าพนักงานส่งให้แก่ผู้รับโดยตรง หรือส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับหรือให้ส่ง ณ ภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่หรือสถานที่ทำการของบุคคลนั้นในเวลาทำการของบุคคลนั้น ถ้าไม่พบผู้รับ ณ ภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่หรือสถานที่ทำการของผู้รับจะส่งให้แก่บุคคลใดซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้ว และอยู่ ณ ภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่หรือสถานที่ทำการที่ปรากฏว่าเป็นของผู้รับนั้นก็ได้

ถ้าไม่สามารถส่งหนังสือตามวิธีในวรรคหนึ่งได้ จะกระทำโดยวิธีปิดหนังสือในที่ที่เห็นได้ง่าย ณ ภูมิลำเนา หรือถิ่นที่อยู่หรือสถานที่ทำการของผู้รับนั้น หรือลงประกาศแจ้งความในหนังสือพิมพ์ หรือลงประกาศในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของกรมสรรพากรก็ได้

เมื่อได้ดำเนินการตามวรรคสองและเวลาได้ล่วงพ้นไปไม่น้อยกว่าเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้ดำเนินการดังกล่าว ให้ถือว่าผู้รับได้รับหนังสือนั้นแล้ว

มาตรา ๑๒ กำหนดเวลาการชำระภาษีหรือแจ้งรายการต่าง ๆ หรือกำหนดเวลาการตัดด้านการเรียกเก็บ ภาษีเพิ่มเติมหรือการเรียกเก็บภาษีย้อนหลังตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ถ้าผู้มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามกำหนดเวลาดังกล่าวมีเหตุจำเป็นจนไม่สามารถจะปฏิบัติตามกำหนดเวลาได้ ให้ยื่นคำร้องขอขยายหรือเลื่อนกำหนดเวลาก่อนกำหนดเวลาสิ้นสุดลง เมื่ออธิบดีพิจารณาเห็นเป็นการสมควร จะให้ขยายหรือให้เลื่อนกำหนดเวลา ออกไปอีกตามความจำเป็นแก่กรณีก็ได้

กำหนดเวลาต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ เมื่อรัฐมนตรีเห็นเป็นการสมควร จะขยายหรือเลื่อนกำหนดเวลานั้นออกไปเป็นการทั่วไปตามความจำเป็นแก่กรณีก็ได้

หมวด ๒ ฐานข้อมูลความมั่งคั่ง

มาตรา ๑๓ ภายในเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี ผู้เสียภาษีมีหน้าที่จัดทำบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตนเองและรายงานต่อกรมสรรพากร โดยมีรายละเอียด หลักเกณฑ์ และวิธีการที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๑๔ ให้กรมสรรพากรจัดทำฐานข้อมูลความมั่งคั่งตามที่ได้รับรายงาน และให้อธิบดีมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่า บุคคลใดมีหน้าที่ต้องเสียภาษี แต่ไม่รายงานบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๑๓ และไม่ยื่นแบบประเมินภาษีตามมาตรา ๒๐ ให้อธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งอธิบดีมอบหมายดำเนินการค้นหาความจริงจนสิ้นสงสัย และให้มีอำนาจตามมาตรา ๓๐ โดยอนุโลม

การค้นหาความจริงตามวรรคสองมิให้กระทำหากเวลาได้ล่วงไปแล้วกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันสุดท้ายของกำหนดการยื่นแบบประเมินภาษี

เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๑๔ มีอำนาจเรียกผู้เสียภาษีหรือบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำ หรือส่งเอกสารหรือหลักฐานอื่นใดมาเพื่อตรวจสอบภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยจะต้องมีหนังสือแจ้งให้บุคคลดังกล่าวทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

มาตรา ๑๕ บัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของผู้เสียภาษีเป็นความลับ เว้นแต่จะได้ออกอนุญาตเป็นหนังสือจากผู้เสียภาษีให้เปิดเผย มีกฎหมายบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งว่าต้องเปิดเผย หรือมีคำสั่งของศาลให้เปิดเผยบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินนั้น

มาตรา ๑๖ เพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการแผ่นดิน รัฐมนตรีอาจสั่งให้กรม

สรรพากรส่งข้อมูลตามบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินให้แก่หน่วยงานของรัฐที่ร้องขอ
ข้อมูลที่จะส่งให้ตามวรรคหนึ่ง ให้ส่งเพียงเท่าที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติงานตาม
พันธกิจหน้าที่ของหน่วยงานที่ร้องขอ และห้ามส่งชื่อสกุลหรือข้อมูลอื่นอันอาจใช้ระบุ
อัตลักษณ์บุคคลของผู้เสียภาษีที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินนั้นได้

หมวด ๓

ฐานภาษี อัตราภาษี และการคำนวณภาษี

มาตรา ๑๗ ฐานภาษีเพื่อการคำนวณภาษีตามพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่ มูลค่าสุทธิ
ของผู้เสียภาษีในวันที่ ๑ มกราคมของทุกปี

มาตรา ๑๘ อัตราภาษีที่จัดเก็บให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา โดยจะกำหนดเป็น
อัตราเดียวหรือหลายอัตราจำแนกตามมูลค่าสุทธิของผู้เสียภาษีก็ได้ ทั้งนี้ อัตราภาษีต้อง
ไม่เกินร้อยละศูนย์จุดห้า

มาตรา ๑๙ การคำนวณภาษีให้ใช้ฐานภาษีตามมาตรา ๑๗ คุณด้วยอัตราภาษีตาม
มาตรา ๑๘ แล้วหักด้วยภาษีอื่นซึ่งผู้เสียภาษีได้ชำระหรือจะต้องชำระในปีนั้นตามที่กำหนดใน
กฎกระทรวง ผลลัพธ์ที่ได้เป็นจำนวนภาษีที่ต้องเสีย

หมวด ๔

การประเมินภาษี การชำระภาษี และการคืนภาษี

มาตรา ๒๐ ในแต่ละปี ให้ผู้เสียภาษียื่นแบบประเมินภาษีแก่กรมสรรพากรภายใน
เดือนมีนาคม

รูปแบบของแบบประเมินภาษี ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๒๑ ให้กรมสรรพากรมีหน้าที่ตรวจสอบแบบประเมินภาษีซึ่งได้ยื่นตามมาตรา ๒๐
และหากพบข้อบกพร่องประการใด ให้แจ้งต่อผู้เสียภาษีเพื่อแก้ไขภายในสามสิบวันนับแต่วัน
สุดท้ายของการยื่นแบบประเมินภาษี โดยหากพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวไปแล้ว กรมสรรพากร
จะแจ้งให้ผู้เสียภาษีแก้ไขข้อบกพร่องใด ๆ ไม่ได้ เว้นแต่ถ้าได้แก้ไขข้อบกพร่องนั้นแล้วจะมีผลเป็น
คุณแก่ผู้เสียภาษีและยังไม่พ้นกำหนดเวลาหนึ่งปีนับแต่วันสุดท้ายของการยื่นแบบประเมินภาษี
ให้ผู้เสียภาษีแก้ไขแบบประเมินภาษีให้ถูกต้องภายในเจ็ดวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง
ข้อบกพร่องดังกล่าว

มาตรา ๒๒ ให้ผู้เสียภาษีชำระภาษีตามแบบแจ้งการประเมินภาษีภายในเดือน
เมษายนของทุกปี

มาตรา ๒๓ ให้บุคคลดังต่อไปนี้ไม่มีหน้าที่ชำระภาษีแทนผู้เสียภาษี

(๑) ผู้จัดการทรัพย์สิน ในกรณีที่ผู้เสียภาษีเป็นผู้ไม่อยู่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยสาปสูญ

(๒) ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาลหรือผู้พิทักษ์ ในกรณีที่ผู้เสียภาษีเป็นผู้เยาว์ คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๒๔ ให้ผู้เสียภาษีชำระภาษีต่อกรมสรรพากร ตามวิธีการ ช่องทาง และสถานที่ตามที่อธิบดีประกาศกำหนด โดยให้คำนึงถึงความสะดวกของผู้เสียภาษีเป็นสำคัญ การชำระภาษีตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าวันที่พนักงานเก็บภาษีลงลายมือชื่อในใบเสร็จรับเงิน หรือวันที่ได้ชำระเงินตามวิธีการ ช่องทาง และสถานที่ตามที่อธิบดีประกาศกำหนด เป็นวันที่ชำระภาษี

มาตรา ๒๕ ในการชำระภาษีตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้เสียภาษีอาจขอผ่อนชำระเป็นงวด งวดละเท่า ๆ กันก็ได้

จำนวนงวดและจำนวนเงินภาษีขั้นต่ำที่จะมีสิทธิผ่อนชำระ รวมทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการในการผ่อนชำระให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่ผู้เสียภาษีตามวรรคหนึ่งไม่ชำระภาษีตามระยะเวลาที่กำหนดในการผ่อนชำระ ให้ผู้เสียภาษีหมดสิทธิที่จะผ่อนชำระ และต้องเสียเงินเพิ่มอีกร้อยละหนึ่งต่อเดือนของจำนวนภาษีที่ค้างชำระ เศษของเดือนให้นับเป็นหนึ่งเดือน

มาตรา ๒๖ ผู้ใดเสียภาษีโดยไม่มีหน้าที่ต้องเสียหรือเสียภาษีเกินกว่าจำนวนที่ต้องเสีย ไม่ว่าจะโดยความผิดพลาดของตนเองหรือผู้อื่น ผู้นั้นมีสิทธิได้รับเงินคืน

การขอรับเงินคืนตามวรรคหนึ่ง ให้ยื่นคำร้องต่อกรมสรรพากรตามแบบที่อธิบดีประกาศกำหนด ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ชำระภาษี ในการนี้ ให้ผู้ยื่นคำร้องส่งเอกสารหลักฐาน หรือคำชี้แจงใด ๆ ประกอบคำร้องด้วย

ให้อธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายจากอธิบดีพิจารณาคำร้องให้เสร็จสิ้นและแจ้งผลการพิจารณาคำร้องให้ผู้ยื่นคำร้องทราบภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้อง ทั้งนี้ ในกรณีที่อธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวเห็นว่าผู้ยื่นคำร้องมีสิทธิได้รับเงินคืน ให้อธิบดีมีคำสั่งคืนเงินให้แก่ผู้ยื่นคำร้อง โดยต้องแจ้งคำสั่งให้ผู้ยื่นคำร้องทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ให้มีคำสั่ง

ไม่ว่าเหตุที่ทำให้เสียภาษีโดยไม่มีหน้าที่ต้องเสียหรือเสียภาษีเกินกว่าจำนวนที่ต้องเสีย นั้นจะเกิดจากความผิดพลาดของผู้ใด หากมีการคืนเงินให้แก่ผู้ยื่นคำร้องตามวรรคสาม ให้คืนเฉพาะเงินซึ่งเสียภาษีเกินมาจากที่ควรต้องเสียนั้น โดยไม่มีดอกเบีย เบี้ยปรับหรือเงินเพิ่มอื่นใด

ถ้าผู้ร้องไม่มารับเงินคืนภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ให้เงินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน ผู้ร้องซึ่งมาขอรับเงินคืนภายหลังกำหนดเวลาดังกล่าวได้ส่งไปแล้วไม่มีสิทธิได้รับการชดเชยใด ๆ อีก

หมวด ๕ ภาษีค้างชำระ

มาตรา ๒๗ ภาษีที่มีได้ชำระภายในเวลาที่กำหนด ให้ถือเป็นภาษีค้างชำระ

มาตรา ๒๘ เพื่อประโยชน์ในการเร่งรัดภาษีค้างชำระ ให้กรมสรรพากรมีหนังสือแจ้งเตือนผู้เสียภาษีที่มีภาษีค้างชำระภายในเดือนพฤษภาคมของปี เพื่อให้มาชำระภาษีค้างชำระพร้อมทั้งเบี้ยปรับและเงินเพิ่มตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๙ ถ้าผู้เสียภาษีมิได้ชำระภาษีค้างชำระ เบี้ยปรับและเงินเพิ่มภายในเวลาที่กำหนดไว้ในหนังสือแจ้งเตือนตามมาตรา ๒๘ เมื่อพ้นเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งเตือนดังกล่าวแล้ว ให้อธิบดีมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือยึด आयัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้เสียภาษีเพื่อนำเงินมาชำระภาษีค้างชำระ เบี้ยปรับ เงินเพิ่ม และค่าใช้จ่ายอันเนื่องมาจากการยึด आयัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้นได้ แต่ห้ามมิให้ยึด आयัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้เสียภาษีเกินกว่าความจำเป็นที่พอจะชำระภาษีค้างชำระ เบี้ยปรับ เงินเพิ่ม และค่าใช้จ่ายดังกล่าว

วิธีการยึด आयัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้เสียภาษีตามวรรคหนึ่ง ให้นำวิธีการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ การยึด आयัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้เสียภาษีไม่ให้หมายความรวมถึงการยึด आयัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้มีหน้าที่ชำระภาษีแทนตามมาตรา ๒๓

มาตรา ๓๐ เพื่อประโยชน์ในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามมาตรา ๒๙ ให้อธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายจากอธิบดีมีอำนาจ

(๑) เรียกผู้เสียภาษีมาให้ถ้อยคำ

(๒) สั่งให้ผู้เสียภาษีนำบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานอื่นอันจำเป็นแก่การจัดเก็บภาษีค้างชำระมาตรวจสอบ

(๓) ออกคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าหน้าที่ทำการตรวจสอบ ค้น หรือยึดบัญชี เอกสารหรือหลักฐานอื่นของผู้เสียภาษี

การดำเนินการตามวรรคหนึ่งต้องใช้เวลาล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือเรียกหรือคำสั่ง และต้องเป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๓๑ ในกรณีที่มีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้เสียภาษีไว้แล้ว ถ้าผู้เสียภาษีได้นำเงินมาชำระค่าภาษีค้างชำระ เบี้ยปรับ เงินเพิ่ม และค่าใช้จ่ายอันเนื่องมาจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สินโดยครบถ้วนก่อนการขายทอดตลาด ให้อธิบดีมีคำสั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้น และดำเนินการแจ้งการถอนหรืออายัดไปยังเจ้าพนักงานผู้ยึดหรืออายัดให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ชำระค่าภาษีที่ค้างชำระ เบี้ยปรับ เงินเพิ่ม และค่าใช้จ่ายอันเนื่องมาจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สินครบถ้วนแล้ว

มาตรา ๓๒ การขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้เสียหายตามมาตรา ๒๙ จะกระทำมิได้ ในระหว่างระยะเวลาที่ฟ้องเป็นคดีต่อศาล และการฟ้องคดีดังกล่าวนั้นยังไม่ถึงที่สุด

มาตรา ๓๓ เงินที่ได้จากการขายทอดตลาดตามมาตรา ๒๙ ให้หักไว้เป็นค่าภาษี ค้างชำระ เบี้ยปรับ เงินเพิ่ม และค่าใช้จ่ายอันเนื่องมาจากการยึดอายัด และขายทอดตลาด เมื่อหักแล้วเหลือเท่าใดให้คืนแก่ผู้เสียหาย

หมวด ๖ เบี้ยปรับและเงินเพิ่ม

มาตรา ๓๔ ในกรณีที่ผู้เสียหายมิได้ชำระภาษีภายในเวลาที่กำหนด ให้เสียเบี้ยปรับ ร้อยละสิบของจำนวนภาษีค้างชำระ เว้นแต่ผู้เสียหายได้ชำระภาษีก่อนที่จะได้รับหนังสือแจ้งเตือน ตามมาตรา ๒๘ ให้เสียเบี้ยปรับร้อยละหนึ่งของจำนวนภาษีค้างชำระ

มาตรา ๓๕ ในกรณีที่ผู้เสียหายมิได้ชำระภาษีภายในเวลาที่กำหนด แต่ต่อมาได้ ชำระภาษีภายในเวลาที่กำหนดไว้ในหนังสือแจ้งเตือนตามมาตรา ๒๘ ให้เสียเบี้ยปรับร้อยละสอง ของจำนวนภาษีค้างชำระ

มาตรา ๓๖ ผู้เสียหายผู้ใดมิได้ชำระภาษีภายในเวลาที่กำหนด ให้เสียเงินเพิ่มอีก ร้อยละหนึ่งต่อเดือนของจำนวนภาษีค้างชำระ เศษของเดือนให้นับเป็นหนึ่งเดือน ทั้งนี้ มิให้นำเบี้ยปรับมารวมเพื่อเสียเงินเพิ่มด้วย

เงินเพิ่มตามมาตรา นี้ ให้เริ่มนับเมื่อพ้นกำหนดเวลาชำระภาษีจนถึงวันที่มีการชำระภาษี แต่มิให้เกินกว่าจำนวนภาษีที่ต้องชำระโดยไม่รวมเบี้ยปรับ และมีให้คิดทบต้น

มาตรา ๓๗ เบี้ยปรับอาจงดหรือลดลงได้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๘ เบี้ยปรับและเงินเพิ่มตามหมวดนี้ให้ถือเป็นภาษี

หมวด ๗ บทกำหนดโทษ

มาตรา ๓๙ ผู้ใดมีหน้าที่รายงานบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๑๓ แต่ ไม่รายงานภายในระยะเวลาที่กำหนด ต้องระวางโทษจำคุกหกเดือนถึงสามปี และปรับไม่เกิน หกหมื่นบาท

มาตรา ๔๐ ผู้ใดจงใจรายงานบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๑๓ เป็นเท็จ ซึ่งมีใช้การผิดพลาดเล็กน้อย เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นไม่ต้องเสียภาษีหรือเสียภาษีน้อยลงกว่าที่ควรเสีย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท

มาตรา ๔๑ ผู้ใดมีหน้าที่ยื่นแบบประเมินภาษีตามมาตรา ๒๐ แต่ไม่ยื่นภายในระยะเวลาที่กำหนด ต้องระวางโทษจำคุกหกเดือนถึงสามปี และปรับไม่เกินหกหมื่นบาท

มาตรา ๔๒ ผู้ใดจงใจยื่นแบบประเมินภาษีตามมาตรา ๒๐ เป็นเท็จ ซึ่งมีใช้การผิดพลาดเล็กน้อย เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นไม่ต้องเสียภาษีหรือเสียภาษีน้อยลงกว่าที่ควรเสีย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท

มาตรา ๔๓ ผู้ใดขัดขวางหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของอธิบดีตามมาตรา ๒๕ หรือทำลาย ย้ายไปเสีย ซ่อนเร้น หรือโอนไปให้แก่บุคคลอื่นซึ่งทรัพย์สินที่อธิบดีมีคำสั่งให้ยึด หรืออายัด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๔ ผู้ใดขัดขวางหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของอธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายจากอธิบดีตามมาตรา ๑๔ หรือมาตรา ๓๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ความผิดตามมาตรา ๓๓ ให้อธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายจากอธิบดีมีอำนาจเปรียบเทียบปรับได้ เมื่อผู้กระทำความผิดได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในสามสิบวัน ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เงินค่าปรับให้ตกเป็นของแผ่นดิน

ถ้าผู้กระทำความผิดไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระเงินค่าปรับภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ดำเนินคดีต่อไป

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของ ร่างพระราชบัญญัติภาษีความมั่งคั่ง พ.ศ.

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติภาษีความมั่งคั่ง พ.ศ.

เนื่องจากในปัจจุบัน ประเทศไทยมีปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านทรัพย์สินอยู่ในระดับสูง ซึ่งวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวนอกจากการกระจายการถือครองทรัพย์สินให้เป็นธรรมแล้ว ยังจำเป็นต้องมีการออกแบบกลไกทางภาษีเพื่อให้รัฐสามารถกระจายความมั่งคั่งจากบุคคลซึ่งถือครองทรัพย์สินเป็นจำนวนมากไปยังบุคคลอื่น ๆ ในสังคมได้ แต่การจัดเก็บภาษีในประเทศไทยส่วนใหญ่ยังมุ่งเน้นการคำนวณภาษีบนฐานบริโภคนโยบายและฐานรายได้เป็นสำคัญ ทำให้รายได้ของรัฐไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายเพื่อดำเนินโครงการทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อแก้ไขปัญหาข้างต้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒.สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติภาษีความมั่งคั่ง พ.ศ.

๒.๑ พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป เว้นแต่การจัดเก็บภาษีความมั่งคั่งตามหมวด ๔ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๙ เป็นต้นไป (ร่างมาตรา ๒)

๒.๒ ในกรณีที่เห็นว่าไม่สมควรให้จัดเก็บภาษีความมั่งคั่งในปีใด ให้ตราพระราชกฤษฎีกางดเว้นการจัดเก็บภาษีความมั่งคั่งเฉพาะในปีนั้น (ร่างมาตรา ๓)

๒.๓ ให้กรมสรรพากรมีอำนาจจัดเก็บภาษีความมั่งคั่ง (ร่างมาตรา ๘)

๒.๔ ผู้มีหน้าที่ต้องเสียภาษี คือบุคคลธรรมดาสัญชาติไทยที่มีมูลค่าสุทธิไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาแต่ต้องไม่น้อยกว่าสามร้อยล้านบาท ในวันที่ ๑ มกราคมของทุกปี (ร่างมาตรา ๙)

๒.๕ การคำนวณมูลค่าของทรัพย์สินนั้นให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์การประเมินมูลค่าทรัพย์สินที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ในกรณีที่รัฐมนตรีไม่ได้ประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ในการประเมินมูลค่าทรัพย์สินใด ให้บุคคลซึ่งเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์เป็นผู้ประเมินมูลค่าทรัพย์สินนั้น โดยถือเอาราคาซึ่งอาจซื้อขายกันในตลาดเป็นมูลค่าประเมิน (ร่างมาตรา ๙)

๒.๖ ทรัพย์สินประเภทใดที่ได้รับยกเว้นให้ไม่ต้องนำมาใช้คำนวณเป็นมูลค่าทรัพย์สินหรือให้คำนวณน้อยกว่ามูลค่าประเมินเป็นสัดส่วนเท่าใด ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๙)

๒.๗ การส่งคำสั่งเป็นหนังสือ ให้เจ้าพนักงานส่งให้แก่ผู้รับโดยตรง หรือส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับหรือให้ส่ง ณ ภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่หรือสถานที่ทำการของบุคคลนั้นในเวลาทำการของบุคคลนั้น ถ้าไม่พบผู้รับ จะส่งให้แก่ผู้ใดซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้ว และอยู่ ณ ที่นั้นก็ได้ ถ้าไม่สามารถส่งหนังสือตามวิธีดังกล่าวได้ จะกระทำโดยวิธีปิดหนังสือในที่ที่เห็นได้ง่าย ณ ภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่หรือสถานที่ทำการของบุคคลนั้น หรือลงประกาศแจ้งความในหนังสือพิมพ์ หรือลงประกาศในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของกรมสรรพากรก็ได้ (ร่างมาตรา ๑๑)

๒.๘ กำหนดเวลาต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ รัฐมนตรีอาจขยายหรือเลื่อนกำหนดเวลานั้นออกไปเป็นการทั่วไปตามความจำเป็นแก่กรณีก็ได้ (ร่างมาตรา ๑๒)

๒.๙ ผู้เสียภาษีมีหน้าที่จัดทำบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตนเองและรายงานต่อกรมสรรพากรภายในเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี (ร่างมาตรา ๑๓)

๒.๑๐ ให้กรมสรรพากรจัดทำฐานข้อมูลความมั่งคั่งตามที่ได้รับรายงาน ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่า บุคคลใดมีหน้าที่ต้องเสียภาษีแต่ไม่รายงานบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินและไม่ยื่นแบบประเมินภาษี ให้อธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่มีหน้าที่และอำนาจค้นหาความจริง แต่ไม่ให้ค้นหาความจริงนั้น หากเวลาได้ล่วงไปแล้วกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันสุดท้ายของการยื่นแบบประเมินภาษี (ร่างมาตรา ๑๔)

๒.๑๑ บัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของผู้เสียภาษีเป็นความลับ เว้นแต่จะได้รับการอนุญาตเป็นหนังสือจากผู้เสียภาษีให้เปิดเผย มีกฎหมายบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งว่าต้องเปิดเผย หรือมีคำสั่งของศาลให้เปิดเผยบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินนั้น (ร่างมาตรา ๑๕)

๒.๑๒ เพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการแผ่นดิน รัฐมนตรีอาจสั่งให้กรมสรรพากรส่งข้อมูลตามบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินให้แก่หน่วยงานของรัฐที่ร้องขอ แต่ให้ส่งเพียงเท่าที่

เหมาะสมต่อการปฏิบัติงานตามพันธกิจหน้าที่ และห้ามส่งชื่อสกุลหรือข้อมูลอื่นอันอาจใช้ระบุอัตลักษณ์บุคคลของผู้เสียภาษีที่ได้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินนั้นได้ (ร่างมาตรา ๑๖)

๒.๑๓ ฐานภาษีเพื่อการคำนวณภาษีตามพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่ มูลค่าสุทธิของผู้เสียภาษีในวันที่ ๑ มกราคมของทุกปี (ร่างมาตรา ๑๗)

๒.๑๔ อัตราภาษีที่จัดเก็บให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา โดยจะกำหนดเป็นอัตราเดียวหรือหลายอัตราจำแนกตามมูลค่าสุทธิก็ได้ ทั้งนี้ อัตราภาษีต้องไม่เกินร้อยละศูนย์จุดห้า (ร่างมาตรา ๑๘)

๒.๑๕ การคำนวณภาษีให้ใช้ฐานภาษีคุณด้วยอัตราภาษี แล้วหักด้วยภาษีอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวงซึ่งผู้เสียภาษีได้ชำระหรือจะต้องชำระในปีนั้น (ร่างมาตรา ๑๙)

๒.๑๖ ให้ผู้เสียภาษียื่นแบบประเมินภาษีแก่กรมสรรพากรภายในเดือนมีนาคมของทุกปี (ร่างมาตรา ๒๐)

๒.๑๗ ให้กรมสรรพากรมีหน้าที่ตรวจสอบแบบประเมินภาษี หากพบข้อบกพร่องประการใด ให้แจ้งต่อผู้เสียภาษีเพื่อแก้ไขภายในสามสิบวันนับแต่วันสุดท้ายของการยื่นแบบประเมินภาษี โดยหากพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวไปแล้ว กรมสรรพากรจะแจ้งให้ผู้เสียภาษีแก้ไขข้อบกพร่องใด ๆ ไม่ได้ เว้นแต่ถ้าได้แก้ไขข้อบกพร่องนั้นแล้วจะมีผลเป็นคุณแก่ผู้เสียภาษีและยังไม่พ้นกำหนดเวลาหนึ่งปีนับแต่วันสุดท้ายของการยื่นแบบประเมินภาษี (ร่างมาตรา ๒๑)

๒.๑๘ ให้ผู้เสียภาษีชำระภาษีตามแบบแจ้งการประเมินภาษีภายในเดือนเมษายนของทุกปี (ร่างมาตรา ๒๒)

๒.๑๙ ให้ผู้เสียภาษีชำระภาษีต่อกรมสรรพากร ตามวิธีการ ช่องทาง และสถานที่ตามที่อธิบดีประกาศกำหนด โดยให้คำนึงถึงความสะดวกของผู้เสียภาษีเป็นสำคัญ (ร่างมาตรา ๒๓)

๒.๒๐ การชำระภาษีตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้เสียภาษีอาจขอผ่อนชำระเป็นงวดก็ได้ (ร่างมาตรา ๒๔)

๒.๒๑ ผู้ใดเสียภาษีโดยไม่มีหน้าที่ต้องเสียหรือเสียภาษีเกินกว่าจำนวนที่ต้องเสียไม่ว่าจะโดยความผิดพลาดของตนเองหรือผู้อื่น ผู้นั้นมีสิทธิได้รับเงินคืน โดยยื่นคำร้องต่อกรมสรรพากรภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ชำระภาษี (ร่างมาตรา ๒๖)

๒.๒๒ ภาษีที่มีได้ชำระภายในเวลาที่กำหนด ให้ถือเป็นภาษีค้างชำระ (ร่างมาตรา ๒๗)

๒.๒๓ ถ้าผู้เสียภาษีมิได้ชำระภาษีค้างชำระ เบี้ยปรับและเงินเพิ่มเมื่อพ้นเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งเตือน ให้อธิบดีมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือ ยึด आयัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้เสียภาษีตามความจำเป็น เพื่อนำเงินมาชำระภาษีค้างชำระ เบี้ยปรับเงินเพิ่ม และค่าใช้จ่ายอันเนื่องมาจากการยึด आयัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้นได้ (ร่างมาตรา ๒๘)

๒.๒๔ ในกรณีที่มีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้เสียภาษีไว้แล้ว ถ้าผู้เสียภาษีได้นำเงินมาชำระค่าภาษีค้างชำระ เบี้ยปรับ เงินเพิ่ม และค่าใช้จ่ายอันเนื่องมาจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สินโดยครบถ้วนก่อนการขายทอดตลาด ให้อธิบดีมีคำสั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้น (ร่างมาตรา ๓๑)

๒.๒๕ ในกรณีที่ผู้เสียภาษีมิได้ชำระภาษีภายในเวลาที่กำหนด ให้เสียเบี้ยปรับร้อยละสิบของจำนวนภาษีค้างชำระ เว้นแต่ผู้เสียภาษีได้ชำระภาษีก่อนที่จะได้รับหนังสือแจ้งเตือนตามมาตรา ๒๘ ให้เสียเบี้ยปรับร้อยละหนึ่งของจำนวนภาษีค้างชำระ (ร่างมาตรา ๓๔)

๒.๒๖ ในกรณีที่ผู้เสียหายมิได้ชำระภาษีภายในเวลาที่กำหนด แต่ต่อมาได้ชำระภาษีภายในเวลาที่กำหนดไว้ในหนังสือแจ้งเตือน ให้เสียเบี้ยปรับร้อยละสองของจำนวนภาษีค้างชำระ (ร่างมาตรา ๓๕)

๒.๒๗ ผู้เสียหายผู้ใดมิได้ชำระภาษีภายในเวลาที่กำหนด ให้เสียเงินเพิ่มอีกร้อยละหนึ่งต่อเดือนของจำนวนภาษีค้างชำระ เศษของเดือนให้นับเป็นหนึ่งเดือน ทั้งนี้ มิให้นำเบี้ยปรับมารวมเพื่อเสียเงินเพิ่มด้วย (ร่างมาตรา ๓๖)

๒.๒๘ เบี้ยปรับอาจงดหรือลดลงได้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๓๗)

๒.๒๙ ผู้ใดมีหน้าที่รายงานบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินแต่ไม่รายงานภายในระยะเวลาที่กำหนด ต้องระวางโทษจำคุกหกเดือนถึงสามปี และปรับไม่เกินหกหมื่นบาท (ร่างมาตรา ๓๘)

๒.๓๐ ผู้ใดจงใจรายงานบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินเป็นเท็จ ซึ่งมีใช้การผิดหลงเล็กน้อย เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นไม่ต้องเสียภาษีหรือเสียภาษีน้อยลงกว่าที่ควรเสีย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท (ร่างมาตรา ๔๐)

๒.๓๑ ผู้ใดมีหน้าที่ยื่นแบบประเมินภาษี แต่ไม่ยื่นภายในระยะเวลาที่กำหนด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสามปี และปรับไม่เกินหกหมื่นบาท (ร่างมาตรา ๔๑)

๒.๓๒ ผู้ใดจงใจยื่นแบบประเมินภาษีเป็นเท็จ ซึ่งมีใช้การผิดหลงเล็กน้อย เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นไม่ต้องเสียภาษีหรือเสียภาษีน้อยลงกว่าที่ควรเสีย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท (ร่างมาตรา ๔๒)

๒.๓๓ ผู้ใดขัดขวางหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของอธิบดี หรือทำลาย ย้ายไปเสีย ซ่อนเร้น หรือโอนไปให้แก่บุคคลอื่นซึ่งทรัพย์สินที่อธิบดีมีคำสั่งให้ยึดหรืออายัด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ร่างมาตรา ๔๓)

ร่างพระราชบัญญัติภาษีที่ดินรวมแปลง พ.ศ.

ยื่นเข้าสู่สภาแล้ว

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติภาษีที่ดินรวมแปลง พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยภาษีที่ดินรวมแปลง

เหตุผล

การสะสมที่ดินในฐานะสินทรัพย์เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาอย่างยาวนานในประเทศไทย นับแต่ที่มีประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๔๙ ลงวันที่ ๑๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๒ ให้บุคคลสัญชาติไทยสามารถถือครองที่ดินในกิจการต่าง ๆ ได้โดยไม่จำกัดจำนวน ทำให้เกิดปัญหาการกระจุกตัวของที่ดินอยู่กับประชาชนบางกลุ่ม ในขณะที่ประชาชนบางกลุ่มไม่มีที่ดินทำกินเนื่องจากไม่มีการกระจายการถือครอง อีกทั้งการถือครองที่ดินในประเทศไทยนั้นยังมีต้นทุนที่ต่ำ เพราะในปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายใดกำหนดให้บุคคลซึ่งถือครองที่ดินจำนวนมากต้องเสียภาษีหรือค่าธรรมเนียมที่สูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเทียบกับบุคคลที่ถือครองที่ดินจำนวนน้อยกว่า เพื่อให้การกระจายการถือครองที่ดินเป็นไปอย่างทั่วถึง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง

พระราชบัญญัติภาษีที่ดินรวมแปลง

พ.ศ.

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้การจัดเก็บภาษีที่ดินรวมแปลงเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ อันจะมีประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติภาษีที่ดินรวมแปลง พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป เว้นแต่การจัดเก็บภาษีที่ดินรวมแปลงตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๗ เป็นต้นไป

มาตรา ๓ กฎหมาย กฎ ระเบียบและข้อบังคับใดที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ซึ่งได้บัญญัติให้ทรัพย์สินของบุคคลใดได้รับยกเว้นภาษีอากร ไม่ให้มีความหมายเป็นการยกเว้นภาษีตามพระราชบัญญัตินี้

ความในวรรคแรกมิให้ใช้บังคับกับการยกเว้นภาษีอากรตามกฎหมายที่ตราขึ้นตาม
ข้อผูกพันที่ประเทศไทย มีอยู่ต่อองค์การสหประชาชาติ หรือตามกฎหมายระหว่างประเทศ หรือ
ตามความตกลงระหว่างประเทศ หรือตามหลักถ้อยที่ถ้อยปฏิบัติต่อกันกับนานาประเทศ

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“ภาษี” หมายความว่า ภาษีที่ดินรวมแปลง

“ที่ดิน” หมายความว่า ที่ดินซึ่งมีโฉนดที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน

“ผู้เสียภาษี” หมายความว่า บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลซึ่งเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน
ซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษีตามพระราชบัญญัตินี้ และให้หมายความรวมถึงผู้มีหน้าที่เสียภาษีแทนผู้
เสียภาษีตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล
กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นตามที่สภาผู้แทนราษฎร
แต่ไม่หมายความรวมถึงองค์การบริหารส่วนจังหวัด

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า พนักงานประเมิน พนักงานเก็บภาษี และ
พนักงานเจ้าหน้าที่อื่นซึ่งถูกแต่งตั้งเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“พนักงานประเมิน” หมายความว่า ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้มีหน้าที่ประเมินภาษี

“พนักงานเก็บภาษี” หมายความว่า ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้มีหน้าที่รับชำระภาษีและ
เร่งรัดการชำระภาษี

“ปี” หมายความว่า ปีปฏิทิน

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมสรรพากร

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และ
ให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่และออกกฎกระทรวง ประกาศ หรือระเบียบเพื่อปฏิบัติ
การให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑

บททั่วไป

มาตรา ๖ ภาษีที่ดินรวมแปลงนี้อยู่ในประเภทภาษีอากรประเมิน และให้พนักงาน
ประเมินเป็นผู้ประเมินภาษีนี้นี้

มาตรา ๗ ให้กรมสรรพากรมีอำนาจจัดเก็บภาษี ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้
ภาษีที่จัดเก็บได้ ให้นำส่งเป็นรายได้ของแผ่นดิน

รัฐมนตรีอาจประกาศกำหนดให้บางส่วนของภาษีที่จัดเก็บได้ตามพระราชบัญญัตินี้
เป็นรายได้ของสถาบันบริหารจัดการธนาคารที่ดิน หรือหน่วยงานของรัฐอื่นซึ่งมีพันธกิจหน้าที่
เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินก่อนนำส่งเป็นรายได้ของแผ่นดินก็ได้

มาตรา ๘ ให้ที่ดินดังต่อไปนี้ได้รับยกเว้นจากการจัดเก็บภาษีตามพระราชบัญญัตินี้

(๑) ที่ดินของรัฐหรือของหน่วยงานของรัฐซึ่งใช้ในกิจการของรัฐหรือของหน่วยงานของรัฐหรือในกิจการสาธารณะ ทั้งนี้ โดยมีได้ใช้หาผลประโยชน์

(๒) ที่ดินที่เป็นที่ตั้งของที่ทำการขององค์การสหประชาชาติ ทบวงการชำนัญพิเศษขององค์การสหประชาชาติหรือองค์การระหว่างประเทศอื่น ซึ่งประเทศไทยมีข้อผูกพันที่ต้องยกเว้นภาษีให้ตามสนธิสัญญาหรือความตกลงอื่นใด

(๓) ที่ดินที่เป็นที่ตั้งของที่ทำการสถานทูตหรือสถานกงสุลของต่างประเทศ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักถ้อยที่ถ้อยปฏิบัติต่อกัน

(๔) ที่ดินของสภากาชาดไทย มูลนิธิหรือองค์การหรือสถานสาธารณกุศลตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ทั้งนี้ เฉพาะที่มีได้ใช้หาผลประโยชน์

(๕) ที่ดินที่เป็นศาสนสมบัติไม่ว่าของศาสนาใดที่ใช้เฉพาะเพื่อการประกอบศาสนกิจหรือกิจการสาธารณะ หรือที่ดินที่เป็นที่อยู่ของสงฆ์ นักพรต นิกบวช หรือบาทหลวง ไม่ว่าในศาสนาใด หรือที่ดินที่เป็นที่ตั้งของศาลเจ้า ทั้งนี้ เฉพาะที่มีได้ใช้หาผลประโยชน์

(๖) ที่ดินที่ใช้เป็นสุสานสาธารณะหรือฌาปนสถานสาธารณะ โดยมีได้รับประโยชน์ตอบแทน

(๗) ที่ดินของเอกชนเฉพาะส่วนที่ได้ยินยอมให้ทางราชการจัดให้ใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

(๘) ที่ดินส่วนกลางที่มีไว้เพื่อใช้หรือเพื่อประโยชน์ร่วมกันสำหรับเจ้าของร่วมตามกฎหมายว่าด้วยอาคารชุด

(๙) ที่ดินอันเป็นสาธารณูปโภคตามกฎหมายว่าด้วยการจัดสรรที่ดิน

(๑๐) ที่ดินอันเป็นพื้นที่สาธารณูปโภคตามกฎหมายว่าด้วยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

(๑๑) ที่ดินอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๙ บุคคลใดเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินแปลงหนึ่งหรือหลายแปลงซึ่งมีขนาดรวมกันตั้งแต่ห้าสิบไร่ขึ้นไป และมูลค่ารวมของที่ดินนั้นสูงกว่ายี่สิบล้านบาท ในวันที่ ๑ มกราคมของทุกปี บุคคลนั้นมีหน้าที่ต้องเสียภาษี

นิติบุคคลใดเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินแปลงหนึ่งหรือหลายแปลง ซึ่งมีขนาดรวมกันตั้งแต่หนึ่งไร่ขึ้นไป ในวันที่ ๑ มกราคมของทุกปี นิติบุคคลนั้นมีหน้าที่ต้องเสียภาษี

การเสียภาษีของบุคคลตามมาตรานี้ไม่เป็นเหตุให้เกิดสิทธิตามกฎหมายอื่น

มาตรา ๑๐ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานประเมิน พนักงานเก็บภาษี และพนักงานเจ้าหน้าที่อื่น เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรานี้เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๑๑ การส่งคำสั่งเป็นหนังสือ หนังสือแจ้งการเรียกเก็บภาษีเพิ่มเติม หนังสือแจ้งการเก็บภาษีย้อนหลังหรือหนังสืออื่น ให้เจ้าพนักงานส่งให้แก่ผู้รับโดยตรง หรือส่งทาง

ไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับหรือให้ส่ง ณ ภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่หรือสถานที่ทำการของบุคคลนั้นในเวลาทำการของบุคคลนั้น ถ้าไม่พบผู้รับ ณ ภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่หรือสถานที่ทำการของผู้รับจะส่งให้แก่บุคคลใด ซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้ว และอยู่ ณ ภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่หรือสถานที่ทำการที่ปรากฏว่าเป็นของผู้รับนั้นก็ได้

ถ้าไม่สามารถส่งหนังสือตามวิธีในวรรคหนึ่งได้ จะกระทำโดยวิธีปิดหนังสือในที่ที่เห็นได้ง่าย ณ ภูมิลำเนา หรือถิ่นที่อยู่หรือสถานที่ทำการของผู้รับนั้น หรือลงประกาศแจ้งความในหนังสือพิมพ์ หรือลงประกาศในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของกรมสรรพากรก็ได้

เมื่อได้ดำเนินการตามวรรคสองและเวลาได้ล่วงพ้นไปไม่น้อยกว่าเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้ดำเนินการดังกล่าว ให้ถือว่าผู้รับได้รับหนังสือนั้นแล้ว

มาตรา ๑๒ กำหนดเวลาการชำระภาษีหรือแจ้งรายการต่าง ๆ หรือกำหนดเวลาการคัดค้านการเรียกเก็บภาษีเพิ่มเติมหรือการเรียกเก็บภาษีย้อนหลังตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ถ้าผู้มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามกำหนดเวลาดังกล่าวมีเหตุจำเป็นจนไม่สามารถจะปฏิบัติตามกำหนดเวลาได้ ให้ยื่นคำร้องขอขยายหรือเลื่อนกำหนดเวลาก่อนกำหนดเวลาสิ้นสุดลงเมื่ออธิบดีพิจารณาเห็นเป็นการสมควร จะให้ขยายหรือให้เลื่อนกำหนดเวลา ออกไปอีกตามความจำเป็นแก่กรณีก็ได้

กำหนดเวลาต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ เมื่อรัฐมนตรีเห็นเป็นการสมควรจะขยายหรือเลื่อนกำหนดเวลานั้นออกไปเป็นการทั่วไปตามความจำเป็นแก่กรณีก็ได้

หมวด ๒

ฐานภาษี อัตราภาษี และการคำนวณภาษี

มาตรา ๑๓ ฐานภาษีเพื่อการคำนวณภาษีตามพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่ มูลค่ารวมของที่ดินทั้งหมดซึ่งบุคคลหนึ่งเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์อยู่ในวันที่ ๑ มกราคมของทุกปี โดยการคำนวณมูลค่าของที่ดินให้เป็นไปตามราคาประเมินทุนทรัพย์ที่ดิน

กรณีที่ดินไม่มีราคาประเมินทุนทรัพย์ การคำนวณมูลค่าให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไข ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๔ อัตราภาษีที่จัดเก็บให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา โดยจะกำหนดเป็นอัตราเดียวหรือหลายอัตราแยกตามมูลค่าและขนาดของที่ดินก็ได้ ทั้งนี้ อัตราภาษีต้องไม่เกินร้อยละหนึ่ง

มาตรา ๑๕ การคำนวณภาษีให้ใช้ฐานภาษีซึ่งคำนวณได้ตามมาตรา ๑๓ คุณด้วยอัตราภาษีตามมาตรา ๑๔ แล้วหักด้วยมูลค่าของภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างที่ได้ชำระหรือที่จะต้องชำระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีนั้นตามกฎหมายว่าด้วยภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ผลลัพธ์ที่ได้เป็นจำนวนภาษีที่ต้องเสีย

ในกรณีที่เจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินเป็นนิติบุคคล ให้ใช้อัตราภาษีสูงสุดตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาในการคำนวณภาษีตามวรรคหนึ่งโดยไม่คำนึงถึงมูลค่าและขนาดของที่ดิน

หมวด ๓

การประเมินภาษี การชำระภาษี และการคืนภาษี

มาตรา ๑๖ ในแต่ละปี ให้กรมสรรพากรแจ้งการประเมินภาษี โดยส่งแบบประเมินภาษีให้แก่ผู้เสียภาษีตามมาตรา ๙ ภายในเดือนกุมภาพันธ์

การแจ้งการประเมินภาษี และแบบประเมินภาษี ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ซึ่งอย่างน้อยต้องมีรายการที่ดิน ราคาประเมินทุนทรัพย์ อัตราภาษี และจำนวนภาษีที่ต้องชำระ

มาตรา ๑๗ ในการประเมินภาษี ให้พนักงานประเมินมีอำนาจเรียกผู้เสียภาษีหรือบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำ หรือส่งเอกสารหรือหลักฐานอื่นใดมาเพื่อตรวจสอบภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยจะต้องมีหนังสือแจ้งให้บุคคลดังกล่าวทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

มาตรา ๑๘ เว้นแต่จะมีบทบัญญัติของกฎหมายหรืออธิบดีจะสั่งเป็นอย่างอื่น ในแต่ละปี ให้ผู้เสียภาษีที่ได้รับแจ้งการประเมินภาษียื่นแบบชำระภาษี และชำระภาษีต่อกรมสรรพากรหรือสำนักงานสรรพากรเขตพื้นที่ ที่อยู่ในเขตที่ตนอาศัยอยู่ ตามแบบและวิธีการที่อธิบดีกำหนด ภายในเดือนเมษายน

การชำระภาษีตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าวันที่พนักงานเก็บภาษีลงลายมือชื่อในใบเสร็จรับเงินหรือวันที่ในเอกสารยืนยันการชำระภาษีตามที่อธิบดีกำหนด เป็นวันที่ชำระภาษี

มาตรา ๑๙ เพื่อประโยชน์แห่งการปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรมที่ดิน กรมธนารักษ์ และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งข้อมูลการถือครองที่ดิน บัญชีกำหนดราคาประเมินทุนทรัพย์ที่ดิน ข้อมูลการประเมินและการชำระภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง และข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องซึ่งกรมสรรพากรร้องขอ ให้แก่กรมสรรพากร ภายในระยะเวลาที่อธิบดีกำหนด

มาตรา ๒๐ ให้บุคคลดังต่อไปนี้มีหน้าที่ชำระภาษีแทนผู้เสียภาษี

(๑) ผู้จัดการมรดกหรือทายาท ในกรณีที่ผู้เสียภาษีถึงแก่ความตาย
(๒) ผู้จัดการทรัพย์สิน ในกรณีที่ผู้เสียภาษีเป็นผู้ไม่อยู่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยสาบสูญ

(๓) ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาลหรือผู้พิทักษ์ ในกรณีที่ผู้เสียภาษีเป็นผู้เยาว์ คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ แล้วแต่กรณี

(๔) ผู้แทนของนิติบุคคล ในกรณีที่ผู้เสียภาษีเป็นนิติบุคคล

(๕) ผู้ชำระบัญชี ในกรณีที่ผู้เสียภาษีเป็นนิติบุคคลเลิกกันโดยมีการชำระบัญชี

(๖) เจ้าของรวมคนหนึ่งคนใด ในกรณีที่ทรัพย์สินที่ต้องเสียภาษีเป็นของบุคคลหลายคนรวมกัน

มาตรา ๒๑ กรมสรรพากรอาจมอบหมายให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นรับชำระภาษีแทนกรมสรรพากรได้

การชำระภาษีตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าวันที่เจ้าหน้าที่ของส่วนราชการหรือหน่วยงานซึ่งได้รับมอบหมายลงลายมือชื่อ ในใบเสร็จรับเงินเป็นวันที่ชำระภาษี

มาตรา ๒๒ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกสำหรับการเสียภาษี ผู้เสียภาษีอาจชำระภาษีโดยทางไปรษณีย์ ลงทะเบียนตอบรับ หรือโดยการชำระผ่านธนาคารหรือโดยวิธีการอื่นใด ทั้งนี้ การชำระผ่านธนาคารหรือโดยวิธีการอื่นใดนั้น ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

กรณีชำระภาษีทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ ให้ผู้เสียภาษีชำระภาษี โดยส่งธนาคัตติ ตัวแลกเงินไปรษณีย์ เช็คธนาคารหรือเช็คที่ธนาคารรับรอง ส่งจ่ายให้แก่กรมสรรพากร และให้ถือว่าวันที่หน่วยงานให้บริการไปรษณีย์ประทับตราลงทะเบียนเป็นวันที่ชำระภาษี

กรณีชำระโดยผ่านทางธนาคารหรือวิธีการอื่นใด ให้ผู้เสียภาษีชำระภาษีต่อธนาคารหรือโดยวิธีการตามที่กำหนด และให้ถือว่าวันที่ธนาคารได้รับเงินภาษีหรือวันที่มีการชำระเงินค่าภาษีโดยวิธีการที่กำหนดเป็นวันที่ชำระภาษี

มาตรา ๒๓ ในการชำระภาษีตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้เสียภาษีอาจขอผ่อนชำระเป็นงวด งวดละเท่า ๆ กัน จำนวนงวดและจำนวนเงินภาษีขั้นต่ำที่มีสิทธิผ่อนชำระรวมทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการผ่อนชำระให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่ผู้เสียภาษีตามวรรคหนึ่งไม่ชำระภาษีตามระยะเวลาที่กำหนดในการผ่อนชำระ ให้ผู้เสียภาษีหมดสิทธิที่จะผ่อนชำระ และต้องเสียเงินเพิ่มอีกร้อยละหนึ่งต่อเดือนของจำนวนภาษีที่ค้างชำระ เศษของเดือนให้นับเป็นหนึ่งเดือน

มาตรา ๒๔ รายการที่ยื่นเพื่อเสียภาษีนั้น ให้พนักงานประเมินเป็นผู้ประเมินภาษี และเมื่อได้ประเมินแล้ว ให้แจ้งจำนวนภาษีที่ประเมินไปยังผู้เสียภาษี ในกรณีนี้จะอุทธรณ์การประเมินก็ได้

การประเมินภาษีตามวรรคหนึ่ง ถ้าเมื่อประเมินแล้วไม่ต้องเรียกเก็บภาษีเพิ่มหรือคืนภาษีแก่ผู้เสียภาษี การแจ้งจำนวนภาษีเป็นอันงดไม่ต้องกระทำ

มาตรา ๒๕ ในกรณีที่กรมสรรพากรพบว่ามีกรณีประเมินภาษีผิดพลาดหรือไม่ครบถ้วน ให้กรมสรรพากรมีอำนาจทบทวนการประเมินภาษีให้ถูกต้องตามที่ผู้เสียภาษีมียุติว่าต้องเสียได้ ทั้งนี้ ให้นำความในมาตรา ๑๖ วรรคสอง และมาตรา ๑๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การทบทวนการประเมินภาษีตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เมื่อพ้นสามปีนับแต่วันสุดท้ายแห่งกำหนดเวลาการชำระภาษีตามพระราชบัญญัตินี้

ในกรณีที่ต้องมีกรณีชำระภาษีเพิ่มเติม ให้กรมสรรพากรแจ้งการประเมินภาษีตามวรรคหนึ่ง และส่งแบบประเมินภาษีให้แก่ผู้เสียภาษี และให้ผู้เสียภาษีชำระภาษีที่ต้องเสียเพิ่มเติมโดยไม่ต้องเสียเบี้ยปรับหรือเงินเพิ่มภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งการประเมิน

ในกรณีที่มีการชำระภาษีไว้เกินจำนวนที่จะต้องเสีย ให้กรมสรรพากรมีหนังสือแจ้งให้

ผู้เสียหายทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ตรวจสอบพบว่ามี การประเมินภาษีผิดพลาด เพื่อให้ มารับเงินที่ชำระเกินคืนภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง

มาตรา ๒๖ ผู้ใดเสียภาษีโดยไม่มีหน้าที่ต้องเสียหรือเสียภาษีเกินกว่าจำนวนที่ต้องเสีย ไม่ว่าโดยความผิดพลาดของตนเองหรือจากการประเมินของกรมสรรพากร ผู้นั้นมีสิทธิได้รับเงินคืน การขอรับเงินคืนตามวรรคหนึ่ง ให้ยื่นคำร้องต่อกรมสรรพากรตามแบบที่รัฐมนตรี ประกาศกำหนด ภายในสามปีนับแต่วันที่ชำระภาษี ในการนี้ ให้ผู้ยื่นคำร้องส่งเอกสารหลักฐาน หรือคำชี้แจงใด ๆ ประกอบคำร้องด้วย

ให้พนักงานประเมินพิจารณาคำร้องให้เสร็จสิ้นและแจ้งผลการพิจารณาคำร้องให้ผู้ ยื่นคำร้องทราบภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่รับคำร้อง ทั้งนี้ ในกรณีที่พนักงานประเมินเห็นว่า ผู้ยื่นคำร้องมีสิทธิได้รับเงินคืน ให้อธิบดีมีคำสั่งคืนเงินให้แก่ผู้ยื่นคำร้อง โดยต้องแจ้งคำสั่งให้ ผู้ยื่นคำร้องทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ให้มีคำสั่ง

ในกรณีที่กรมสรรพากรเป็นผู้ประเมินภาษีผิดพลาด ให้อธิบดีสั่งให้ดอกเบียแก่ผู้ได้ รับคืนเงินในอัตราร้อยละหนึ่งต่อเดือนหรือเศษของเดือนของเงินที่ได้รับคืนโดยไม่คิดทบต้น นับแต่วันที่ยื่นคำร้องขอรับคืนเงินจนถึงวันที่คืนเงิน แต่ต้องไม่เกินจำนวนเงินที่ได้รับคืน

ถ้าผู้ยื่นคำร้องไม่มารับเงินคืนภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ให้เงินนั้นตกเป็น ของรายได้ของแผ่นดิน

มาตรา ๒๗ ถ้าผู้เสียภาษีไม่ปฏิบัติตามหมายหรือคำสั่งของพนักงานประเมินตาม มาตรา ๒๕ หรือไม่ยอมตอบคำถามเมื่อซักถาม โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร พนักงานประเมินมี อำนาจประเมินเงินภาษีตามที่รู้เห็นว่าถูกต้อง และแจ้งจำนวนเงินซึ่งต้องชำระไปยังผู้เสียภาษี ในกรณีนี้ห้ามมิให้อุทธรณ์การประเมิน

มาตรา ๒๘ ถ้าผู้ได้รับหมายหรือคำสั่งของกรมสรรพากร หรือพนักงานประเมิน แล้ว แต่กรณี ไม่ปฏิบัติตามหมายหรือคำสั่งของกรมสรรพากรหรือพนักงานประเมิน ตามมาตรา ๒๖ หรือไม่ยอมตอบคำถามเมื่อซักถาม โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร กรมสรรพากรหรือพนักงาน ประเมิน มีอำนาจประเมินเงินภาษีตามที่รู้เห็นว่าถูกต้อง และแจ้งจำนวน ภาษีไปยังผู้เสียภาษี ในกรณีนี้ห้ามมิให้อุทธรณ์การประเมิน

หมวด ๔

การลดและการยกเว้นภาษี

มาตรา ๒๙ การลดภาษีสำหรับที่ดินบางประเภทเพื่อให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ กิจการ หรือสภาพแห่งท้องที่ ให้กระทำได้โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา แต่จะกำหนดให้ลด ภาษีเกินกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนภาษีที่จะต้องเสียมิได้

มาตรา ๓๐ ในกรณีที่ดินได้รับความเสียหายมากหรือถูกทำลายให้เสื่อมสภาพด้วยเหตุอันพันวิสัยที่จะป้องกันได้โดยทั่วไป ให้อธิบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการภาษีที่ดิน มีอำนาจประกาศลดหรือยกเว้นภาษีสำหรับพื้นที่ที่เกิดเหตุขึ้นในช่วงระยะเวลาใดช่วงระยะเวลาหนึ่งได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๓๑ ในกรณีที่มีเหตุอันทำให้ที่ดินได้รับความเสียหายให้ผู้เสียภาษีมลสิทธิ์ยื่นคำขอลดหรือยกเว้นภาษีที่จะต้องเสียต่ออธิบดีได้ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

เมื่อมีการยื่นคำขอลดหรือยกเว้นภาษีตามวรรคหนึ่ง ให้อธิบดีตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงขึ้นชุดหนึ่งเพื่อดำเนินการพิจารณาคำขอลดหรือยกเว้นภาษีดังกล่าว หากปรากฏข้อเท็จจริงเป็นที่เชื่อได้ว่ามีเหตุอันสมควรลดหรือยกเว้นภาษีให้แก่ผู้ยื่นคำร้อง ให้อธิบดีมีอำนาจออกคำสั่งลดหรือยกเว้นภาษีได้ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงสัดส่วน ความเสียหายที่เกิดขึ้นและระยะเวลาที่ไม่ได้รับประโยชน์จากที่ดินนั้น

คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงตามวรรคสองอาจได้รับคำตอบแทนตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

หมวด ๕ ภาษีด่างชำระ

มาตรา ๓๒ ภาษีที่มีได้ชำระภายในเวลาที่กำหนด ให้ถือเป็นภาษีด่างชำระ

มาตรา ๓๓ การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมโอนกรรมสิทธิ์ในที่ดินของบุคคลซึ่งมีภาษีด่างชำระจะกระทำมิได้ เว้นแต่เป็นกรณีขายทอดตลาดตามมาตรา ๓๖ หรือเป็นการขายทอดตลาดตามกฎหมายว่าด้วยภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง หรือเป็นการขายทอดตลาดโดยคำสั่งศาล

มาตรา ๓๔ ภายในเดือนมิถุนายนของทุกปี ให้กรมสรรพากรแจ้งรายชื่อบุคคลซึ่งมีภาษีด่างชำระให้กรมที่ดินทราบ และให้กรมที่ดินแจ้งข้อมูลดังกล่าวไปยังสำนักงานที่ดินหรือสำนักงานที่ดินสาขาที่บุคคลซึ่งมีภาษีด่างชำระมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินอยู่ในเขตท้องที่ของสำนักงานที่ดินหรือสำนักงานที่ดินสาขานั้น เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมโอนกรรมสิทธิ์ในที่ดินต่อไป

มาตรา ๓๕ เพื่อประโยชน์ในการเร่งรัดภาษีด่างชำระ ให้กรมสรรพากรมีหนังสือแจ้งเตือนผู้เสียภาษีที่มีภาษีด่างชำระภายในเดือนพฤษภาคมของปี เพื่อให้มาชำระภาษีด่างชำระ พร้อมทั้งเบี้ยปรับและเงินเพิ่มตามที่กำหนดในหมวด ๖

มาตรา ๓๖ ถ้าผู้เสียภาษีมิได้ชำระภาษีด่างชำระ เบี้ยปรับและเงินเพิ่มภายในเวลาที่กำหนดไว้ในหนังสือแจ้งเตือนตามมาตรา ๓๕ เมื่อพ้นเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งเตือนดังกล่าวแล้ว ให้อธิบดีมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือยึด आयัด และขายทอดตลาด

ทรัพย์สินของผู้เสียหายเพื่อนำเงินมาชำระภาษีค้างชำระ เบี้ยปรับ เงินเพิ่ม และค่าใช้จ่ายอันเนื่องมาจากการยึด आयัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้นได้ แต่ห้ามมิให้ยึด आयัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้เสียหายเกินกว่าความจำเป็นที่พอจะชำระภาษีค้างชำระ เบี้ยปรับ เงินเพิ่ม และค่าใช้จ่ายดังกล่าว

วิธีการยึด आयัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้เสียหายตามวรรคหนึ่ง ให้นำวิธีการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ การยึด आयัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้เสียหายไม่ให้หมายความรวมถึงการยึด आयัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้มีหน้าที่ชำระภาษีแทนตามมาตรา ๒๐

มาตรา ๓๗ เพื่อประโยชน์ในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามมาตรา ๓๖ ให้อธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายจากอธิบดีมีอำนาจ

(๑) เรียกผู้เสียหายมาให้ถ้อยคำ

(๒) สั่งให้ผู้เสียหายนำบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานอื่นอันจำเป็นแก่การจัดเก็บภาษีค้างชำระมาตรวจสอบ

(๓) ตรวจสอบ ค้น หรือยึดบัญชี เอกสารหรือหลักฐานอื่นของผู้เสียหาย

(๔) เข้าไปในที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างหรือสถานที่อื่นที่เกี่ยวข้องในเวลาทำการของสถานที่นั้น ในการนี้ ให้มีอำนาจสอบถามบุคคลที่อยู่ในสถานที่นั้นเท่าที่จำเป็นเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษี

การดำเนินการตาม (๑) หรือ (๒) ต้องให้เวลาล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือเรียกหรือคำสั่ง และการออกคำสั่งและทำการตาม (๓) หรือ (๔) ต้องเป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๓๘ ในกรณีที่มีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้เสียหายไว้แล้ว ถ้าผู้เสียหายได้นำเงินมาชำระค่าภาษีค้างชำระ เบี้ยปรับ เงินเพิ่ม และค่าใช้จ่ายอันเนื่องมาจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สินโดยครบถ้วนก่อนการขายทอดตลาด ให้อธิบดีมีคำสั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นและดำเนินการแจ้งการถอนการยึดหรืออายัดไปยังเจ้าพนักงานผู้ยึดหรืออายัดให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ชำระค่าภาษีที่ค้างชำระ เบี้ยปรับ เงินเพิ่ม และค่าใช้จ่ายอันเนื่องมาจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สินครบถ้วนแล้ว

มาตรา ๓๙ การขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้เสียหายตามมาตรา ๓๖ จะกระทำมิได้ในระหว่างระยะเวลาที่ให้คัดค้านหรือฟ้องเป็นคดีต่อศาลตามมาตรา ๔๗ และตลอดเวลาที่มีการพิจารณาและวินิจฉัยคำคัดค้านหรือการฟ้องเป็นคดีต่อศาลดังกล่าวยังไม่ถึงที่สุด

มาตรา ๔๐ เงินที่ได้จากการขายทอดตลาดตามมาตรา ๓๖ ให้หักไว้เป็นค่าภาษีค้างชำระ เบี้ยปรับ เงินเพิ่ม และค่าใช้จ่ายอันเนื่องมาจากการยึด आयัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้นเหลือเท่าใดให้คืนแก่ผู้เสียหาย

มาตรา ๔๒ ในกรณีที่เป็นการขายทอดตลาดที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างใดตามคำพิพากษา ก่อนทำการขายทอดตลาด ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีแจ้งกรมสรรพากร ให้แจ้งรายการภาษี ค้างชำระสำหรับที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างนั้นต่อเจ้าพนักงานบังคับคดีภายในสามสิบวันนับแต่วัน ที่ได้รับแจ้งจากเจ้าพนักงานบังคับคดี และเมื่อทำการขายทอดตลาดแล้ว ให้เจ้าพนักงาน บังคับคดีกักเงินที่ได้รับจากการขายทอดตลาดไว้เท่ากับจำนวนค่าภาษีค้างชำระ และนำส่งเงิน ดังกล่าวให้กรมสรรพากรเพื่อชำระหนี้ค่าภาษีที่ค้างชำระดังกล่าว

หมวด ๖ เบี้ยปรับและเงินเพิ่ม

มาตรา ๔๒ ในกรณีที่ผู้เสียภาษีมิได้ชำระภาษีภายในเวลาที่กำหนด ให้เสียเบี้ยปรับ ร้อยละสิบของจำนวนภาษีค้างชำระ เว้นแต่ผู้เสียภาษีได้ชำระภาษีก่อนจะได้รับหนังสือแจ้งเตือน ตามมาตรา ๓๕ ให้เสียเบี้ยปรับร้อยละหนึ่งของจำนวนภาษีค้างชำระ

มาตรา ๔๓ ในกรณีที่ผู้เสียภาษีมิได้ชำระภาษีภายในเวลาที่กำหนด แต่ต่อมาได้ชำระ ภาษีภายในเวลาที่กำหนดไว้ในหนังสือแจ้งเตือนตามมาตรา ๓๕ ให้เสียเบี้ยปรับร้อยละสองของ จำนวนภาษีค้างชำระ

มาตรา ๔๔ ผู้เสียภาษีผู้ใดมิได้ชำระภาษีภายในเวลาที่กำหนด ให้เสียเงินเพิ่มอีก ร้อยละหนึ่งต่อเดือนของจำนวนภาษีค้างชำระ เศษของเดือนให้นับเป็นหนึ่งเดือน ทั้งนี้ มิให้นำ เบี้ยปรับมารวมคำนวณเพื่อเสียเงินเพิ่มด้วย

ในกรณีอธิบดีอนุมัติให้ขยายกำหนดเวลาชำระภาษี และได้มีการชำระภาษีภายใน กำหนดเวลาที่ขยายให้นั้น เงินเพิ่มตามวรรคหนึ่งให้ลดลงเหลือร้อยละศูนย์จุดห้าต่อเดือนหรือ เศษของเดือน

เงินเพิ่มตามมาตรา นี้ ให้เริ่มนับเมื่อพ้นกำหนดเวลาชำระภาษีจนถึงวันที่มีการ ชำระภาษี แต่มิให้เกินกว่าจำนวนภาษีที่ต้องชำระโดยไม่รวมเบี้ยปรับ และมิให้คิดทบต้น

มาตรา ๔๕ เบี้ยปรับอาจงดหรือลดลงได้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๔๖ เบี้ยปรับและเงินเพิ่มตามหมวดนี้ให้ถือเป็นภาษี

หมวด ๗ การคัดค้านการประเมินภาษี

มาตรา ๔๗ เมื่อผู้เสียภาษีได้รับแจ้งการประเมินภาษีตามมาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๒๔ หรือมาตรา ๒๕ แล้วเห็นว่า การประเมินภาษีนั้นไม่ถูกต้อง ให้มีสิทธิคัดค้านและขอให้อธิบดี

พิจารณาทบทวนการประเมินหรือการเรียกเก็บภาษีได้ โดยให้ยื่นคำร้องต่ออธิบดีตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ทั้งนี้ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งการประเมินภาษีหรือการเรียกเก็บภาษี แล้วแต่กรณี

อธิบดีต้องพิจารณาคำร้องของผู้เสียภาษีตามวรรคหนึ่งให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องดังกล่าว และแจ้งคำสั่งพร้อมด้วยเหตุผลเป็นหนังสือไปยังผู้เสียภาษีโดยไม่ชักช้า กรณีที่อธิบดีพิจารณาคำร้องของผู้เสียภาษีไม่แล้วเสร็จภายในระยะเวลาดังกล่าวให้ถือว่าอธิบดีเห็นชอบกับคำร้องของผู้เสียภาษี

ในกรณีที่อธิบดีพิจารณาเห็นชอบกับคำร้องของผู้เสียภาษี ให้แจ้งจำนวนภาษีที่จะต้องเสียเป็นหนังสือไปยังผู้เสียภาษี และให้ผู้เสียภาษีมารับชำระภาษีคืนภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งดังกล่าว

ในกรณีที่อธิบดีพิจารณาไม่เห็นชอบกับคำร้องของผู้เสียภาษี ผู้เสียภาษีมีสิทธิฟ้องเป็นคดีต่อศาลได้ แต่ต้องยื่นฟ้องต่อศาลภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือคำสั่งไม่เห็นชอบ

การคัดค้านไม่เป็นการทุเลาการชำระภาษี เว้นแต่ผู้เสียภาษีจะได้อื่นคำร้องต่ออธิบดีขอให้ทุเลาการชำระภาษีไว้ก่อน และอธิบดีมีคำสั่งให้ทุเลาการชำระภาษีแล้ว ในกรณีเช่นว่านี้ให้อธิบดีมีคำสั่งให้ทุเลาการชำระภาษีเฉพาะส่วนต่างที่เพิ่มขึ้นจากจำนวนภาษีที่ต้องเสียในปีก่อนและจะสั่งให้วางประกันตามที่เห็นสมควรก็ได้

ในกรณีที่อธิบดีได้สั่งให้ทุเลาการชำระภาษีตามวรรคห้าไว้แล้ว ถ้าต่อมาปรากฏว่าผู้เสียภาษีได้กระทำการใด ๆ เพื่อประวิงการชำระภาษี หรือจะกระทำการโอน ขาย จำหน่าย หรือยกย้ายทรัพย์สินทั้งหมดหรือบางส่วนเพื่อให้พ้นอำนาจการยึดหรืออายัด อธิบดีมีอำนาจเพิกถอนคำสั่งให้ทุเลาการชำระภาษีนั้นได้

หมวด ๘ บทกำหนดโทษ

มาตรา ๔๘ ผู้ใดไม่มาให้ถ้อยคำต่อพนักงานประเมินตามมาตรา ๑๗ โดยไม่มีเหตุอันสมควร ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

มาตรา ๔๙ ผู้ใดเป็นผู้เสียภาษีที่ได้รับแจ้งการประเมินภาษี แต่ละเลยไม่ยื่นแบบชำระภาษีตามมาตรา ๑๘ เพื่อหลีกเลี่ยงการเสียภาษีอากร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๐ ผู้ใดขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๔ ของพนักงานประเมิน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๑ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามหมายหรือคำสั่งของพนักงานประเมินหรือกรมสรรพากรตามมาตรา ๒๗ หรือมาตรา ๒๘ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

มาตรา ๕๒ ผู้ใดขัดขวางหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของอธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายจากอธิบดีตามมาตรา ๓๗ หรือทำลาย ย้ายไปเสีย ซ่อนเร้น หรือโอนไปให้แก่บุคคลอื่นซึ่งทรัพย์สินที่อธิบดีมีคำสั่งให้ยึดหรืออายัด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๓ ผู้ใดจงใจแจ้งข้อความอันเป็นเท็จหรือนำพยานหลักฐานอันเป็นเท็จ มาแสดง หรือกระทำการใด ๆ อันมิชอบด้วยกฎหมายหรืออันวิญญูชนไม่พึงกระทำเพื่อให้ที่ดินซึ่งตนหรือบุคคลอื่นมีกรรมสิทธิ์อยู่มีขนาดเล็กลงหรือเสื่อมมูลค่าลง เพื่อหลีกเลี่ยงการเสียภาษีหรือเพื่อให้เสียภาษีน้อยลง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามเดือนถึงเจ็ดปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท

มาตรา ๕๔ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย

มาตรา ๕๕ ความผิดตามมาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๕๑ หรือมาตรา ๕๒ ให้อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายมีอำนาจเปรียบเทียบได้

เมื่อผู้กระทำผิดได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในสามสิบวัน ให้ถือว่าคดีเล็กกันตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ถ้าผู้กระทำผิดไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระเงินค่าปรับภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ดำเนินคดีต่อไป

เงินค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบตามพระราชบัญญัตินี้ให้นำส่งเป็นรายได้ของแผ่นดิน

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของ ร่างพระราชบัญญัติภาษีที่ดินรวมแปลง พ.ศ.

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติภาษีที่ดินรวมแปลง พ.ศ.

เนื่องจากการสะสมที่ดินในฐานะสินทรัพย์เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาอย่างยาวนานในประเทศไทย นับแต่ที่มีประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๔๙ ลงวันที่ ๑๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๒ ให้บุคคลสัญชาติไทยสามารถถือครองที่ดินในกิจการต่าง ๆ ได้โดยไม่จำกัดจำนวน ทำให้เกิดปัญหาการกระจุกตัวของที่ดินอยู่กับประชาชนบางกลุ่ม ในขณะที่ประชาชนบางกลุ่มไม่มีที่ดินทำกินเนื่องจากไม่มีการกระจายการถือครอง อีกทั้งการถือครองที่ดินในประเทศไทยนั้นยังมีต้นทุนที่ต่ำ เพราะในปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายใดกำหนดให้บุคคลซึ่งถือครองที่ดินจำนวนมากต้องเสียภาษีหรือค่าธรรมเนียมที่สูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเทียบกับบุคคลที่ถือครองที่ดินจำนวนน้อยกว่า เพื่อให้การกระจายการถือครองที่ดินเป็นไปอย่างทั่วถึง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สารสำคัญของร่างพระราชบัญญัติภาษีที่ดินรวมแปลง พ.ศ.

๒.๑ ภาษีที่ดินรวมแปลงอยู่ในประเภทภาษีอากรประเมิน โดยกรมสรรพากรมีอำนาจจัดเก็บภาษี (ร่างมาตรา ๖ และ ๗)

๒.๒ ภาษีที่จัดเก็บได้ให้หนังสือเป็นรายได้ของแผ่นดิน โดยรัฐมนตรีอาจประกาศกำหนดให้บางส่วนของภาษีที่จัดเก็บได้เป็นรายได้ของสถาบันบริหารจัดการธนาคารที่ดิน หรือหน่วยงานของรัฐอื่นซึ่งมีพันธกิจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินก่อนนำส่งเป็นรายได้ของแผ่นดินก็ได้ (ร่างมาตรา ๗)

๒.๓ ให้ที่ดินบางประเภทได้รับยกเว้นจากการจัดเก็บภาษี (ร่างมาตรา ๘)

๒.๔ บุคคลที่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่ดินแปลงหนึ่งหรือหลายแปลงซึ่งมีขนาดรวมกันตั้งแต่ห้าสิบไร่ขึ้นไป และมูลค่ารวมของที่ดินนั้นสูงกว่ายี่สิบล้านบาท ในวันที่ ๑ มกราคมของทุกปี มีหน้าที่ต้องเสียภาษี (ร่างมาตรา ๙)

๒.๕ ในกรณีของนิติบุคคล เพียงแต่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่ดินตั้งแต่หนึ่งไร่ขึ้นไป โดยไม่จำกัดมูลค่า ก็มีหน้าที่ต้องเสียภาษีแล้ว (ร่างมาตรา ๙)

๒.๖ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ และพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา (ร่างมาตรา ๑๐)

๒.๗ ฐานภาษีเพื่อการคำนวณภาษีตามพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่ มูลค่ารวมของที่ดินทั้งหมดซึ่งบุคคลหนึ่งเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์อยู่ในวันที่ ๑ มกราคมของทุกปี โดยการคำนวณมูลค่าของที่ดินให้เป็นไปตามราคาประเมินทุนทรัพย์ที่ดิน (ร่างมาตรา ๑๓)

๒.๘ การคำนวณภาษีให้ใช้ฐานภาษีซึ่งคำนวณได้ตามมาตรา ๑๓ คุณด้วยอัตราภาษีตามมาตรา ๑๔ แล้วหักด้วยมูลค่าของภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างที่ได้ชำระหรือที่จะต้องชำระ แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีนั้นตามกฎหมายว่าด้วยภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ผลลัพธ์ที่ได้เป็นจำนวนภาษีที่ต้องเสีย (ร่างมาตรา ๑๕)

๒.๙ ในกรณีที่เจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินเป็นนิติบุคคล ให้ใช้อัตราภาษีสูงสุดตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาในการคำนวณภาษี โดยไม่คำนึงถึงมูลค่าและขนาดของที่ดิน (ร่างมาตรา ๑๕)

๒.๑๐ ในแต่ละปี ให้กรมสรรพากรแจ้งการประเมินภาษี โดยส่งแบบประเมินภาษีให้แก่ผู้เสียภาษีตามมาตรา ๙ ภายในเดือนกุมภาพันธ์ (ร่างมาตรา ๑๖)

๒.๑๑ ให้พนักงานประเมินมีอำนาจเรียกผู้เสียภาษีหรือบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำหรือส่งเอกสารหรือหลักฐานอื่นใดมาเพื่อตรวจสอบเพื่อการประเมินภาษี (ร่างมาตรา ๑๗)

๒.๑๒ ในแต่ละปี ให้ผู้เสียภาษียื่นแบบชำระภาษี และชำระภาษีต่อกรมสรรพากรหรือสำนักงานสรรพากรเขตพื้นที่ ที่อยู่ในเขตที่ตนอาศัยอยู่ ตามแบบและวิธีการที่อธิบดีกำหนด ภายในเดือนเมษายน (ร่างมาตรา ๑๘)

๒.๑๓ ให้กรมที่ดิน กรมธนารักษ์ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งข้อมูลการถือครองที่ดิน บัญชีกำหนดราคาประเมินทุนทรัพย์ที่ดิน ข้อมูลการประเมินและการชำระภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง และข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องซึ่งกรมสรรพากรร้องขอ ให้แก่กรมสรรพากร (ร่างมาตรา ๑๙)

๒.๑๔ กรมสรรพากรอาจมอบหมายให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นรับชำระภาษี แทนกรมสรรพากรได้ (ร่างมาตรา ๒๑)

๒.๑๕ ในการชำระภาษีตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้เสียภาษีอาจขอผ่อนชำระเป็นงวดได้ (ร่างมาตรา ๒๓)

๒.๑๖ รายการที่ยื่นเพื่อเสียภาษีนั้น ให้พนักงานประเมินเป็นผู้ประเมินภาษี และเมื่อได้ประเมินแล้ว ให้แจ้งจำนวนภาษีที่ประเมินไปยังผู้เสียภาษี ในกรณีนี้จะอุทธรณ์การประเมินก็ได้ แต่ถ้าประเมินแล้วไม่ต้องเรียกเก็บภาษีเพิ่มหรือคืนภาษีแก่ผู้เสียภาษี การแจ้งจำนวนภาษีเป็นอันคงไม่ต้องกระทำ (ร่างมาตรา ๒๔)

๒.๑๗ ในกรณีที่กรมสรรพากรพบว่ามีการประเมินภาษีผิดพลาดหรือไม่ครบถ้วน ให้กรมสรรพากรมีอำนาจบททวนการประเมินภาษีให้ถูกต้องตามผู้เสียภาษีมีหน้าที่ต้องเสียได้ ภายในระยะเวลาสามปีนับแต่วันสุดท้ายแห่งกำหนดเวลาการชำระภาษี (ร่างมาตรา ๒๕)

๒.๑๘ ผู้ใดเสียภาษีโดยไม่มีหน้าที่ต้องเสียหรือเสียภาษีเกินกว่าจำนวนที่ต้องเสีย ไม่ว่าโดยความผิดพลาดของตนเองหรือจากการประเมินของกรมสรรพากร ผู้นั้นมีสิทธิได้รับเงินคืน โดยต้องมารับเงินคืนภายในหนึ่งปี (ร่างมาตรา ๒๖)

๒.๑๙ การลดภาษีสำหรับที่ดินบางประเภทเพื่อให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ กิจการ หรือสภาพแห่งท้องที่ ให้กระทำได้โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา แต่จะกำหนดให้ลดภาษีเกินกว่า กึ่งหนึ่งของจำนวนภาษีที่จะต้องเสียมิได้ (ร่างมาตรา ๒๗)

๒.๒๐ ภาษีที่มีได้ชำระภายในเวลาที่กำหนด ให้ถือเป็นภาษีค้างชำระ (ร่างมาตรา ๓๒)

๒.๒๑ การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมโอนกรรมสิทธิ์ในที่ดินของบุคคลซึ่งมีภาษีค้างชำระจะกระทำมิได้ เว้นแต่เป็นกรณีขายทอดตลาดตามกฎหมาย หรือโดยคำสั่งศาล (ร่างมาตรา ๓๓)

๒.๒๒ ภายในเดือนมิถุนายนของทุกปี ให้กรมสรรพากรแจ้งรายชื่อบุคคลซึ่งมีภาษีค้างชำระให้กรมที่ดินทราบ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมโอนกรรมสิทธิ์ ในที่ดินต่อไป (ร่างมาตรา ๓๔)

๒.๒๓ ให้กรมสรรพากรมีหนังสือแจ้งเตือนผู้เสียภาษีที่มีภาษีค้างชำระภายในเดือน พฤษภาคมของปี เพื่อให้มาชำระภาษีค้างชำระพร้อมทั้งเบี้ยปรับและเงินเพิ่ม (ร่างมาตรา ๓๕)

๒.๒๔ เมื่อพ้นเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งเตือนผู้เสียภาษีที่มีภาษีค้างชำระ ให้อธิบดีมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือยึด आयัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้เสียภาษี เพื่อนำเงินมาชำระภาษีค้างชำระ เบี้ยปรับ เงินเพิ่ม และค่าใช้จ่ายอันเนื่องมาจากการยึด आयัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้นได้ (ร่างมาตรา ๓๖)

๒.๒๕ อธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายจากอธิบดีมีอำนาจเรียก ผู้เสียภาษีมาให้ถ้อยคำ สั่งให้ผู้เสียภาษีนำบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานอื่นอันจำเป็นแก่การ จัดเก็บภาษีค้างชำระมาตรวจสอบ ตรวจสอบ ค้น หรือยึดบัญชี เอกสารหรือหลักฐานอื่นของ ผู้เสียภาษี และเข้าไปในที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างหรือสถานที่อื่นที่เกี่ยวข้อง (ร่างมาตรา ๓๗)

๒.๒๖ การขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้เสียภาษี จะกระทำมิได้ในระหว่างระยะเวลา ที่ให้คัดค้านหรือฟ้องเป็นคดีต่อศาล (ร่างมาตรา ๔๐)

๒.๒๗ ในกรณีที่ผู้เสียหายมิได้ชำระภาษีภายในเวลาที่กำหนด ให้เสียเบี้ยปรับ ร้อยละสิบของจำนวนภาษีค้างชำระ เว้นแต่ผู้เสียหายได้ชำระภาษีก่อนจะได้รับหนังสือแจ้ง เตือน ให้เสียเบี้ยปรับร้อยละหนึ่งของจำนวนภาษีค้างชำระ ถ้าชำระภาษีภายในเวลาที่กำหนด ไว้ในหนังสือแจ้งเตือน ให้เสียเบี้ยปรับร้อยละสองของภาษีค้างชำระ (ร่างมาตรา ๔๒ และ ๔๓)

๒.๒๘ ผู้เสียหายผู้ใดมิได้ชำระภาษีภายในเวลาที่กำหนด ให้เสียเงินเพิ่มอีกร้อยละหนึ่ง ต่อเดือนของจำนวนภาษีค้างชำระ (ร่างมาตรา ๔๔)

๒.๒๙ ผู้เสียหายมีสิทธิคัดค้านและขอให้อธิบดีพิจารณาทบทวนการประเมินหรือการ เรียกเก็บภาษีได้ ในกรณีที่อธิบดีไม่เห็นชอบกับคำตัดคำของผู้เสียหาย ผู้เสียหายมีสิทธิฟ้อง เป็นคดีต่อศาลได้ (ร่างมาตรา ๔๗)

๒.๓๐ ผู้ใดเป็นผู้เสียหายที่ได้รับแจ้งการประเมินภาษี แต่ละเลยไม่ยื่นแบบชำระภาษี เพื่อหลีกเลี่ยงการเสียภาษีอากร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ร่างมาตรา ๔๙)

๒.๓๑ ผู้ใดขัดขวางหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของอธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้ รับมอบหมายจากอธิบดี หรือทำลาย ย้ายไปเสีย ซ่อนเร้น หรือโอนไปให้แก่บุคคลอื่นซึ่งทรัพย์สิน ที่อธิบดีมีคำสั่งให้ยึดหรืออายัด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ร่างมาตรา ๕๒)

๒.๓๒ ผู้ใดจงใจแจ้งข้อความอันเป็นเท็จหรือนำพยานหลักฐานอันเป็นเท็จมาแสดง หรือกระทำการใด ๆ อันมิชอบด้วยกฎหมายหรืออันวิญญูชนไม่พึงกระทำเพื่อให้ที่ดินซึ่งตนหรือ บุคคลอื่นมีกรรมสิทธิ์อยู่มีขนาดเล็กลงหรือเสื่อมมูลค่าลง เพื่อหลีกเลี่ยงการเสียภาษีหรือเพื่อให้ เสียภาษีน้อยลง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามเดือนถึงเจ็ดปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท (ร่างมาตรา ๕๓)

๒.๓๓ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคล นั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบ ในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำ การและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้อง รับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย (ร่างมาตรา ๕๔)

ร่างพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

(ภักดิ์เทิล น่วมเจิม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

ยื่นเข้าสภาแล้ว

**บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง (ฉบับที่ ..)**

พ.ศ.

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. ๒๕๖๒

เหตุผล

โดยที่พระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้บังคับใช้มา เป็นระยะเวลาหนึ่ง พบปัญหาความไม่ยืดหยุ่นในการกำหนดอัตราภาษีโดยองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ขาดกลไกในการใช้ป้องกันการหลบเลี่ยงภาษีด้วยการเปลี่ยนพื้นที่รกร้างในเมือง เป็นพื้นที่เกษตรกรรม รวมไปถึงขั้นตอนและวิธีการประเมินและจัดเก็บภาษีที่ไม่สอดคล้องกับ ประสิทธิภาพที่แท้จริงในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้เกิดความ ไม่เป็นธรรมในการจัดเก็บภาษี และทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสูญเสียรายได้ เป็นจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

**ร่างพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง
(ฉบับที่ ..)**

พ.ศ.

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิ และเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๗ ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้การจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ อันจะมีประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับ เงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง (ฉบับที่ ..) พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในบทนิยามคำว่า “สิ่งปลูกสร้าง” ในมาตรา ๕ แห่ง พระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

““สิ่งปลูกสร้าง” หมายความว่า โรงเรือน อาคาร ตึก ท่าเทียบเรือ หรือสิ่งปลูกสร้าง
อย่างอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนด และให้หมายรวมถึงห้องชุด
หรือแพที่บุคคลอาจใช้อาศัยได้หรือที่มีไว้เพื่อหาผลประโยชน์ด้วย”

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติภาษีที่ดิน
และสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

“ถ้าไม่สามารถส่งหนังสือตามวิธีการที่กำหนดในวรรคหนึ่งได้ จะกระทำโดยวิธีส่ง
ประกาศแจ้งความในหนังสือพิมพ์ หรือประกาศในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นทางการขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นก็ได้”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในวรรคสี่ของมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติภาษีที่ดิน
และสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

“คณะกรรมการภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างจังหวัด มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาให้
ความเห็นชอบการลดภาษีหรือยกเว้นภาษีของผู้บริหารท้องถิ่นตามมาตรา ๕๖ หรือมาตรา ๕๗
และให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำแก่ผู้บริหารท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นในจังหวัด รวมทั้งปฏิบัติการอื่นตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้”

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง
พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๓๗ ประเภทของการใช้ประโยชน์ที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้าง มีดังต่อไปนี้

- (๑) การใช้ประโยชน์ที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างเพื่อการเกษตรกรรม
- (๒) การใช้ประโยชน์ที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างเพื่อการอยู่อาศัย
- (๓) การใช้ประโยชน์ที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างเพื่อการพาณิชย์กรรม
- (๔) การใช้ประโยชน์ที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างเพื่อการอุตสาหกรรม
- (๕) การใช้ประโยชน์ที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างเพื่อการอื่น
- (๖) ที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างที่ทิ้งไว้ว่างเปล่าหรือไม่ได้ทำประโยชน์ตามสภาพ

การใช้ประโยชน์ตาม (๑) ต้องเป็นการทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ และกิจการอื่น
ตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยร่วมกัน
ประกาศกำหนด ทั้งนี้ ในการจัดทำประกาศดังกล่าวให้นำความเห็นของรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มาประกอบการพิจารณาด้วย

การพิจารณาว่าที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างใดใช้ประโยชน์ตาม (๒) (๓) (๔) หรือ (๕)
ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
มหาดไทยร่วมกันประกาศกำหนด

การพิจารณาว่าที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างใดถูกทิ้งไว้ว่างเปล่าหรือไม่ได้ทำประโยชน์
ตามสภาพตาม (๖) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง”

มาตรา ๗ ให้เพิ่มข้อความต่อไปนี้เป็น มาตรา ๓๗/๑ แห่งพระราชบัญญัติภาษีที่ดิน
และสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. ๒๕๖๒

“มาตรา ๓๗/๑ ที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้าง ให้จัดเก็บภาษีตามอัตรากาษาไม่เกิน ร้อยละสามของฐานภาษี

อัตรากาษาที่ใช้จัดเก็บตามวรรคหนึ่ง ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกาหรือข้อบัญญัติท้องถิ่น โดยต้องกำหนดอัตราแยกตามประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้าง ซึ่งจะกำหนดเป็น อัตราเดียวหรือหลายอัตราแยกตามมูลค่าของที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างก็ได้ ทั้งนี้ ต้องไม่เกิน อัตรากาษาที่กำหนดตามวรรคหนึ่ง

ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหนึ่ง จะกำหนดอัตรากาษาของการใช้ประโยชน์ ที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างประเภทเดียวกันในอัตราที่แตกต่างกันโดยอาศัยเหตุแห่งประเภทของ หนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน หรือเหตุตามกฎหมายว่าด้วยผังเมือง กฎหมายว่าด้วยการควบคุม อาคาร กฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน หรือเหตุอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยร่วมกันประกาศกำหนดก็ได้

ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดตราข้อบัญญัติท้องถิ่นตามมาตรา นี้ และ ข้อบัญญัติท้องถิ่นนั้นมีข้อความขัดหรือแย้งกับพระราชกฤษฎีกาซึ่งตราขึ้นตามมาตรา นี้ ให้ใช้ บังคับตามข้อบัญญัติท้องถิ่นเฉพาะในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ไม่ว่าข้อบัญญัติ ท้องถิ่นดังกล่าวจะตราขึ้นก่อนหรือหลังพระราชกฤษฎีกา”

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติกาษาที่ดินและสิ่งปลูก สร้าง พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๔๐ ในกรณีที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างที่เจ้าของซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาใช้ ประโยชน์ในการประกอบเกษตรกรรมอยู่ภายในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด ให้ได้รับ ยกเว้นมูลค่าของฐานกาษาของที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างภายในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น รวมกันในการคำนวณกาษาไม่เกินห้าล้านบาท

การยกเว้นมูลค่าของฐานกาษตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยร่วมกันประกาศ กำหนด”

มาตรา ๙ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติกาษาที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๔๑ ในกรณีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างที่เจ้าของซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาใช้เป็น ที่อยู่อาศัยและมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในวันที่ ๑ มกราคม ของปีกาษา นั้น ให้ได้รับยกเว้นมูลค่าของฐานกาษาในการคำนวณกาษาไม่เกินห้าล้านบาท

ในกรณีที่บุคคลธรรมดาเป็นเจ้าของสิ่งปลูกสร้าง แต่ไม่ได้เป็นเจ้าของที่ดิน และ ใช้สิ่งปลูกสร้างดังกล่าวเป็นที่อยู่อาศัยและมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการ ทะเบียนราษฎรในวันที่ ๑ มกราคมของปีกาษา นั้น ให้ได้รับยกเว้นมูลค่าของฐานกาษาในการ คำนวณกาษาไม่เกินหนึ่งล้านบาท

ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อ คำนวณการยกเว้นมูลค่าของฐานกาษตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง

มิให้นำความในวรรคหนึ่งหรือวรรคสองมาใช้บังคับกับที่ดินและสิ่งปลูกสร้างหรือสิ่งปลูกสร้างที่เจ้าของซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาใช้เป็นที่อยู่อาศัยและมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในวันที่ ๑ มกราคมของปีภาษานั้น ซึ่งต้องย้ายชื่อออกจากทะเบียนบ้านดังกล่าว เพราะเหตุจำเป็นทางราชการตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ร่วมกันประกาศกำหนด โดยให้ถือเอาที่ดินและสิ่งปลูกสร้างหรือสิ่งปลูกสร้างก่อนการย้ายชื่อออกจากทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรเป็นที่ดินและสิ่งปลูกสร้างหรือสิ่งปลูกสร้างที่ได้รับการยกเว้นมูลค่าของฐานภาษีในการคำนวณภาษีตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง”

มาตรา ๑๐ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๔๒ การคำนวณภาษีให้ใช้ฐานภาษีของที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างซึ่งคำนวณได้ตามมาตรา ๓๕ หักด้วยมูลค่าของฐานภาษีที่ได้รับยกเว้นตามมาตรา ๔๐ หรือมาตรา ๔๑ แล้วคูณด้วยอัตราภาษีตามมาตรา ๓๗/๑ ตามสัดส่วนที่กำหนดในมาตรา ๓๘ ผลลัพธ์ที่ได้เป็นจำนวนภาษีที่ต้องเสีย

เพื่อประโยชน์ในการคำนวณจำนวนภาษีตามวรรคหนึ่ง กรณีที่ดินหลายแปลงซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกันและเป็นของเจ้าของเดียวกัน ให้คำนวณมูลค่าที่ดินทั้งหมดที่อยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเดียวกันรวมกันเป็นฐานภาษี”

มาตรา ๑๑ ให้ยกเลิกมาตรา ๔๓ แห่งพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. ๒๕๖๒

มาตรา ๑๒ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๔๔ ในแต่ละปี ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแจ้งการประเมินภาษี โดยส่งแบบประเมินภาษีให้แก่ผู้เสียภาษีตามมาตรา ๙ ภายในระยะเวลาที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนด

การแจ้งการประเมินภาษีและแบบประเมินภาษี ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนด ซึ่งอย่างน้อยต้องมีรายการที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้าง ราคาประเมินทุนทรัพย์ อัตราภาษี และจำนวนภาษีที่ต้องชำระ”

มาตรา ๑๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๖๘ แห่งพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๖๘ ในกรณีที่ผู้เสียภาษีมิได้ชำระภาษีภายในเวลาที่กำหนด ให้เสียเบี้ยปรับร้อยละสิบของจำนวนภาษีค้างชำระ เว้นแต่ผู้เสียภาษีได้ชำระภาษีก่อนที่จะได้รับหนังสือแจ้งเตือนตามมาตรา ๖๑ ให้เสียเบี้ยปรับร้อยละหนึ่งของจำนวนภาษีค้างชำระ”

มาตรา ๑๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๖๙ แห่งพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๖๙ ในกรณีที่ผู้เสียภาษีมิได้ชำระภาษีภายในเวลาที่กำหนด แต่ต่อมาได้ชำระภาษีภายในเวลาที่กำหนดไว้ในหนังสือแจ้งเดือนตามมาตรา ๖๑ ให้เสียเบี้ยปรับร้อยละสองของจำนวนภาษีค้างชำระ”

มาตรา ๑๕ การดำเนินการออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ หากไม่สามารถดำเนินการได้ ให้รัฐมนตรีรายงานเหตุผลที่ไม่อาจดำเนินการได้ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อรับทราบ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของ ร่างพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

เนื่องจากพบปัญหาในการบังคับใช้พระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. ๒๕๖๒ เช่น ความไม่ยืดหยุ่นในการกำหนดอัตราภาษีโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขาดกลไกในการใช้ป้องกันกรหลบเลี่ยงภาษีด้วยการเปลี่ยนพื้นที่รกร้างในเมืองเป็นพื้นที่เกษตรกรรม รวมไปถึงขั้นตอนและวิธีการประเมินและจัดเก็บภาษีที่ไม่สอดคล้องกับประสิทธิภาพที่แท้จริงในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการจัดเก็บภาษี และทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสูญเสียรายได้เป็นจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

๒.๑ แก้ไขนิยาม “สิ่งปลูกสร้าง” ให้มีความชัดเจนมากขึ้น โดยเพิ่มท่าเทียบเรือ และนำเรื่องของการอยู่อาศัยและใช้สอยออกจากนิยาม (ร่างมาตรา ๓)

๒.๒ แก้ไขวิธีการส่งคำสั่งเป็นหนังสือ หนังสือแจ้งการประเมินหรือหนังสืออื่น ในกรณีที่ไม่สามารถนำส่งให้กับผู้เสียภาษีโดยตรงได้ โดยเปลี่ยนจากวิธีการปิดหนังสือหรือประกาศในหนังสือพิมพ์ เป็นการประกาศในหนังสือพิมพ์หรือประกาศในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่เป็นทางการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น (ร่างมาตรา ๔)

๒.๓ แก้ไขหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างจังหวัด โดยยกเลิกหน้าที่และอำนาจในการให้ความเห็นชอบอัตราภาษีตามร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (ร่างมาตรา ๕)

๒.๔ กำหนดประเภทของการใช้ประโยชน์ที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างเพื่อใช้ในการกำหนด อัตราภาษี (ร่างมาตรา ๖)

๒.๕ ปรับอัตราภาษีสูงสุดจากร้อยละหนึ่งจุดสองเป็นร้อยละสามให้อำนาจองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำหนดอัตราภาษีโดยอาศัยเหตุแห่งประเภทของหนังสือแสดงสิทธิ ในที่ดิน เหตุตามกฎหมายว่าด้วยผังเมือง กฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร และกฎหมายว่า ด้วยโบราณสถาน (ร่างมาตรา ๗)

๒.๖ ปรับลดการยกเว้นมูลค่าของฐานภาษีสำหรับการประกอบเกษตรกรรมและ ที่อยู่อาศัยจากไม่เกินห้าล้านบาทเป็นไม่เกินห้าล้านบาท (ร่างมาตรา ๘ และร่างมาตรา ๙)

๒.๗ แก้ไขกรณีรวมคำนวณมูลค่าที่ดินหลายแปลงซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกันและ เป็นของเจ้าของเดียวกัน โดยที่ดินที่จะนำมารวมคำนวณมูลค่านั้นจะต้องอยู่ภายในเขตปกครอง ท้องถิ่นเดียวกันทุกแปลง (ร่างมาตรา ๑๐)

๒.๘ ยกเลิกการเพิ่มอัตราภาษีในกรณีที่ที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างถูกทิ้งไว้ว่างเปล่า หรือไม่ได้ทำประโยชน์ตามควรแก่สภาพเป็นเวลาสามปีติดต่อกัน (ร่างมาตรา ๑๑)

๒.๙ แก้ไขกำหนดเวลาที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องส่งแบบประเมินภาษีให้แก่ ผู้เสียภาษีภายในเดือนกุมภาพันธ์ เป็นภายในระยะเวลาที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย กำหนด (ร่างมาตรา ๑๒)

๒.๑๐ ปรับลดอัตราเบี้ยปรับภาษีค้างชำระ จากเดิมที่ร้อยละสี่สิบ ลดลงเหลือร้อยละสิบ และปรับลดเบี้ยปรับภาษีค้างชำระ กรณีชำระภาษีก่อนจะได้รับหนังสือแจ้งเตือนจากเดิมที่ ร้อยละสิบ ลดลงเหลือร้อยละหนึ่ง (ร่างมาตรา ๑๓)

๒.๑๑ ปรับลดอัตราเบี้ยปรับภาษีค้างชำระ กรณีที่ชำระภาษีภายในเวลาที่กำหนดไว้ ในหนังสือแจ้งเตือน จากเดิมที่ร้อยละสี่สิบ ลดลงเหลือร้อยละสอง (ร่างมาตรา ๑๔)

๒.๑๒ กำหนดให้ดำเนินการออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศตาม พระราชบัญญัตินี้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๑๕)

ร่างพระราชบัญญัติยกเลิกคำสั่งหัวหน้าคณะ
รักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๘/๒๕๖๐
เรื่อง การขับเคลื่อนการปฏิรูปการบริหารงานส่วนบุคคลท้องถิ่น
ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐

พ.ศ.

(วราภ วิริยะโรจน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

กำลังดำเนินการ

**บันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติ
ยกเลิกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๘/๒๕๖๐
เรื่อง การขับเคลื่อนการปฏิรูปการบริหารงานส่วนบุคคลท้องถิ่น
ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐
พ.ศ.**

หลักการ

ยกเลิกคำสั่งหัวหน้ารักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๘/๒๕๖๐ เรื่อง การขับเคลื่อนการปฏิรูป การบริหารงานส่วนบุคคลท้องถิ่น ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐

เหตุผล

โดยที่คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๘/๒๕๖๐ เรื่อง การขับเคลื่อนการปฏิรูป การบริหารงานส่วนบุคคลท้องถิ่น ได้ออกใช้บังคับโดยอำนาจตามความในมาตรา ๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ประกอบกับมีบทบัญญัติที่ไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน เนื่องจากได้มีการประกาศใช้บังคับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และ มีบทบัญญัติที่ขัดกับหลักการกระจายอำนาจของการปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างชัดเจน ดังนั้น เพื่อให้การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ สมควรยกเลิกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติฉบับนี้เสีย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง

พระราชบัญญัติ

**ยกเลิกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๘/๒๕๖๐
เรื่อง การขับเคลื่อนการปฏิรูปการบริหารงานส่วนบุคคลท้องถิ่น
ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐
พ.ศ.**

โดยที่เป็นการสมควรยกเลิกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๘/๒๕๖๐ เรื่อง การขับเคลื่อนการปฏิรูปการบริหารงานส่วนบุคคลท้องถิ่น ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติยกเลิกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๘/๒๕๖๐ เรื่อง การขับเคลื่อนการปฏิรูปการบริหารงานส่วนบุคคลท้องถิ่น ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ พ.ศ....

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๘/๒๕๖๐ เรื่อง การขับเคลื่อนการปฏิรูปการบริหารงานส่วนบุคคลท้องถิ่น ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติยกเลิกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๘/๒๕๖๐ เรื่อง การขับเคลื่อนการปฏิรูปการบริหารงานส่วนบุคคลท้องถิ่น ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐
พ.ศ.

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะได้เสนอร่างพระราชบัญญัติยกเลิกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๘/๒๕๖๐ เรื่อง การขับเคลื่อนการปฏิรูปการบริหารงานส่วนบุคคลท้องถิ่น ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ พ.ศ. ต่อสภาผู้แทนราษฎร และได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติตามข้อ ๑๑๐ ของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๘/๒๕๖๐ เรื่อง การขับเคลื่อนการปฏิรูปการบริหารงานส่วนบุคคลท้องถิ่น ได้ออกใช้บังคับโดยอำนาจตามความในมาตรา ๔๔ ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ประกอบกับ มีบทบัญญัติที่ไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ ในปัจจุบัน เนื่องจากได้มีการประกาศใช้บังคับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และมีบทบัญญัติที่ขัดกับหลักการกระจายอำนาจของการปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างชัดเจน ดังนั้น เพื่อให้การบริหารงานส่วนท้องถิ่นเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ สมควรยกเลิกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติฉบับนี้เสีย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๘/๒๕๖๐ เรื่อง การขับเคลื่อนการปฏิรูปการบริหารงานส่วนบุคคลท้องถิ่น ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ พ.ศ. มีสาระสำคัญ คือ ให้ยกเลิกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๘/๒๕๖๐ เรื่อง การขับเคลื่อนการปฏิรูปการบริหารงานส่วนบุคคลท้องถิ่น ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ (ร่างมาตรา ๓)

**ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มา
ซึ่งอสังหาริมทรัพย์ (ฉบับที่..) พ.ศ.**

(ณัฐพงษ์ เรื่องบัญญัติ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล กับคณะ
จำนวน ๘๓ คน เป็นผู้เสนอ)
ประธานวินิจฉัยเป็นร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับการเงิน

ยื่นเข้าสภาแล้ว

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์
(ฉบับที่ ..) พ.ศ.

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดและกรุงเทพมหานคร มีอำนาจในการตราข้อบัญญัติเพื่อกำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืน นอกเหนือจากการตราเป็นพระราชกฤษฎีกาเพื่อกำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืนของคณะรัฐมนตรี ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒

เหตุผล

โดยที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน มีบทบัญญัติบางประการไม่เหมาะสมและไม่สอดคล้องกับการบังคับใช้ในทางปฏิบัติที่ผ่านมา เนื่องจากอำนาจในการอนุมัติการริเริ่มกระบวนการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์เพื่อการอันจำเป็นในกิจการสาธารณูปโภค การป้องกันประเทศ การได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ เป็นอำนาจของคณะรัฐมนตรีเท่านั้น จึงควรมีการกำหนดให้มีผู้มีอำนาจอนุมัติการริเริ่ม กระบวนการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เป็นองค์การบริหารส่วนจังหวัดและกรุงเทพมหานครด้วย นอกเหนือจากคณะรัฐมนตรีเพียงฝ่ายเดียว เพื่อให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการกิจอันจำเป็นในกิจการสาธารณูปโภค หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการประชาชนได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง

พระราชบัญญัติ
ว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์
(ฉบับที่ ..) พ.ศ.

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบมาตรา ๓๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้ โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อกำหนดให้อำนาจในการอนุมัติการริเริ่มกระบวนการเวนคืนและการได้มาซึ่ง

อสังหาริมทรัพย์เพื่อการอันจำเป็นในกิจการสาธารณูปโภค การป้องกันประเทศ การได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ เป็นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดและกรุงเทพมหานครด้วย นอกเหนือจากคณะรัฐมนตรีเพียงฝ่ายเดียว เพื่อแก้ไขปัญหอันเนื่องมาจากการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ให้เกิดความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพกับผู้ที่ได้รับผลกระทบ ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.....”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้เพิ่มบทนิยามคำว่า “ข้อบัญญัติท้องถิ่น” ระหว่างบทนิยามคำว่า “เจ้าของ” และ “ผู้บริหารท้องถิ่น” ในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒

“ข้อบัญญัติท้องถิ่น” หมายความว่า ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือข้อบัญญัติ กรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี”

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืน และการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๘ เมื่อมีความจำเป็นต้องเวนคืนที่ดินตามมาตรา ๗ และ จำเป็นต้องสำรวจเพื่อให้ทราบถึงที่ดินที่ต้องได้มาโดยแน่ชัดเพื่อกำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืน ให้ตราพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืน หรือหากที่ดินที่จะเวนคืนอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัดใด หรือเขตกรุงเทพมหานคร ให้ตราข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืนในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้นหรือเขตกรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี โดยให้นำหลักเกณฑ์และวิธีการตามพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับโดยอนุโลม ทั้งนี้ พระราชกฤษฎีกาหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นดังกล่าวอย่างน้อยต้องกำหนดรายละเอียด ดังต่อไปนี้

- (๑) วัตถุประสงค์แห่งการเวนคืน
- (๒) ระยะเวลาการใช้บังคับพระราชกฤษฎีกาหรือข้อบัญญัติท้องถิ่น
- (๓) แนวเขตที่ดินที่จะเวนคืนเท่าที่จำเป็น
- (๔) ระยะเวลาการเริ่มต้นเข้าตรวจสอบ
- (๕) เจ้าหน้าที่เวนคืน
- (๖) แผนที่หรือแผนผังแสดงแนวเขตที่ดินที่จะเวนคืน”

มาตรา ๕ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและ การได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะได้เสนอร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ (ฉบับที่..) พ.ศ. ต่อสภาผู้แทนราษฎร และได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของ ร่างพระราชบัญญัติตามข้อ ๑๑๐ ของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังต่อไปนี้

๑. หลักการและเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันมีบทบัญญัติบางประการไม่เหมาะสมและไม่สอดคล้องกับการบังคับใช้ในทางปฏิบัติที่ผ่านมาเนื่องจากอำนาจในการอนุมัติการริเริ่มกระบวนการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์เพื่อการอันจำเป็นในกิจการสาธารณูปโภค การป้องกันประเทศ การได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ เป็นอำนาจของคณะรัฐมนตรีเท่านั้น จึงควรมีการกำหนดให้มีผู้มีอำนาจอนุมัติการริเริ่ม กระบวนการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เป็นองค์การบริหารส่วนจังหวัดและกรุงเทพมหานครด้วย นอกเหนือจากคณะรัฐมนตรีเพียงฝ่ายเดียว เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการอันจำเป็นในกิจการสาธารณูปโภค หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการประชาชนได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

๒.๑ เพิ่มบทนิยาม “ข้อบัญญัติท้องถิ่น” ตามพระราชบัญญัตินี้ให้หมายความถึงข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี (ร่างมาตรา ๓)

๒.๒ กำหนดให้การเวนคืนที่ดินตามมาตรา ๗ ตราเป็นพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืน หรือหากที่ดินที่จะเวนคืนอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัดใดหรือเขตกรุงเทพมหานคร ให้ข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืนในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้นหรือเขตกรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี โดยให้นำหลักเกณฑ์และวิธีการตามพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับโดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๔)